

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nováky

na roky 2024 - 2030

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA NOVÁKY NA ROKY 2024 - 2030

schválený Mestským zastupiteľstvom v Novákoch dňa 24.06.2024

Plánovacie obdobie	2024 – 2030
Schvaľovací orgán	Mestské zastupiteľstvo v Novákoch
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Mesto Nováky
Dátum schvaľovania	24.06.2024 uznesenie č. 342/2024
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Branislav Adamec, primátor Mesta Nováky Mestský úrad Nováky, Nám. SNP 349/10, 972 71 Nováky primator@novaky.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Jana Bielíková, riaditeľka Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko Stummerova 1941/6, 955 01 Topoľčany info@rrato.eu
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Marián Miština, prednosta MsÚ Nováky Mestský úrad Nováky, Nám. SNP 349/10, 972 71 Nováky prednosta@novaky.sk
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie	https://www.novaky.sk/samosprava/18/Strategicke-dokumenty

1. ÚVOD - Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)

1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov ➤ Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného SMART (inteligentného, rozumného) rozvoja ➤ Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017 a nadradené dokumenty
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR		Mestské zastupiteľstvo v Novákoch
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	➤ občania mesta Nováky
	Hlavní aktéri rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Nováky ➤ Mestský úrad Nováky ➤ mestom zriadené a založené organizácie
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podnikateľské subjekty na území mesta a investori ➤ školské a kultúrne inštitúcie

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ športové kluby ➤ občianske združenia ➤ združenia seniorov ➤ iné subjekty a spoločnosti
1.2 Obsahové východiská		
<p>1.2.1 Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR</p>	<p>V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2021-2027 a v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné strategické a programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky nielen z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.</p> <p>V súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja sú vyššie územné celky a obce povinné aktualizovať alebo zostavovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce alebo vyššieho územného celku a uviesť v súlade s ustanoveniami novelizovaného zákona platného od 26. apríla 2017. Hlavným cieľom je vychádzať z aktuálnej situácie v území a zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov.</p> <p>Na základe toho, že mesto Nováky disponuje dokumentom, ktorému platnosť končí v roku 2024, je viac než potrebné vytvoriť nový strategický dokument.</p> <p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nováky na roky 2024-2030 je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho potenciálu mesta stanovuje strategické ciele a priority jeho rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta, je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja.</p> <p>Cieľom dokumentu je navrhnuť funkčnú stratégiu, ktorá bude zameraná najmä na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Určuje hlavné póly rozvoja, zostavuje strategické ciele a ustanovuje úlohy a potreby pre rozvoj spomínaných oblastí. Ciele sú stanovené tak, aby priniesli mnohostranný rozvoj mesta Nováky. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nováky na roky 2024-2030 je možné priebežne aktualizovať, najmä jeho akčný plán. Hodnota a využitie tohto dokumentu je v tom, že bol sformulovaný na základe terénneho výskumu a za podpory miestnej samosprávy, ktorá je informovaná o problémoch a potrebách mesta.</p>	
<p>1.2.2 Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúracie stratégie PHRSR</p>	<p>katastre: <i>Nováky, Laskár a Horné Lelovce</i></p> <p>Nováky sú menším priemyselným mestom, ktoré leží v Hornonitrianskej kotline, ktorá patrí medzi environmentálne najviac zaťažené oblasti Slovenska. V roku 2023 Novákoch došlo k uzatvoreniu ťažby lignitu, čo na jednej strane zlepšilo životné prostredie, avšak na</p>	

	<p>strane druhej sa môže odraziť vo zvýšenej nezamestnanosti. V súčasnom období mesto so 4 136 obyvateľmi prechádza transformáciou baníctva.</p>
<p>1.2.3 Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov</p>	<p><i>Strategické dokumenty na národnej úrovni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 ✓ Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 ✓ Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030 ✓ Agenda 2030 ✓ Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) ✓ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky ✓ Program Slovensko 2021 – 2027 ✓ Fond na spravodlivú transformáciu (FST) ✓ Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027 ✓ Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020 ✓ Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030 ✓ Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 ✓ Národný investičný plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030 ✓ Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike ✓ Národná stratégia Slovenskej republiky pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2021 – 2030 <p><i>Strategické dokumenty Trenčianskeho samosprávneho kraja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 ✓ Stratégia využitia potenciálu Trenčianskeho samosprávneho kraja pre rozvoj cyklistickej infraštruktúry 2016 – 2030 ✓ Koncepcia rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2028 ✓ Plán udržateľnej mobility Trenčianskeho samosprávneho kraja (horizont do roku 2050) ✓ Krajská koncepcia Environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v TSK do roku 2030 ✓ Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja do roku 2030 ✓ Plán dopravnej obslužnosti na obdobie rokov 2020 – 2025 s výhľadom do roku 2030 ✓ Integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja pre programové obdobie 2021 – 2027

	<p>Koncepcia rozvoja stredného odborného školstva TSK na roky 2021-2025</p> <p>Regionálne strategické dokumenty</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestského rozvoja jadrových miest Prievidza, Nováky a mesta Bojnice a obce Koš na roky 2022 – 2030 ✓ Spoločný program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja územia udržateľného mestského rozvoja jadrových miest Prievidza, Nováky a mesta Bojnice a obce Koš na roky 2022 – 2030 <p>Strategické dokumenty Mesta Nováky</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Územný plán mesta Nováky ✓ Koncepcia rozvoja športu mesta Nováky na roky 2023 - 2027 ✓ Komunitný plán sociálnych služieb mesta Nováky 2022 – 2027 ✓ Nízkouhlíková stratégia mesta Nováky 2021 ✓ Aktualizácia koncepcie rozvoja mesta Nováky v oblasti tepelnej energetiky na roky 2021 – 2026
<p>1.2.4 Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR</p>	<p>Na tvorbe a pripomienkovaní PHRSR sa podieľali zástupcovia poslancov MsZ, zamestnancov MsÚ, odborníkov a občanov.</p> <p>PHRSR spracovala <i>Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko</i>, ktorá celý proces spracovania dokumentu komunikovala s vedením mesta a zahrnila doň všetky oblasti života v meste Nováky, zdroje a poznatky.</p>
<p>1.2.5 Charakteristika a štruktúra dokumentu</p>	<p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa mesto nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie mesta Nováky.</p> <p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad jej budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja mesta, b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja mesta pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

- c) **programovej časti**, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHRSR mesta,
- d) **realizačnej časti**, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie PHRSR mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHRSR mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie formou akčných plánov a
- e) **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR mesta. Tieto časti sú rozdelené do prislúchajúcich kapitol.
- Vypracovanie PHRSR mesta zabezpečuje mesto pri uplatnení participatívneho prístupu a na báze partnerstva. Aktualizácia PHRSR mesta sa vypracúva podľa potreby. PHRSR ako aj jeho aktualizáciu schvaľuje mestské zastupiteľstvo. Schválenie PHRSR mesta a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2. Tvorba PHRSR je optimálnym nástrojom a jedinečnou možnosťou na strategický pohľad do samosprávy vôbec. Základom PHRSR mesta je teda občan.

2. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

2.1 Vyhodnotenie predchádzajúceho programového obdobia mesta Nováky

Mesto každoročne k 31.5. vypracováva Správu o plnení PHRSR podľa Zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov podľa § 12 písm. b, ktorú odovzdáva na Trenčiansky samosprávny kraj. Táto správa informuje o tom, ktoré plánované projekty boli zrealizované, z akých zdrojov bolo čerpané a koľko vlastných prostriedkov bolo vynaložených na ich implementáciu.

2.2 Disparity a faktory rozvoja

Pre efektívnejšie a účinnejšie plánovanie strategického rozvoja miest a obcí je potrebné vychádzať z poznania reálneho stavu, identifikovať potreby a na základe toho stanoviť kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja. Určenie kľúčových disparít (**problémy rozvoja**) a hlavných faktorov rozvoja (**impulzy a výzvy**) vychádza z parciálnych analýz a výsledkov SWOT analýzy, ktoré spresňujú smerovanie PHRSR mesta Nováky.

Odhad budúceho možného vývoja obce závisí hlavne od aktívneho prístupu samosprávy pri riešení problémov a navrhovaní stratégie rozvoja. Vychádza z predpokladov implementácie nových inovatívnych prístupov a metód umožňujúcich adresnejšie a efektívnejšie usmerňovanie sociálneho, ekonomického a environmentálneho rozvoja obce čo sa odrazí v zlepšení kvality života obyvateľov v meste. Na dosiahnutie stanovených strategických cieľov je potrebné vývoj v obci smerovať k eliminácii najvýraznejších nedostatkov, problémov mesta, ktoré sa odrážajú v kľúčových disparitách (tabuľka 1). Pre ich odstránenie boli stanovené opatrenia a aktivity, ktoré zároveň smerujú k zvýšeniu kvality životnej úrovne a k lepšiemu životnému prostrediu obyvateľov mesta. Očakávaným dopadom implementácie strategického dokumentu je

vyvážený a udržateľný rozvoj mesta a vyššia kvalita života jej obyvateľov ako i environmentálna stabilita krajiny.

Tabuľka 1 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja mesta Nováky

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<i>nedostatočne využitý potenciál miestnych zdrojov pre rozvoj mesta</i>	<i>potenciál pre rozvíjajúcu sa ekonomickú základňu - priemysel, poľnohospodárstvo, cestovný ruch, dopravu, podnikanie</i>
<i>nedostatočne rozvinuté malé a stredné podnikanie</i>	<i>transformácia uholného priemyslu</i>
<i>nedostatočne rozvinutá a vybudovaná dopravná a technická a infraštruktúra</i>	<i>stabilizácia existujúcich priemyselných odvetví (rozvoj nových odvetví napr. elektrotechnického a automobilového)</i>
<i>regresívny trend vývoja populácie, starnutie obyvateľstva</i>	<i>stabilizácia obyvateľstva a zvrátenie negatívneho demografického vývoja</i>
<i>deficit sociálnej infraštruktúry a poddimenzovanosť zdravotníckej infraštruktúry a služieb</i>	<i>rozvoj malého a stredného podnikania</i>
<i>nízka dostupnosť občianskej vybavenosti hlavne obchody a bývanie - nájomné a sociálne byty</i>	<i>rozvoj nevýrobných odvetví hospodárstva (sociálne služby, zdravotníctvo)</i>
<i>málo rozvinutý cestovný ruch a nedobudovaná infraštruktúra – nedostatočné ubytovacie kapacity, služby turistom a pod.</i>	<i>využitelnosť potenciálu - prírodného, kultúrneho a športového prostredia pre rozvoj cestovného ruchu, dobudovanosť subinfraštruktúry pre CR</i>
<i>vysoká energetická náročnosť školskej, kultúrnej, športovej a voľnočasovej infraštruktúry</i>	<i>obnova a udržateľnosť verejných budov a verejných priestorov s dôrazom na ekologické aspekty</i>
<i>ohrozená kvalita životného prostredia nedobudovanou environmentálnou infraštruktúrou</i>	<i>dobudovanosť splaškovej kanalizácie a vybudovanie ČOV pre mesto</i>
<i>nevyhovujúci stav mestských budov</i>	<i>rozvoj zelenej a modrej infraštruktúry</i>

Zdroj: vlastné spracovanie, 2023

Hlavné disparity rozvoja vychádzajú z:

- revitalizácie mesta po banskej činnosti a jej aktivít,
- nedostatočne rozvinutej a nedobudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry,
- nedostatočného využitia prírodného, kultúrneho a športového potenciálu miestnych zdrojov pre rozvoj cestovného ruchu,
- nedostatku finančných zdrojov - obmedzenie pozitívneho rozvoja aktivít v meste a zosilnenie tlaku na ich šetrenie,
- nedostatku nájomných stabilizačných bytov pre mladých obyvateľov,
- poddimenzovanosti zdravotníctva,
- rozvoja striebornej ekonomiky – rast procesu starnutia obyvateľstva vyvoláva tak obyvateľstva na rozvoj sociálnych služieb,
- potrieb vybudovania, rekonštrukcie a modernizácie kultúrnej, športovej a voľnočasovej infraštruktúry pre rozvoj aktivít,
- budovania verejných priestranstiev s dôrazom na ekologické aspekty a tvorbu zelených oddychových zón,

- ochrany prírody a krajiny a jej zdrojov - zachovanie a obnova biodiverzity vrátane environmentálneho znečistenia (dobudovanie environmentálnej infraštruktúry), lesné ekosystémy a chránené územia,
- z potrieb revitalizovať a dobudovať odpadového hospodárstvo, kanalizačnú sieť a vybudovať vlastnú ČOV
- nekoordinovanosti užšej spolupráce na rôznych úrovniach.

Ich znižovanie resp. odstraňovanie môže byť súčasťou impulzov rozvoja mesta. Na ich základe boli identifikované 4 kľúčové problémové oblasti:

1. Konkurencieschopná, prosperujúca a udržateľná ekonomika

2. Kvalitná a efektívna sociálna infraštruktúra

3. Environmentálna oblasť

4. Participácia a spolupráca

Hlavné faktory rozvoja v prvom rade predstavujú zdroje územia, vrátane vzdelanej a zručnej pracovnej sily, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj priemyslu bez negatívneho vplyvu na životné prostredie, rozvoj malého a stredného podnikania a nevýrobných odvetví ako je napr. cestovný ruch a jeho subinfraštruktúra. Ich rozvoj by posilnila aj dostatočne rozvinutá vybavenosť technickej a dopravnej infraštruktúry.

Z pohľadu obyvateľov je treba rozvíjať hlavne dopravnú infraštruktúru budovaním ciest a chodníkov. Nedostatočne je rozvinutá aj občianska vybavenosť, kde treba dať dôraz v prvom rade na zdravotníctvo a zariadenia sociálnych služieb pre seniorov a následne dobudovať aj ostanú sociálnu infraštruktúru. V meste nie je dostatočne vybudovaná kanalizácia a chýba ČOV, odpadové vody sú odvádzané do ČOV v areáli Fortischem a.s., na čo poukazujú aj obyvatelia mesta. Ďalšie impulzy rozvoja zobrazuje tabuľka 1.

Pozitívom je, že mesto sa snaží odstrániť tieto nedostatky získavaním investičných zdrojov z rôznych domácich projektov, z projektov EÚ a iných. Skvalitniť život v meste sa snaží aj zavádzaním a budovaním zelenej infraštruktúry, čím sa obmedzia aj negatívne vplyvy klimatických zmien a ochráni sa príroda a krajina. Dôležité je hľadať možnosti rozvoja v spolupráci s rôznymi subjektami a na rôznych úrovniach.

2.3 Výstup SWOT analýzy

Analytická časť PHRSR podáva pohľad na súčasný stav prírodného, socioekonomického, kultúrneho a environmentálneho stavu a potenciálu rozvoja mesta. Vyhodnotenie jeho súčasného stavu podľa viacerých hľadísk - silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození umožňuje SWOT – analýza.

Usporiadanie silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození umiestnených do štyroch kvadrantov dobre vyhovuje charakteru úvah potrebných pri formulovaní stratégií a ich implementácie počas celého programového obdobia. Pomáha tiež pružne reagovať na meniaci sa vývoj územia prostredníctvom spätných korekcií jednotlivých identifikovaných javov vrátane ich preraďovania do iných kvadrantov. Je východiskom pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi internými schopnosťami územia a jeho vonkajším prostredím. Silné a slabé stránky sú v SWOT analýze definované ako interné faktory a kapacity, ktoré sú prínosom, alebo naopak, predstavujú nedostatky súčasného stavu. Zároveň načrtávajú možné alternatívy budúceho vývoja, možnosti na ich využitie, prípadne ich riešenie.

Príležitosti a ohrozenia predstavujú na druhej strane externé faktory a podmienky prostredia, určujú možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať v budúcnosti.

Rozdelenie položiek medzi silné stránky a príležitosti definuje, na ktorých faktoroch môže mesto stavať, aktívne ich využívať a rozvíjať. Predstavuje faktory, ktoré sú pre mesto priaznivé, avšak stratégia obce nebola na ne orientovaná a vytvárajú príležitosti ďalšieho pozitívneho rozvoja. Členenie položiek na slabé stránky a ohrozenia určujú faktory, ktoré má obec odstrániť, resp. eliminovať - slabé stránky smerujú k ohrozeniam, ktorým bude musieť obec čeliť v rámci ďalšieho rozvoja.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<i>Prírodné podmienky a poloha</i>	<i>Prírodné podmienky a poloha</i>
prevažujúci rovinný reliéf a mierne zvlnený reliéf	možnosť záplav
vhodný reliéf pre cykloturistiku, turistiku	občasné znečistenie vodných tokov
vodné plochy	veterná erózia
priaznivé klimatické podmienky	nevyužitie podmienky pre rozvoj cykloturistiky a cyklodopravy
prírodné prostredie rieky Nitra	poddolované územie
vhodná poloha – blízkosť miest Prievidza, Bojnice, Bánovce nad Bebravou, Partizánske	
<i>Hospodárstvo</i>	<i>Hospodárstvo</i>
rozvinutý priemysel	nedostatočne rozvinutá dopravná a technická infraštruktúra, nedobudované komunikácie, chodníky, lávky
existencia priemyselných plôch	vysoká nákladovosť energetického hospodárstva verejných budov
transformácia baníctva	recesia, uzatvorenie ťažby uhlia
vhodný prírodný potenciál, rekreačné priestory, kultúrne pamiatky v meste a v okolí	nedostatočná propagácia mesta navonok
železničná doprava – železničná stanica	nízky počet pracovných príležitosti v meste
zachované kultúrne dedičstvo pre rozvoj kultúry, cestovného ruchu a genia loci	nevyužitie podmienky pre rozvoj cykloturistiky a cyklodopravy
plynofikácia, elektrifikácia mesta, bezdrôtové siete	nedostatočne využitý potenciál prírodných, kultúrnych a historických pamiatok pre rozvoj cestovného ruchu
aktívne združenia v oblasti kultúry a športu	nedostatočné využitie SMART prvkov pri poskytovaní verejných služieb a rozvoji mesta
rozmanitosť športového vyžitia	nedostatok finančných zdrojov pre rozvoj mestských služieb a výroby
existencia územného plánu a spoločného PHRSR	nedostatok investičného kapitálu z vlastných/cudzích zdrojov na investície do rozvoja infraštruktúry
	nedostatok finančných prostriedkov na neinvestičné rozvojové projekty mesta
<i>Ľudské zdroje</i>	<i>Ľudské zdroje</i>
dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľstva	znižovanie stavu obyvateľov mesta
dostupná kvalifikovaná pracovná sila	stacionárno-regresívny typ populácie
záujem mesta a subjektov o rozvojové projekty	odliv obyvateľov a starnutie obyvateľstva
aktívna činnosť komunit, združení a organizácií	nízka životná úroveň staršieho obyvateľstva
potenciál komunit, združení a organizácií pre participáciu a úzku spoluprácu s mestom	nedostatok pracovných príležitosti
<i>Občianska vybavenosť a služby</i>	<i>Občianska vybavenosť a služby</i>
existencia základného a stredného školstva	nižšia vybavenosť mesta i obchodnou infraštruktúrou
existencia zariadení - kultúrny dom, materská škola, knižnica, pošta	absencia supermarketov (reťazcov)
viaceré kultúrne a kultúrno-historické pamiatky a živé tradície v obci	nevyhovujúci technický a kapacitný stav budov a areálov školských, predškolských a voľnočasových zariadení

organizácia rôznych kultúrnych a športových podujatí	schátrané a nezateplené verejné budovy
	nedostatočne rozvinuté a chýbajúce služby napr. čistiareň
	nedostatočne rozvinuté zdravotné služby – nedostatok lekárov, priestorov, nevhodné budovy
	nedostatočné využitie SMART prvkov pri poskytovaní verejných služieb
	chýbajúca bezbariérovosť mestských budov
	nedostatok mestských nájomných a sociálnych bytov
	zlý technický stav a nedostatok kultúrnych, športových a voľnočasových priestorov
	nedostatočné osvetlenie
	nedostatočná zabezpečenosť mesta bezpečnostnými systémami napr. kamerovým, osvetlením - SMART
	nerozvinuté sociálne služby, chýbajúce základné zariadenia sociálnych služieb
	nedostatok športových priestorov
Životné prostredie	Životné prostredie
zber a triedenie odpadu	silne znečistené prostredie
mestský vodovod	kanalizácia, ČOV
ochrana prírody a krajiny	environmentálne záťaže po ťažbe uhlia, ako i iných prostredie zaťažujúcich aktivitách
	znečisťovanie extravilánu mesta odpadmi - čierne skládky
	technická opotrebovanosť, technologická zastaranosť a nedostatočná kapacita zariadení vodohospodárskej infraštruktúry
	nedostatočný zber odpadov
	málo zelených priestranstiev v meste
	nedostatočne vybudované priestory okolo vodnej plochy pre rekreáciu
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
Prírodné podmienky a poloha	Prírodné podmienky a poloha
využitie prírodných podmienok pre rekreáciu oddych a šport (napr. oddychové, športové plochy cykloturistika) a šport – rozvoj cestovného ruchu	prejavy klimatických zmien - sucho, zmenený zrážkový a vodný režim, negatívny dopad na prírodné ekosystémy a biodiverzitu
využitie prírodných podmienok a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj cykloturistiky	devastovanie územia, straty na majetkoch a ľudoch dôsledkom záplav
budovanie cyklotrás a cyklochodníkov	znečistenie vodných tokov (Nitra) podnikmi na hornom a strednom toku
Ľudské zdroje	Ľudské zdroje
stabilizácia a rast počtu obyvateľstva vytvorením podmienok pre bytovú výstavbu, rozvoj občianskej infraštruktúry, podpory miestneho hospodárstva	rast regresu počtu obyvateľov až degres populácie mesta
podpora aktívneho a zdravého starnutia, podpora seniorov, zdravotne postihnutých občanov	odliv obyvateľov mesta, vysoká úmrtnosť

zlepšenie komunitného života v meste	úpadok vzťahu k obci, úpadok komunitného života nezaujímam o dianie, aktivity, život v obci a o rozvoj mesta
využitie možností financovania projektov z fondov EÚ a iných dotačných grantov	rast nespokojnosti obyvateľstva
zvýšenie komunikácie a informovanosti samosprávy smerom k obyvateľstvu	
Ekonomická oblasť	Ekonomická oblasť
príchod nových investorov	úpadok ekonomickej základne mesta a okolia - rast dlhodobej nezamestnanosti, stagnácia rozvoja mesta, rast kriminality
transformácia banského priemyslu a revitalizácia priestorov po banskej činnosti	vysoká odchádzka za prácou – odliv mladého obyvateľstva
dobudovaním cestných a verejných priestorov zvýšiť kvalitu podnikateľského prostredia a kvality života obyvateľov mesta	
podpora drobného a stredného podnikania založeného na miestnych zdrojoch a tradíciách, a potrebách obyvateľov	
využívanie SMART technológií v podnikaní a bezpečnosti obyvateľov	
rozvoj cestovného ruchu a ďalších odvetví s ním spojených (ubytovanie, gastronómia, kultúra, šport)	
Občianska vybavenosť	Občianska vybavenosť
zjednodušenie stavebného konania a zrýchlenie procesu výstavby	nedostatok zariadení pre seniorov
vysporiadať mestské pozemky a získať priestor pre výstavbu	nedostatok priestoru a poddolovanosť územia ovplyvní výstavbu mestskej infraštruktúry a obmedzí rast a rozvoj mesta
podpora rozvoja komunitných služieb - zvýšenie kvality života občanov	úpadok kultúry, tradícií a genia loci - nezaujímam obyvateľov o kultúru, šport ako i o život v meste
podpora a rozvoj obchodnej infraštruktúry a odvetví služieb a zvýšenie kvality života občanov	rast atraktivity mesta
sprístupnenie lekárskej starostlivosti dobudovanosťou, modernizáciou a rozšírením zariadení o všeobecných lekárov aj o lekárov špecialistov	nedostatok sociálnych a zdravotných služieb môže smerovať k zvýšenej úmrtnosti u starších obyvateľov a marginalizovaných skupín obyvateľstva a odlivu mladšej generácie
zvýšenie kvality života seniorov skvalitnením a rozvojom sociálnych a komunitných služieb v rámci sociálnej ekonomiky	zvýšenie tlaku sociálnej starostlivosti na rodinu resp. príbuzných, zníženie kvality života obyvateľov
rekonštrukcia kultúrno-historických pamiatok a ich využitie v kultúrnej oblasti	rastúca chudoba starších občanov vedúca k ich sociálnej exklúzii, rast počtu marginalizovaných skupín
podpora a rozvoj sociálnej starostlivosti o seniorov budovaním zariadení sociálnych služieb pre seniorov, poskytovať sociálne služby na udržanie obyvateľov čo najdlhšie v ich prirodzenom prostredí	rast sociálno-patologických javov v meste

využitie SMART prvkov pri osvetlení ako nástroja na zvýšenie bezpečnosti a prevenciu na zníženie sociálno-patologických javov /zníženie kriminality	nezáujem o život v meste, strata funkcie mesta – mesto len ako miesto prespávania resp. dožitia obyvateľov
výstavba a revitalizácia obecných budov, priestorov pre skvalitnenie a nové služby pre obyvateľov, komunity, organizácie	
Životné prostredie	Životné prostredie
pokračovanie v revitalizácii priestorov po banskej činnosti	degradácia prírodného prostredia
zavádzanie nových technológií, modernizácia a inovácia výroby - znižovanie negatívneho tlaku na zložky životného prostredia	silné znečistenie životného prostredia, negatívny vplyv na zdravotný obyvateľstva
podpora zavádzania adaptačných opatrení voči klimatickej zmene	degradácia krajiny v dôsledku nezávládnutia klimatických zmien
podpora modernizácie a rozvoja technológií, nových prístupov a inovácií pri nakladaní s odpadmi, zvyšovanie štandardov v odpadovom hospodárstve	zníženie úrovne kvality života obyvateľov a kvality prírodného prostredia
rozšírenie zberu vedúce k zvýšeniu vyseparovaného komunálneho odpadu na obyvateľa, vytvorenie možností jeho spracovania	rast hlučnosti a prašnosti pozdĺž komunikácií, znehodnocovanie krajiny a životného prostredia obyvateľov
inovatívnosťou subjektov, znížením energetickej náročnosti a využívaním obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách a u podnikateľských subjektov zlepšené ekonomické prostredie, čím sa uvoľnia finančné zdroje pre rast aktivít rozvoja	rastúce ceny elektrickej energie a plynu vytvárajúce vyššie tlaky na samosprávu; ekonomické subjekty ohrozia resp. až zlikvidujú, v domácnostiach zvýšia rast chudoby, zvýšia tlak na životné prostredie
zvýšenie ekologickej stability územia prostredníctvom zelených investícií a ochranou prírody	riziko záplav, devastovanie krajiny a majetku a ohrozenie života obyvateľov

VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Mesto Nováky je jedno zo štyroch miest okresu Prievidza nachádzajúce sa v Trenčianskom kraji. Počtom obyvateľov 4 136 (k 31.12.2023) patrí k menším mestám Slovenska. Mesto je tvorené katastrálnymi územiami Nováky, Laskár a Horné Lelovce. V roku 1950 bolo už mesto rozšírené o samostatné obce Horné Lelovce a Laskár. Celkovo zaberá plochu 19,38 km² s ľudnosťou 213,61 obyv./km².

Obrázok 1 Vymedzenie riešeného územia

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Nováky majú v rámci okresu Prievidza centrálnu polohu. Mesto susedí so siedmimi vidieckymi obcami. Na severe je to obec Diviacka Nová Ves, Opatovce nad Nitrou a Koš. Na východe je obec Lehota pod Vtáčnikom. Na juhu hraničí s obcami Kamenec pod Vtáčnikom a Zemianske Kostolany a na západe s obcou Nitrianske Sučany. Kartografická poloha stredu mesta je určená súradnicami: 48°43'04" s. g. š a 18°32'27" v. g. d. Stred mesta leží v nadmorskej výške 245 m n. m.

Mesto leží v Hornonitrianskej kotline. Jeho západnou časťou preteká rieka Nitra. Intravilán mesta sa rozkladá najmä pozdĺž jej ľavého brehu. Od okresného mesta Prievidza sú Nováky vzdialené 10 km. Sú sídlom regionálneho významu so spádovým územím a takisto priemyselným mestom, zameraným na chemické a energetické odvetvie priemyslu a do roku 2023 aj jedno najvýznamnejších banských miest Slovenska.

Mesto má dobrú dopravnú polohu. Cez Nováky vedú cesty I. triedy I/9 a I/64. Nováky zároveň ležia na rýchlostnej ceste R2, z ktorej je v okolí vybudovaný zatiaľ len úsek Nováky – Prievidza. Okrajom mesta prechádza železničná trať 140 Nové Zámky – Prievidza.

Rozvinutú spoluprácu má s Českou republikou. K partnerom patria mesto Jílové u Prahy a mesto Oslavany v Českej republike.

HISTÓRIA MESTA

Osídlenie územia Novák siaha až do mladšej doby bronzovej (1200 - 800 pred Kr.). Výskyt nálezov z tohto obdobia poukazuje na existenciu roztrúsených malých osád, gravitujúcich k potoku Lehôtka. Zistilo sa tu osídlenie z obdobia doby hradištnej, popolnicové pohrebisko z lužickej kultúry, staršej doby železnej, nálezy a kostrové pohrebisko z doby Veľkomoravskej ríše a zo stredoveku.

Najstaršie písomné záznamy o Novákoch pochádzajú zo Zoborskej listiny z roku 1113 kde sa spomínajú ako Nouac. Ďalšia písomná zmienka je v súpise pápežských desiatkov z rokoch 1332 - 1337 "parochus Martinus de Nuoac" – kde farár Martin z Novák vyhlasuje, že jeho fara má ročný príjem z desiatkov obilia jednu marku striebra.

V období 11. storočia osada bola súčasťou kráľovského majetku, spravovaného až do r. 1321 z Prievidzského hradu. Po jeho zániku prešla správa Novák pod Bojnický hrad. O tom, že Nováky boli významnou osadou svedčí i výsadová listina z roku 1383, v ktorej kráľovná Mária mestu Prievidza zakazuje remeselníkom usadzovať sa v okolitých obciach s výnimkou Bojníc a Novák. V tom čase žije už v Novákoch aj malopočetná skupina nemeckých kolonistov. V rokoch 1387 - 1395 sa osada stáva opäť majetkom kráľa Žigmunda, ako súčasť hradu Sivý Kameň, ktorý aj s okolím daroval palatínovi Leustachovi z Jelšavy v roku 1395. Palatín v

tom istom roku zomrel a jeho dedičstvo až do r. 1429 si podržali jeho synovia Juraj a Peter. V roku 1395 kráľ Žigmund povyšuje novácke richtárstvo na dedičnú škultéciu. Nováky sa nazývajú oppidum - mestečkom a sú povinné vrchnosti platiť len peňažné dávky. Od roku 1434 vlastníkom Novák sa stal Gregor Majthényi. Jeho potomkovia tu žili až do polovice 20. storočia. V roku 1541 bola obec vyplienená Adamom Podmanickým. V daňovom súpise z roku 1553 sa uvádza 29 port, richtár, 3 želiari, 2 opustené a 2 nové domy. Postupne sa tu začala usadzovať šľachta, ktorá tu postavila kúrie. V roku 1778 bolo v Novákoch 11 kúrií, 18 poddanských, 10 želiarskych domácností a 40 obyvateľov. V 17. storočí hrad Sivý kameň stratil svoje postavenie. Nováky sa stali strediskom panstva Sivý Kameň, Majthényiovcí si tu postavili rezidenciu – kaštieľ. V roku 1828 mali Nováky už 96 domov a 660 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali sa poľnohospodárstvom. Bol tu pivovar a pálenica. Koncom 19. storočia tu boli 4 veľkostatky a 34 roľníckych hospodárstiev, kde chovali až 255 kusov rožného dobytká.

Rozvoj Novák posilnila výstavba úzkokoľajnej železnice do Podhradia. Za prvej ČSR mala obec poľnohospodársky ráz. Obyvatelia pracovali na miestnom veľkostatku a chodili na sezónne práce. Do obdobia II. svetovej vojny tu neboli veľké pracovné príležitosti, obyvatelia odchádzali za prácou aj do cudziny. Zvlášť sa to prejavilo v rokoch 1928 – 1933, v období svetovej hospodárskej krízy, kedy odišlo za prácou do cudziny približne 30 – 40 občanov. Počas II. svetovej vojny bol tu zriadený veľký židovský koncentračný tábor, kde boli sústredení Židia z celého Slovenska.

Spolok pre chemickú a hutnícku výrobu začal s výstavbou chemickej továrne v roku 1938, čo možno považovať za začiatok formovania priemyslu. Prvé poznatky o výskyte uhlia v oblasti Novák sú z roku 1900, kedy sa náhodne objavili jeho výchozy na ceste medzi Novákmi a Zemianskymi Kostolňami. Šalgotariánska kamenouhoľná spoločnosť v roku 1906 tu realizovala prieskum. Kutacie práva tu získali Handlovské uhoľné bane v marci 1940, prvý vozík vyťažili 14. júna 1940. Po druhej svetovej vojne sa ťažba v Novákoch osamostatnila a v roku 1950 vznikli Novácke uhoľné bane. V období rokov 1949 – 1957 sa na východnom okraji mesta vystavala závod na hlbinnú ťažbu uhlia – Baňa Nováky. Neskôr v rámci Nováckych uholných baní boli otvorené Baňa Mier, Baňa Mládeže, Baňa Lehota. Nastal prudký rozvoj banského a chemického priemyslu (Novácke chemické závody), založeného na miestnych zdrojoch hnedého uhlia a lignitu. Na báze využitia uhlia v roku 1953 bola uvedená do prevádzky Elektráreň Nováky (ENO) v susedných Zemianskych Kostolňanoch, ktorá sa stala hlavným zdrojom znečistenia územia. Rozvoj priemyslu podnietil prudkú výstavbu bytových priestorov v 40. - 50. rokoch a v 70. rokoch občianskej vybavenosti, čo sa prejavilo v raste počtu obyvateľov a v roku 1961 bol Novákom udelený štatút mesta.

PRÍRODNÉ POMERY

Horninové prostredie

Hornonitrianska kotlina patrí k nízko položeným kotlinám Slovenska. Jej dno je v nadmorskej výške 140 až 380 m. Jej súčasťou v centrálnej časti je územie mesta Nováky. Podľa regionálneho geologického členenia (Vass a i., 1988a, 1988b) je mesto v podoblasti Prievdzská kotlina. Je tvorené **neogénnymi a kvartérnymi sedimentami**. Geologickú stavbu územia tvoria prevažne pestré ílovito-piesčité i štrkovité neogénne sedimenty z pliocénu, vyskytujú sa tu ojedinelé sloje lignitu. Podkladom neogénnych sedimentov sú prevažne paleogénne morské a brakické sedimenty, tvorené hlavne zlepenkami a ílovcami, ktoré sú tektonicky porušené. V juhovýchodnom výbežku mesta sa nachádzajú neogénne vulkanity, pyroxenické a amfibolicko-pyroxenické andezity a v severovýchodnom cípe sú neogénne vulkanity, bazaltické a pyroxenické andezity z vrchného bádenu. Kvartérne sedimenty tvoria hlavne fluvialne sedimenty a náplavy vodného toku Nitry a jej prítokov. Níva je tvorená hlavne hlinami, piesčitými hlinami, ílmi, hlinitými pieskami a štrkami, v západnej časti územia sú to hlinité, hlinito-piesčité, hlinito-kamenité, piesčito-kamenité až balvanovité svahoviny

a sutiny a v juhovýchodnej časti je nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín.

Podľa Matulu (1982) sa v území vyskytujú endogénne, exogénne aj antropogénne geodynamické procesy. Z endogénnych procesov sú aktuálne predovšetkým recentné vertikálne pohyby. Ich rýchlosť dosahuje 3 mm za rok. S týmito tektonickými pohybmi súvisí aj **seizmicita kotliny**. Podľa mapy seizmických oblastí na území SR (STN 73 0036) maximálna intenzita seizmických otrasov nepresiahne hodnotu 7° stupnice makroseizmickej intenzity MSK-64, kategórie podložia B, oblasti seizmického rizika číslo 4.

Z exogénnych geodynamických javov majú v území prevahu **svahové deformácie**. Podložie kotliny je tvorené bazálnym paleogénom a mezozoickými tektonickými jednotkami – chočským a križňanským príkrovom. Toto územie je typické častým výskytom zosuvov a blokových deformácií, čiastočne aktivizovaných ťažobnou činnosťou.

Z nerastného bohatstva sa tu nachádzajú ložiská hnedého uhlia a lignitu, čo časť katastrálneho územia Novák zaraduje do dobývacieho priestoru Bane Nováky, ktorej činnosť sa ukončila v roku 2023. Novácke uhoľné ložisko predstavuje jedno z najvýznamnejších hnedouhoľných ložísk v SR. Výskyt uhlia v Nováckej kotline je viazaný na novácke súvrstvie vrchnobádenského veku, v podloží ílov košianskeho súvrstvia a v nadloží tzv. kamenského súvrstvia. Hlavný uhoľný sloj je vymedzený hranicou: južný okraj obce Koš - južný okraj Prievidze - Opatovce nad Nitrou - Horné Lelovce - Nováky - severný okraj Kamenca pod Vtáčnikom - Lehota pod Vtáčnikom. Jeho hrúbka je prevažne 8-10 m. Vzhľadom na poddolovanosť územia je tu hrozba zosuvov či poklesov povrchu, s čím súvisia aj obmedzenia pre výstavbu a rozširovanie intravilánu mesta. Územie mesta Nováky je súčasťou Nováckej uhoľnej panvy, ktorá sa nachádza i v obci Kamenec pod Vtáčnikom. Novácke ložisko sa rozprestiera na ploche cca 30 km². V rokoch 1907-1908 a v roku 1937-38 boli zistené tenké uhoľné sloje medzi Novákmi a Zemianskymi Kostolňami. Ťažba začala v roku 1940-1942, vo veľkom rozsahu sa začalo ťažiť až po roku 1951. V súčasnosti, aj keď je ťažba pozastavená, novácke ložisko predstavuje druhú najväčšiu uhoľnú panvu na území Slovenska.

Ochrana zdrojov nerastných surovín v území sa týka chránených ložiskových území (tabuľka 2).

Tabuľka 2 Chránené ložiskové územia

Názov ložiska	Vyhradený/nevyradený nerast	Organizácia	Sídlo organizácie	Znak využiteľnosti
Nováky	hnedé uhlie	HBP,a.s.	Prievidza	1 - Ložiská s rozvinutou ťažbou
Nováky II. etapa	hnedé uhlie	ŠGÚDŠ Bratislava	Bratislava	6 - neťažené ložiská -neuvažuje sa o ťažbe

Zdroj: RÚSES okresu Prievidza, 2019

Reliéf

Územie Novák podľa geomorfologického členenia (Mazúr, Lukniš, 1980) sa nachádza v Prievidzskej a Rudnianskej kotline, ktoré sú podcelkom geomorfologického celku Hornonitrianska kotlina (tabuľka 3). Cigľianske predhorie s nachádza v juhovýchodnom cípe územia.

Tabuľka 3 Geomorfologické členenie mesta Nováky

Sústava	Podsústava	Provincia	Sub provincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Celok
Alpsko-himalájska	Karpaty	Západné Karpaty	Vnútorne Západné Karpaty	Fatransko-tatranská	Hornonitrianska kotlina	Prievidzská kotlina a Rudnianska kotlina	Ciglianske predhorie

Zdroj: Mazúr, Lukniš, 1980, Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Reliéf kotlín nie je jednotvárný, na severovýchode má charakter roviny resp. je mierne zvlnený, tvorený terasami, tabuľami alebo náplavovými kužeľmi. V juhovýchodnej časti nadobúda charakter stredne členitej vrchoviny, na juhu zasa mierne zvlnenej pahorkatiny. Pozdĺž rieky Nitry, po oboch stranách sa rozprestiera nivná rovina. Západná časť územia je tvorená stredne členenou pahorkatinou.

Klimatické pomery

Územie Novák je súčasťou **teplej klimatickej oblasti (T)**. Patrí do teplého, mierne vlhkého okrsku s miernou zimou až chladnou zimou a s počtom letných dní nad 50 za rok. Teplota v januári dosahuje nad -3°C , v júli nad $+16^{\circ}\text{C}$ s dlhším slnečným svitom, ktorý je vo vegetačnom období nad 1 500 hodín. Priemerná ročná **teplota vzduchu** sa pohybuje okolo $8 - 10^{\circ}\text{C}$. Najteplejším mesiacom je júl ($16,0$ až $18,5^{\circ}\text{C}$), najchladnejším január ($-2,0$ až $-3,0^{\circ}\text{C}$).

Priemer **ročných zrážok** podľa dlhodobých priemerov sa pohybuje medzi $600 - 700$ mm a v severozápadnej časti dosahuje $700 - 800$ mm. Počet dní so **snehovou prikrývkou** je priemerne okolo $40 - 60$. Nováky patria do oblasti so zníženým počtom hmiel. Priemerný počet dní s hmlou je $20 - 45$. Na území prevláda severovýchodný a juhovýchodný smer vetra pri priemernej rýchlosti $2,5\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$.

Prevládajúce prúdenie vetra v území je severovýchodné (v zime), resp. juhozápadné (v lete). Úplné bezvetrie je tu podľa dlhodobých pozorovaní málo častým javom. Ide o územie, ktoré je priemerne zaťažované prízemnými inverziami. Priemerný ročný počet dní s hmlou je 20 až 45 . Popri teplote vzduchu sú významným ukazovateľom klímy zrážky. Priemerný ročný úhrn zrážok je 697 mm. Ročný úhrn zrážok má maximum v júli (97 mm) a minimum v marci (41 mm). V jarných mesiacoch sa úhrn zrážok zvyšuje a vrcholí v lete, kedy sú časté letné búrkové lejaky. V zimných mesiacoch výdatnosť zrážok klesá. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 60 až 80 .

Hydrologické pomery

Územie Novák spadá do povodia **rieky Nitry**, ktorá ním preteká v západnej časti, severo-južným smerom. Nitra je rieka vrchovinno-nížinného typu so snehovo-dažďovým režimom odtoku. Najvyššie vodné stavy má začiatkom jari (v mesiacoch február, marec a apríl), najnižšie vodné stavy sú koncom leta a na začiatku jesene (v mesiaci september, október). Výskyt kulmináčnych prietokov sa sústreďuje do jarného obdobia, prevažne do apríla. Ďalším častým obdobím výskytu vyššieho stavu vodnej hladiny až povodní sú letné mesiace (jún a august). Jarné vyššie vodné stavy, typické väčšími objemami, môžu niekedy vyústiť až k povodniam. Ide väčšinou o povodne zmiešaného typu z topiaceho sa snehu a dažďa. Letné povodne sú typickým následkom privalových dažďov a spravidla majú menší objem povodňovej vlny.

Hlavným prítokom Nitry na území Novák je ľavostranný potok Lehôtka, ktorý pramení v pohorí Vtáčnik. Ďalšími vodnými tokmi sú potok Takov, kopírujúci malú časť hranice vodnej plochy Banského prepadliska Takov obce Koš s katastrálnym územím mesta Nováky. Pravostranným tokom je Trebianka a niekoľko bezmenných potokov hlavne v juhozápadnej časti k.ú. (Dubina). Dĺžka hlavného toku rieky Nitra je 168 km a priemerná šírka povodia $26,7$ km. Celkový spád rieky je 673 m s pozdĺžnym sklonom 4% .

Rieka Nitra patrí medzi vodohospodársky významné vodné toky a vodárenské vodné toky (vyhláška č. 525/2002 Z.z.). Na rieke Nitra je postavený náhon, ktorý prepája Hornú hať Nováky s akumulácnou nádržou. Náhon, Horná hať Nováky a akumuláčná nádrž sú súčasťou vodohospodárskeho systému (VS Nováky), ktorý zabezpečuje dodávku povrchovej vody pre priemysel (NCHZ, ENO, a iní) Novák a poľnohospodárstvo. V roku 2008 došlo k prekládke rieky Nitra v dĺžke 1850 m na hranici k. ú. Opatovce nad Nitrou a k. ú. Nováky z dôvodu rozširovania ťažby uhlia. Základné informácie z profilu Nitra - Nováky podáva tabuľka 4.

Tabuľka 4 Charakteristika vodnatosti v profile Nitra – Nováky

Tok - profil	Plocha povodia km ²	Q ₁₀₀ m ³ .s ⁻¹	Špecifický odtok l.s ⁻¹ km ²	Q _a m ³ .s ⁻¹	Q _{355d} m ³ .s ⁻¹	Koeficient K= Q _{355d} / Q _a
Nitra -Nováky	489,78	175	10,79	5,285	0,893	0,168

Zdroj: Územný plán mesta Nováky

Z pohľadu kvality vody je rieka Nitra zaradená do III. stupňa, pod priemyselným uzlom Nováky sa jej kvalita podstatne zhoršuje až na IV. stupeň. Toxicitu rieky spôsobuje výskyt arzénu.

Časť územia na západe sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Bojniciach. V území sa nachádza prameň Barborka pod jaseňom nachádzajúci sa pod Dubinou. V území sa nachádzajú banské vody.

Pôdne pomery

Prevládajúcim pôdnym typom sú **pseudogleje** modálne, ako i kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé na sprašových hlinách a svahovínách.

Pseudogleje tvoria stredne ťažké až ťažké pôdy. Nachádzajú sa hlavne v severnej časti územia.

Pozdĺž rieky Nitra a v južnej časti sa vyskytujú hlavne **fluvizeme** kultizemné, sprievodné fluvizeme glejové a modálne a kultizemné. Sú to hlboké až stredne hlboké pôdy, zrnitostne ľahké až stredne ťažké, miestami až ťažké. V juhovýchodnom a severozápadnom cípe sú zastúpené **kambizeme** modálne a kultizemné nasýtené až kyslé, sprievodné rankre a kambizeme pseudoglejové, zo stredne ťažkých až ľahších skeletnatých zvetralín nekarbonátových hornín. V okolí vodných tokov a podmäčianých lokalitách sa nachádzajú gleje stredne ťažké až veľmi ťažké.

Typickým pôdnym druhom prevažnej časti územia je hlinitá pôda bez skeletu až slabo skeletnatá.

Zo zákona č. 220/2004 Z.z., § 12, ods. 2, písm. b.) vyplýva v súvislosti s nepoľnohospodárskym použitím poľnohospodárskej pôdy povinnosť chrániť poľnohospodársku pôdu zaradenú podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do prvej až štvrtej kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe tohto zákona. K chráneným poľnohospodárskym pôdam patria pôdy s kódmi BPEJ : 0202002, 020500, 0206002, 0212003, 0257002, 0765002.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa fyto geografického členenia (Futák, 1984) patrí územie mesta Nováky do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*) a obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*).

Z hľadiska fyto geograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) patrí územie mesta Nováky do bukovej zóny. V rámci nej je súčasťou kryštalicko-druho hornej podzóny,

Súčasný stav vegetačného krytu územia mesta je odlišný od prirodzeného, rekonštruovaného stavu. Je výrazne poznačený dlhodobou činnosťou človeka. Prevažná časť územia je odlesnená, poľnohospodársky využívaná,

z čoho veľkú časť tvorí orná pôda, menšiu časť hlavne trvalé trávne porasty a zastavané územie mesta. Lesné porasty prevládajú v západnej, a juhovýchodnej časti katastrálneho územia.

Pôvodná (prirodzená) vegetácia sa zachovala hlavne pozdĺž vodného toku Nitry. Je tvorená, jaseňovo-brestovo-dubovými lesmi. Najväčšiu časť územia mesta tvorili karpatské dubovovo-hrabové lesy (Carici pilosae-Carpinenion betuli) s ostrovčekmi dubových a cerovo-dubových lesov. Dnes tu vyskytujú prevažujú zmiešané lesy, tvorené dubmi, hlavne bukmi, z ihličnanov tu prevažujú smrek.

Lesy plnia viacero funkcií. Okrem pôdoochranej a vodoochranej aj rekreačnú, zdravotnú a v území aj veľmi dôležitú protiemisnú funkciu.

Plošne je najviac zastúpená synantropná vegetácia tvorená ruderalnou vegetáciou v zastavaných územiach a aj mimo nich a segetálna vegetácia v intenzívne obrábanej poľnohospodárskej pôde (obrábané plochy, polia...). Medzi negatívne javy patrí aj výskyt invázií druhov rastlín (8 druhov).

Sídlna vegetácia je zastúpená aj pomerne bohatou výsadbou pestrej kríkovitej aj stromovej vegetácie. V kategórii ostatná verejná a vyhradená zeleň v zastavanom území Nováky sa nachádzal napr. Anglický park a rozprestieral okolo renesančného kaštieľa zo 17. storočia v mestskej časti Laskár, ktorý bol postupne odstránený v deväťdesiatych rokoch minulého storočia. Dodnes sa tam však nachádzajú napr. Viac ako 200 ročné platany.

Živočíšstvo

V rámci zoogeografického členenia je územie mesta Nováky charakteristické biocyklom, ktorý je súčasťou provincie listnatých lesov a podkarpatského úseku a stepí (Jedlička, Kalivodová, 2002). Podľa členenia limnického biocyklu patrí územie do pontokaspickej provincie, podunajského okresu a stredoslovenskej časti (Hensel, Krno, 2002).

Väčšina územia je v súčasnosti výrazne odlesnená a intenzívne poľnohospodársky využívaná, čo ovplyvňuje aj živočíšstvo. Z väčších živočíchov sa tu vyskytujú srnec lesný (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a diviak lesný (*Sus scrofa*). Ďalej sa tu nachádza líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna (*Martes martes* a *M. foina*), lasica myšožravá (*Mustela nivalis*) a ďalšie. Ale aj medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*) alebo rys ostrovid (*Lynx lynx*).

Z vtákov tu hniezdia ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*) a strakoš obyčajný (*Lanius collurio*)

Prevažujú druhy kultúrnej stepi napr. hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), bažant poľný (*Phasianus colchicus*), vrana túlavá (*Corvus corone*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), na vodný tok sú viazaní zástupcovia fauny vôd a ich brehov napr. kačica divá (*Anas platyrhynchos*), užovka fľkaná (*Natrix tessellata*). **Živočíšstvo záhrad** reprezentuje sýkorka uhliarka (*Parus ater*), drozd čierny (*Turdus merula*), jež východný (*Erinaceus concolor*), lasica myšožravá (*Mustela nivalis*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), **živočíšstvo ľudských obydlií** napr. myš domová (*Mus musculus*), vrabec domový (*Passer domesticus*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), holub hrivnák (*Columba palumbus*).

Ochrana prírody

Územie mesta Nováky patrí medzi územia, kde krajinná štruktúra bola silne pozmenená najmä banskou ale i poľnohospodárskou a urbanistickou činnosťou. V území sa nevyskytujú veľkoplošné chránené územia, maloplošné chránené územia, lokality siete NATURA 2000 ani medzinárodne významné mokrade.

V území medzi Novákmi a obcou Koš došlo k poklesom terénu, kde sa vytvorili terénne depresie, ktoré sa postupne naplnili povrchovou a podzemnou vodou a dali vznik mokradiam. Tieto územia **košsko-nováckej mokrade** pritiahli viac druhov na **vodu viazaných živočíchov, vrátane druhov európskeho významu, ako sú bobor a vydra**, tiež chránenú **hrabavku škvrnitú** a najmä **vtákov**, ktorých sa tu vyskytuje viac ako 180.

V súčasnosti sú snahy o vyhlásenie **košsko-nováckej mokrade** za chránené územie.

Pre biotu územia je významné biocentrum regionálneho významu RBc6 Novácky les a biokoridor regionálneho významu RBk5. RBc6 Novácky les tvorí lesný ekosystém s okrajovými kríkovitými ekotónmi medzi mestom Nováky a obcami Lehota pod Vtáčnikom a Kamenec pod Vtáčnikom. Bezprostredné okolie lesa tvoria agroecenózy, ktoré zvyšujú význam zachovania lesných a kríkových porastov. Z cicavcov európskeho významu sa vyskytuje mačka divá (*Felis silvestris*) a píšik lieskový (*Muscardinus avellanarius*). Z vtákov EV tu hniezdia d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*) a strakoš obyčajný (*Lanius collurio*).

Územie Novák je súčasťou biokoridor regionálneho významu RBk5.

Cez územie Novák tečie rieka Nitra, na ktorej sú dve genofondové lokality ktoré zasahujú do mesta. Genofondovú lokalitu GL15 Rieka Nitra tvorí pozostatok starého koryta po preložení rieky Nitry v úseku Koš – Nováky do nového koryta. Zachoval sa tu pôvodný brehový porast. Vyskytujú sa tu druhy európskeho významu chránených a ohrozených druhov: bobor vodný (*Castor fiber*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), kúdeľníčka lužná (*Remiz pendulinus*), svrčiak riečny (*Locustella fluviatilis*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*). Ďalšia genofondová lokalita GL16 Rieka Handlovka tiež zasahuje do územia Novák, kde sú zachované hodnotné rôznoveké brehové porasty, čo zvyšuje biodiverzitu tohto biokoridoru. V brehových porastoch hniezdi volavka popolavá (*Ardea cinerea*), v kolmých brehoch a na niektorých mostoch hniezdi vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), ktoré patria k chráneným a ohrozeným druhom európskeho významu.

Stav životného prostredia

Mesto Nováky je súčasťou Hornonitrianskeho regiónu, ktorý patrí medzi regióny so silne narušeným a znečisteným prostredím, ktoré môže vo zvýšenej miere vyvolať škodlivé účinky na zdravie obyvateľstva. Horná Nitra je známa ložiskami hnedého uhlia a lignitu, a z toho dôvodu je významná časť katastrálneho územia Novák zaradená do dobývacieho priestoru Bane Nováky, ktorého činnosť sa ukončila v roku 2023. Novácke uhoľné ložisko predstavuje jedno z najvýznamnejších hnedouhoľných ložísk v SR. Vzhľadom na poddolovanosť územia je tu hrozba zosuvov či poklesov povrchu, s čím súvisia aj obmedzenia pre výstavbu a rozširovanie intravilánu.

Znečistenie ovzdušia je spôsobené hlavne výrobou činnosťou – chemického, energetického priemyslu a donedávna i banského priemyslu, nakoľko ťažba uhlia bolo pozastavená len v roku 2023. Na znečistení ovzdušia sa podieľajú výraznou mierou činitele, ktoré sú situované priamo v jeho území, ale aj pôsobiace v okolí tohto územia.

Chemické závody a elektrárne Nováky v susedných Zemianskych Kostol'anoch spracovávali hlavne hnedé uhlie a lignit z Hornej Nitry. Patrili k hlavným znečisťovateľom ovzdušia spolu s baňami. Od svojho vzniku v roku 1953 boli najvýznamnejším zdrojom znečistenia Elektrárne Nováky (ENO) v Zemianskych Kostol'anoch, ktoré spaľovali uhlie s významnému zastúpeniu síry, dusíka, uhlíka, prašného a popolčekového spádu, ktorý obsahuje celý rad rizikových prvkov najmä As, F, Cr, Pb, Cd, V, Zn, Ni a ďalších.

K ďalším zdrojom patria napr. SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r. o. Nováky, BISO Schrottenecker Slovakia Nováky - Iakovňa, NOVKREDIT, spol. s r. o., Nováky, Novovýroba, montáž kovových výrobkov a konštrukcií, povrchová úprava kovov, kovoobrábanie, výroba nástrojov, zámočnícke práce, ale aj ďalšie energetické zdroje výrobných podnikov.

Územie mesta je okrem priemyslu znečistené aj poľnohospodárskou výrobou ale i dopravou ako i z iných zdrojov znečistenia napr. centrálné tepelné zdroje, blokové kotolne a podobne. Obec je plynoifikovaná, domáce kúreniská patria k menším zdrojom znečistenia. Z mobilných zdrojov je to automobilová a železničná doprava. Intenzita dopravy neustále narastie a tým aj znečistenie môže rásť. K najfrekventovanejším cestám patria cesty I. triedy - I/9 a I/64. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90 %

celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť. Ďalej negatívne zaťažuje prostredie hlukom a vibráciami.

Pri železničnej doprave je intenzita hluku závislá na počte, druhu a skladbe vlakov a parametroch trasy. Intenzita hluku je najvýraznejšia na tratiach prechádzajúcimi cez sídelné útvary a na železničných staniách. Znečistenie ovzdušia kontaminuje pôdu nielen As ale aj Cu, Cd, Pb, V, Hg a inými rizikovými prvkami.

V pôdach sa často vyskytuje obsah As vyšší ako 20 mg.kg-1. Hodnoty kontaminácie pôd rizikovými prvkami tu prekračujú nielen A ale aj B indikačnú hodnotu. Vyšší obsah kontaminujúcich látok v pôde môže byť spôsobený prirodzene zvýšeným obsahom prvkov vplyvom geochemických anomálií znásobený vplyvom emisií z lokálnych a regionálnych zdrojov znečistenia (rôzne druhy priemyslu a teplárne (Územný plán)). Podľa Kromku, Bedrnu, 2002, patrí Horná Nitra medzi 12 oblastí Slovenska s najvyššou kontamináciou pôd rizikovými prvkami.

V meste Nováky sa nachádza 5 lokalít environmentálnych záťaží. Podľa registra environmentálnych záťaží v území sa vyskytujú záťaže kategórii B a C (tabuľka 5).

Tabuľka 5 Environmentálne záťaže

P.č.	Identifikátor	Názov lokality	REZ
1	SK/EZ/PD/626	Nováky - NCHZ - areál závodu	B
2	SK/EZ/PD/628	Nováky - Vojenský opravárenský podnik	B
3	SK/EZ/PD/627	Nováky – skládka odpadov Brezina	B
4	SK/EZ/PD/627	Nováky – skládka odpadov Brezina	C
5	SK/EZ/PD/1409	Nováky – ČS PHM Slovnaft	C

Zdroj: RÚSES okresu Prievidza, 2019

Poznámka: A - Pravdepodobná environmentálna záťaž, B - Enviromentálna záťaž, C - Sanovaná, rekultivoaná lokalita, D - Environmentálna záťaž vyradená z registrov

V území je naďalej potrebné podporovať účinnú a postupnú sanáciu starých environmentálnych záťaží, vrátane banských diel. Zároveň treba venovať zvýšenú pozornosť revitalizačným prácam kontaminovaného horninového prostredia a podzemnej vody.

Rieka Nitra patrí k silne až veľmi znečisteným vodným tokom v dôsledku antropogénnej činnosti. Vodný tok a jeho prítoky pritekajú do územia už znečistené, dôsledkom vypúšťania nedostatočne čistených odpadových vôd z vyššie položených aglomerácií, priemyslu alebo poľnohospodárstva. Ďalším významným zdrojom znečistenia je používanie minerálnych a organických hnojív, ktoré významne prispieva k znečisteniu vôd živinami - difúznym odtokom (prostredníctvom drenáže), vplyvom vetra pri postrekoch a povrchovým odtokom. Priemyselná aktivita mesta je tiež jej silným znečisťovateľom. Najväčším jej znečisťovateľom v meste sú chemické závody a Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. ktoré vypúšťali banské vody do Lehotského potoka.

Mesto Nováky má vybudovanú jednotnú **kanalizáciu**. Verejná kanalizácia z mesta Nováky je napojená na kanalizáciu v areáli Fortischem, a.s. Odpadové vody z mechanicko-biologickej čistiarne (MB ČOV) sú zaústené do otvoreného kanála a spolu s ostatnými odpadovými vodami sú vypúšťané do recipientu - rieka Nitra. Mechanicko-biologická čistiareň odpadových vôd je registrovaná ako verejná kanalizácia 1. kategórie. Baňa Nováky, o.z. má vybudovaný samostatný kanalizačný systém vrátane čistiarne odpadových a banských vôd a Banská mechanizácia a elektrifikácia o.z. (BME, o.z) má vybudovanú splaškovú kanalizáciu, ktorá vyúsťuje do biologicko–mechanickej čističky splaškových vôd BME a dažďovú kanalizáciu, do ktorej sú vyústené aj priemyselné vody, ktoré sa zachytávajú v zbernej nádrži a následne sú zaústené do potoka Lehôtky.

Zariadenia MV SR „Vojenský opravárenský podnik Nováky a.s. a Vojenský útvar 5730 Nováky“ nie sú napojené na verejnú kanalizáciu, majú vlastnú MB ČOV. Vyčistené vody sú vypúšťané do potoka Trebianka. Znečisťovaniu vôd Nitry a jej prítokov môže dochádzať v území vypúšťaním nedostatočne čistených alebo nečistených odpadových vôd.

Mesto Nováky patrí k územiám okresu Prievidza so zvýšeným radónovým rizikom. Stredná časť okresu dosahuje 6. - 7. stupeň medzinárodnej stupnice MSK-64 (Medvedevova-Sponheuerova-Kárnikova stupnica. Zdrojom radónu sú napr. tektonické zlomy, štôlne a šachty. Predstavujú predisponované kanály pre prienik radónu z horninového prostredia a častokrát aj z rudných ložísk, kde je zvýšený obsah rádioaktívnych prvkov. Takmer celé územie mesta je charakteristické výskytom stredného radónového rizika okrem juhovýchodného cípu, kde je nízke radónové riziko.

Pôdy Novák a okolia patria k najmenej ohrozeným pôdam eróziou v okrese Prievidza. Svahové deformácie sú tu zastúpené striednejšie napr. najmä vo forme zosuvov na súvrstvia ílov a ich delúviách. Jedným z najvýraznejších geofaktorov ovplyvňujúcich životné prostredie územia sú antropogénne geodynamické procesy súvisiace s poddolovaním územia pri ťažbe hnedého uhlia. Po vyťažení priestoru uhoľného sloja dochádza k jeho postupnému zavalovaniu. Sprievodným javom tohto procesu sú deformácie povrchu územia (vertikálne poklesy).

Aj pre predmetné územie je charakteristická veľkobloková orná pôda, ktorá vytvára homogénny vzhľad krajiny, znižuje druhovú diverzitu a znižuje životný priestor mnohých druhov rastlín a živočíchov. Pre zníženie tohto negatívneho vplyvu je potrebné realizovať fragmentáciu ornej pôdy t. j. rozdelenie veľkoblokovej ornej pôdy na menšie parcely napr. výsadbou nelesnej drevinovej vegetácie, čím sa rozšíri priestor nielen priestor pre druhovú diverzitu a umožní sa aj migrácia jednotlivým druhom rastlín a živočíchov.

Skládka komunálneho odpadu sa v meste nevyskytuje. Občas sa v extraviláne mesta objavujú divoké skládky odpadu.

Osídlenie

Mesto Nováky tvorí jeden urbanistický obvod, ktorý sa vytvoril postupným pričlenením samostatných obcí Horné Lelovce a Laskár, ktoré sa stali jeho miestnymi časťami. Z hľadiska osídlenia je súčasťou Hornonitrianskeho funkčného podpriestoru. Leží na hornonitrianskej rozvojovej osi regionálneho významu v smere Nitra – Nováky – Prievidza - Žilina. Mesto patrí medzi centrá piatej skupiny osídlenia. Nováky sú subcentrom osídlenia regionálneho významu aglomerácie. Vyvinulo sa z pôvodnej potočnej radovej dediny cez hromadnú cestnú dedinu.

Domový a bytový fond

Stav bytového a domového fondu ako aj príležitosti na bývanie sú dôležité faktory, ktoré ovplyvňujú pozitívne alebo negatívne rozvoja mesta. Vplývajú na kvalitu života obyvateľov a sú jedným z faktorov, ktoré ovplyvňujú imigráciu nových obyvateľov.

Podľa posledného sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2021 domový fond mesta tvorilo 945 domov. Predstavuje viacero variácií domov, ktoré sú tvorené hlavne rodinnými a obytnými domami. Z celkového počtu domov na rodinné domy pripadá až 82,43% a na bytové domy 13,44%, čo je charakteristické pre menšie mestá. Okrem nich sú v domovom fonde zastúpené polyfunkčné budovy, ostatné budovy na bývanie, komerčné plochy ubytovacích zariadení, inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia, neskolaudované rodinné domy a pod. (tabuľka 6). Z celkového počtu domov je 816 obývaných (86,35%) a 129 neobývaných 13,65 %

Tabuľka 6 Počet domov podľa typu domu a bytov v roku 2021

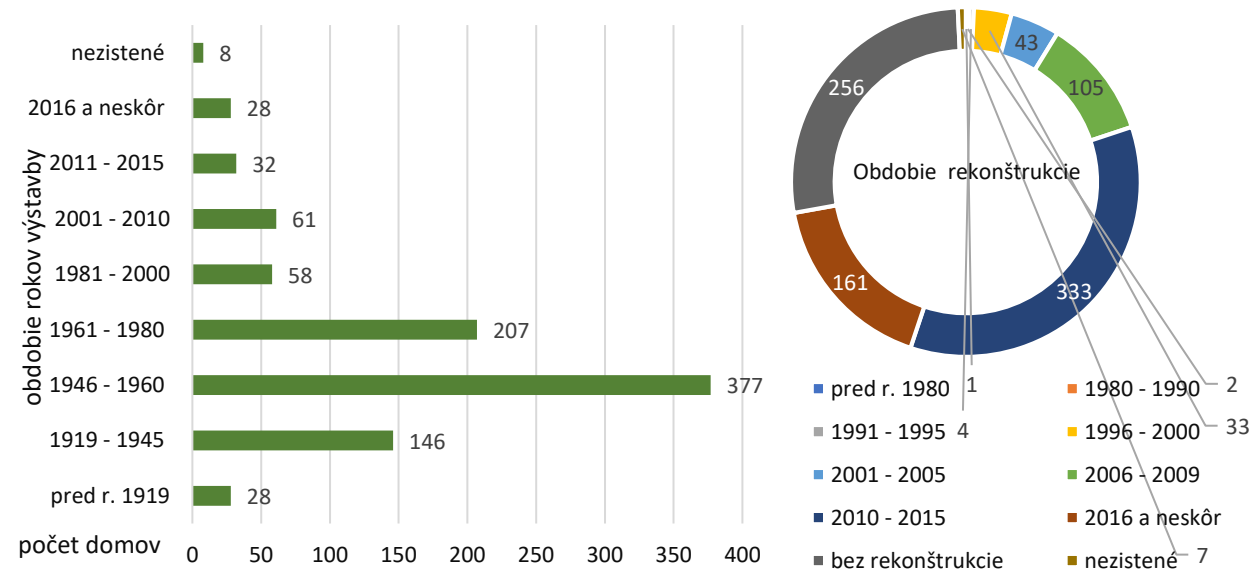

Ukazovateľ	Domy		Byty	
	abs.	%	abs.	%
Rodinný dom	779	82,43	784	42,02
Bytový dom	127	13,44	1 039	55,68
Polyfunkčná budova	29	3,07	33	1,77
Ostatné budovy na bývanie	1	0,11	1	0,05
Neskolaudovaný rodinný dom	3	0,32	3	0,16
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	1	0,11	1	0,05
Inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,11	1	0,05
Ostatné	4	0,42	4	0,21
Nezistený	0	0	0	0
Spolu	945	100,00	1 866	100,00

Zdroj: SODB, 2021, vlastné spracovanie 2024

Vývoj výstavby domového fondu zobrazuje graf 1. Takmer 40% domov bolo postavených v období rokov 1946 – 1960, čo predstavovalo 377 domov zo súčasného stavu domového fondu. Jedna pätina domov bola postavená v rokoch 1960 – 1980. Po roku 1980 nastáva silný pokles výstavby domov (graf 2). Po roku 2000 nižšia výstavba domov bola nahradená výraznejšou rekonštrukciou domov. Bez rekonštrukcie je v súčasnosti 27,09% domov.

Graf 1 a 2 Štruktúra domového fondu podľa obdobia výstavby a jeho rekonštrukcie

Zdroj: SODB, 2021, vlastné spracovanie 2023

Pre mesto je charakteristická výstavba domov s jedno až dvomi podlažiami. Jednopodlažných domov je 34,6% (327) a dvojpodlažných 40,32% (381). Viac ako jedna pätina (20,21% - 191 domov) je trojpodlažných. V meste Nováky sú vystavané aj viacpodlažné domy – 30 štvorpodlažných, 5 päťpodlažných. K výškovým domom patria 8 a 9 podlažné, ktoré sú 4 (tabuľka 7).

Tabuľka 7 Počet domov podľa počtu podlaží v roku 2021

Domy spolu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	nezistený
945	327	381	191	30	5	0	0	2	2	7
100,00	34,6	40,32	20,21	3,17	0,53	0	0	0,21	0,21	0,75

V domoch je 1866 bytov. Kým v domovom fonde prevládajú rodinné domy nad bytovými domami, situácia v bytovom fonde je opačná. Najviac bytov (1039) je v bytových domoch. Dosahujú viac ako polovicu (55,68%) z bytového fondu, kým byty v rodinných domoch majú nižší podiel - 42,02% (784 bytov). Z bytového fondu je 14,9 % (278) bytov neobývaných a obývaných je 85,1% (1 588 bytov).

V meste Nováky sa nachádzajú byty s 1 – 7 obytnými miestnosťami. Najpočetnejšie sú dvojizbové a trojizbové byty (tabuľka 8), ktoré tvoria viac ako dve tretiny bytového fondu mesta. Za nimi sú byty s tromi a štyrmi izbami.

Tabuľka 8 Počet bytov podľa počtu obytných miestností rok 2021

Byty spolu	1	2	3	4	5	6	7	nezistený
1866	187	596	574	264	154	44	19	28
100,00	10,02	31,94	30,76	14,15	8,25	2,36	1,02	1,50

Zdroj: SODB, 2021

Vlastnícka štruktúra bytov je podobná domovej. Podľa vlastníctva členíme byty do viacerých typov. Dominujú byty obývané vlastníckmi (964 - 51,66%) a byty vo vlastnom rodinnom dome, ktorých je 768 (41,16%). K ďalším typom bytov patria obecné byty (1), služobné (3), byty v nájme (62), iná forma využívania bytu (26).

DEMOGRAFICKÉ POMERY - ĽUDSKÉ ZDROJE A ICH POTENCIÁL

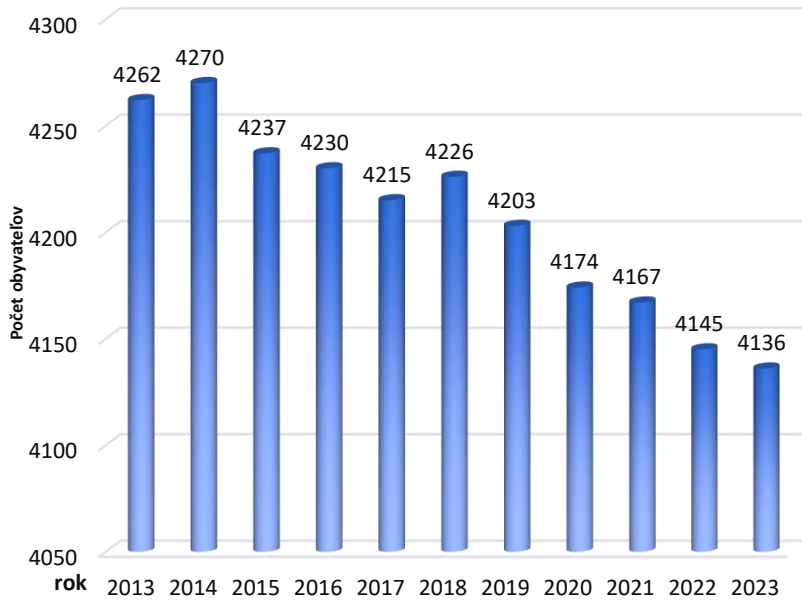
Vývoj a potenciál ľudských zdrojov mesta charakterizujú viaceré demografické špecifiká. Mesto Nováky podľa počtu obyvateľov 4 136 patrí k malým mestám Slovenska. Žije tu 3,21% obyvateľov okresu Prievidza. Výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja mesta je súčasný stav počtu obyvateľov mesta. V minulosti bol vývoj počtu obyvateľov ovplyvňovaný hlavne prírodným prostredím, dnes je to hlavne ekonomická základňa, ktorá sa podpisuje na kvalitu života. Populácia bývala znižovaná rôznymi epidémiami ako napr. mor, cholera (napr. v 1831 na cholery zomrelo 166 obyvateľov), ale i vojnami, najmä I. a II. svetovou vojnou. Posledná epidémia, ktorá nadobudla globálny charakter bol Covid-19, postihla i mesto Nováky.

Aj v poslednej dekáde 2013-2023 vývoj obyvateľstva poukazuje na klesajúci trend. Za toto obdobie sa počet obyvateľov v meste sa znížil o 126. Výnimku tvoria roky 2014 a 2018, kedy dochádza nárast počtu obyvateľov oproti predchádzajúcemu roku (graf 3).

Klesajúci trend vývoja počtu obyvateľov možno sledovať aj na okresnej úrovni (roky 2013 až 2023), kedy sa počet obyvateľov okresu Prievidza znížil až 10 922 obyvateľov zo 139 553 (r. 2013) na 128 613 obyvateľov.

Tabuľka 9 a graf 3 Počet obyvateľov v rokoch 2013 – 2023

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	IR
počet obyvateľov	4 262	4 270	4 237	4 230	4 215	4 226	4 203	4 174	4 167	4 145	4 136	97,04

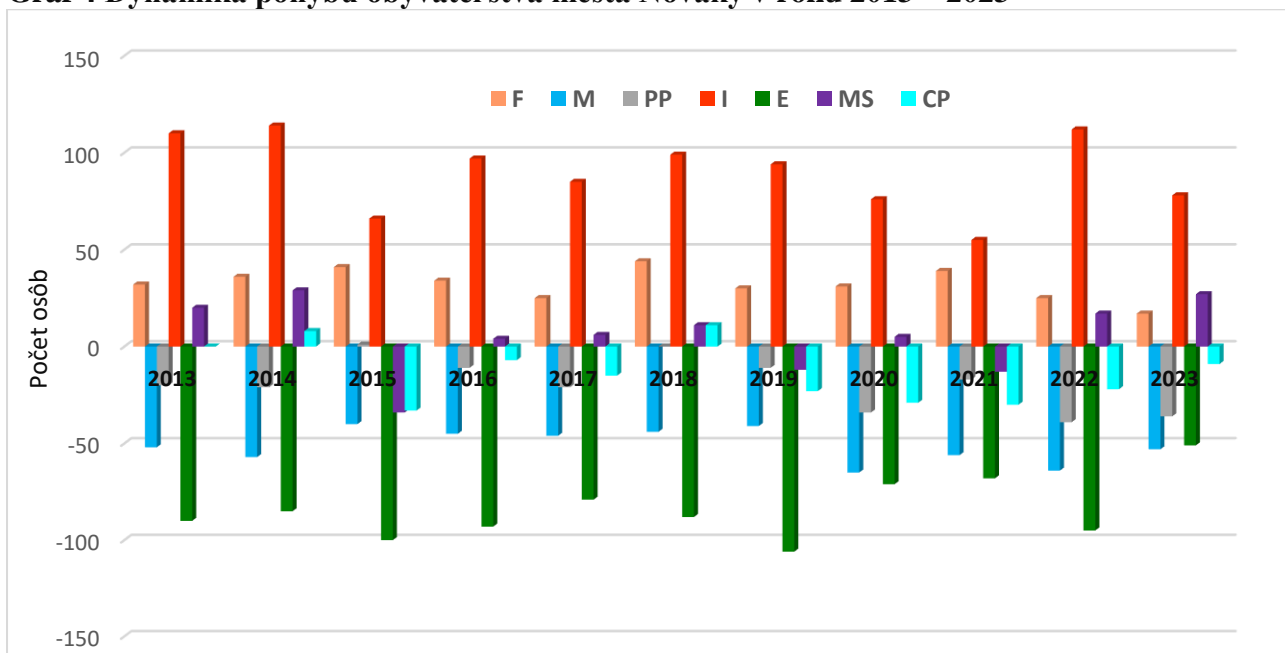

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

V roku 2013 bol počet obyvateľov 4 262, čo predstavovalo 3,05% v rámci okresu a za obdobie dekády sa zvýšil na 3,21% čo poukazuje na to, že tempo poklesu obyvateľov v okrese bolo vyššie ako v meste Nováky. Index rastu (97,04%) počtu obyvateľov mesta v období poslednej dekády poukazuje na stacionárny typ vývoja populácie počtu obyvateľov podobne ako aj okres Prievidza (92,17%).

Vývoj počtu obyvateľov je odrazom dynamiky obyvateľstva, t. j. prirodzenej obmeny a migračného pohybu, ktoré ovplyvňujú rôzne ekonomické, sociálne, kultúrne ale i prírodné, zdravotné a environmentálne podmienky.

Graf 4 Dynamika pohybu obyvateľstva mesta Nováky v roku 2013 – 2023

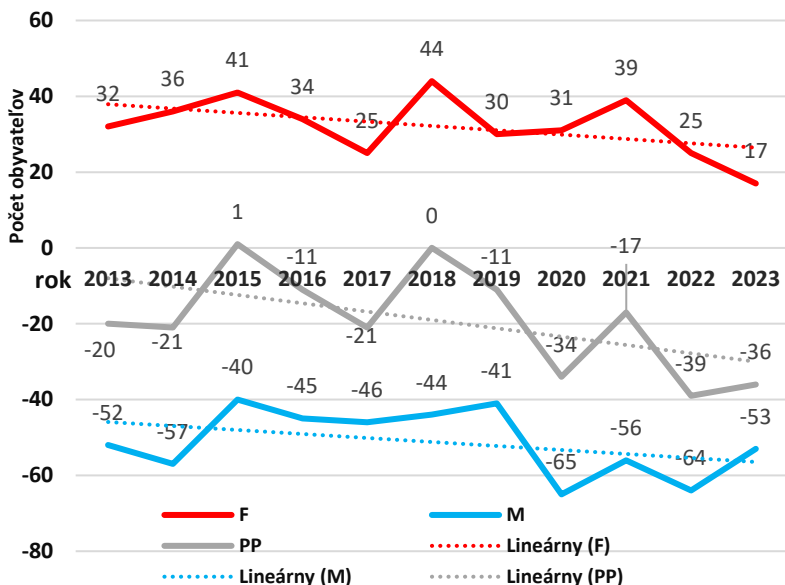

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

Poznámka: F - živonarodení, M - zomrellí, PU - prirodzený úbytok, I - prisťahovaní, E - odsťahovaní, MÚ - migračný úbytok, CÚ - celkový úbytok

Graf 5 Vývoj prirodzeného pohybu v období rokov 2013 – 2024

V prirodzenom pohybe (tabuľka 10, graf 5) prevažuje úbytok obyvateľstva nad prírastkom obyvateľstva, ktorý bol najvýraznejší v roku 2022, kedy dosiahol hodnotu -15,39‰ (39 osôb na 1 000 obyvateľov). Záporné hodnoty vývoja hrubej miery prirodzeného prírastku sú odrazom vyššej úmrtnosti (mortality) nad dlhodobou nižším počtom živonarodených detí.

V rokoch 2019, 2020 a 2021 boli odrazom najmä pandémie Covid-19, kedy sa prejavila zvýšená úmrtnosť najmä staršieho

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

obyvateľstva. Aj v roku 2023 zomrelo viac obyvateľov ako sa narodilo (o 36). Narodilo sa 17 detí a zomrelo 53 obyvateľov.

Úmrtnosť v období 2013-2023 dosiahla rozpätie od 41 (2019) – 65 osôb (2020) (tabuľka 10, graf 5). Vyššia úmrtnosť v meste je ovplyvňovaná hlavne vyšším podielom staršieho obyvateľstva v poproduktívnom veku. Celkovo za sledovanú dekádu zomrelo v Novákoch 563 ľudí. A narodilo sa len 354 detí.

Hodnota úmrtnosti v prepočte na 1 000 obyvateľov dosahuje (12,77‰) - vyššie hodnoty ako je priemer okresu a kraja (tabuľka 10). Pre populáciu je charakteristická nerovnomerná miera úmrtnosti medzi mužmi a ženami. Muži zomierajú vo vyššom počte v produktívnom veku, čo spôsobuje ich zhoršený zdravotný stav ako i vyššia náchylnosť na choroby. Je všeobecne známe, že muži sa venujú menej prevencii, ale tiež majú častejšie i horšiu životosprávu (fajčenie, požívanie alkoholických nápojov). Predčasná úmrtnosť u mužov býva tiež posilňovaná aj úmrtnosťou v dôsledku vonkajších príčin ako sú autonehody, pracovné úrazy atď. Nadúmrtnosť u žien nastáva po 75 roku v dôsledku ich výraznejšieho zastúpenia v populácii.

Tabuľka 10 Vývoj dynamiky obyvateľov mesta Nováky v rokoch 2013 – 2023

Obec Nováky	Rok	Živonarodení		Mortalita		Prirodzený prírastok/úbytok		Imigrácia		Emigrácia		Migračný prírastok/úbytok		Celkový prírastok/úbytok	
		abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
	2013	32	7,51	52	12,21	-20	-4,70	110	25,82	90	21,13	20	4,70	0	0,00
2014	36	8,42	57	13,33	-21	-4,91	114	26,67	85	19,88	29	6,78	8	1,87	
2015	41	9,65	40	9,41	1	0,24	66	15,53	100	23,52	-34	-8,00	-33	-7,76	
2016	34	8,02	45	10,62	-11	-2,60	97	22,88	93	21,94	4	0,94	-7	-1,65	
2017	25	5,94	46	10,92	-21	-4,99	85	20,19	79	18,76	6	1,43	-15	-3,56	
2018	44	10,46	44	10,46	0	0,00	99	23,54	88	20,93	11	2,62	11	2,62	
2019	30	7,13	41	9,75	-11	-2,62	94	22,35	106	25,20	-12	-2,85	-23	-5,47	

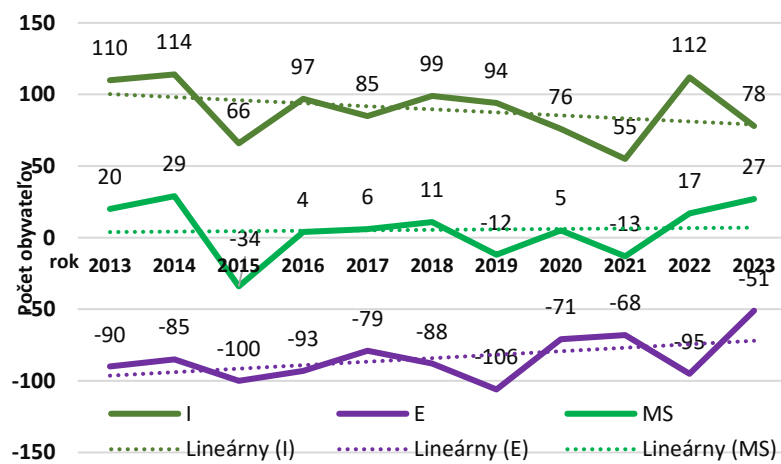
	2020	31	7,37	65	15,45	-34	-8,08	76	18,07	71	16,88	5	1,19	-29	-6,90
	2021	39	9,32	56	13,38	-17	-4,06	55	13,15	68	16,25	-13	-3,11	-30	-7,17
	2022	25	6,01	64	15,39	-39	-9,38	112	26,92	95	22,84	17	4,09	-22	-5,29
	2023	17	4,10	53	12,77	-36	-8,68	78	18,80	51	12,29	27	6,51	-9	-2,17
Okr. PV	2023	840	6,50	1530	11,85	-690	-5,34	682	5,28	984	7,62	-302	-2,34	-992	-7,68
TSK	2023	4104	7,21	6253	10,98	-2149	-3,77	2646	4,65	3070	5,39	-424	-0,75	-2573	-4,52
SR	2023	48627	8,96	54133	9,98	-5506	-1,02	5923	1,09	4522	0,83	1401	0,26	-4105	-0,76

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie 2024

Mesto Nováky v prepočte na 1 000 obyvateľov dosahuje 4,10 živonarodených detí, čím dosahuje výrazne nižšie hodnoty ako je priemer okresu Prievidza (6,50‰), TSK (7,21‰) aj ako je priemer živonarodených detí Slovenska (8,96‰). Najviac detí v súčasnej dekáde sa narodilo v roku 2018 a najmenej v roku 2023 (tabuľka 10). Celkovo sa v dekáde narodilo 354 detí.

V súčasnom období je pôrodnosť ovplyvňovaná viacerými faktormi, napr. ekonomickou situáciou mladých domácností, zvyšovaním kvality života, novým demografickým správaním mladej populácie, ktoré sa odráža napr. vo zvyšovaní vzdelanostnej kvalifikácie pre lepšiu uplatniteľnosť na trhu práce. Rastie podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí, čím sa priamo predlžuje fáza vzdelávania a udalosti súvisiace s reprodukciou sa odkladajú do vyššieho veku (nárast priemerného veku pri pôrode a pri prvom pôrode). Nižšia pôrodnosť v budúcnosti stále viac bude ovplyvňovaná znižujúcim sa stavom generácie, ktorá sa bude dostávať do reprodukčného veku.

Graf 6 Vývoj migrácie obyvateľstva mesta Nováky v období rokov 2013 – 2023

Kedže počet obyvateľov dosahuje záporne hodnoty prirodzeného prírastku, jeho ďalší vývoj je silne ovplyvňovaný migračným pohybom (zmena trvalého bydliska), ktorý sa prejavuje migračným prírastkom resp. úbytkom obyvateľov (tabuľka 10 a graf 6). Za hlavné dôvody migrácie sú najčastejšie

Zdroj: ŠÚ SR, 2023, vlastné spracovanie, 2023

označované nasledovanie rodinného príslušníka a bytové dôvody.

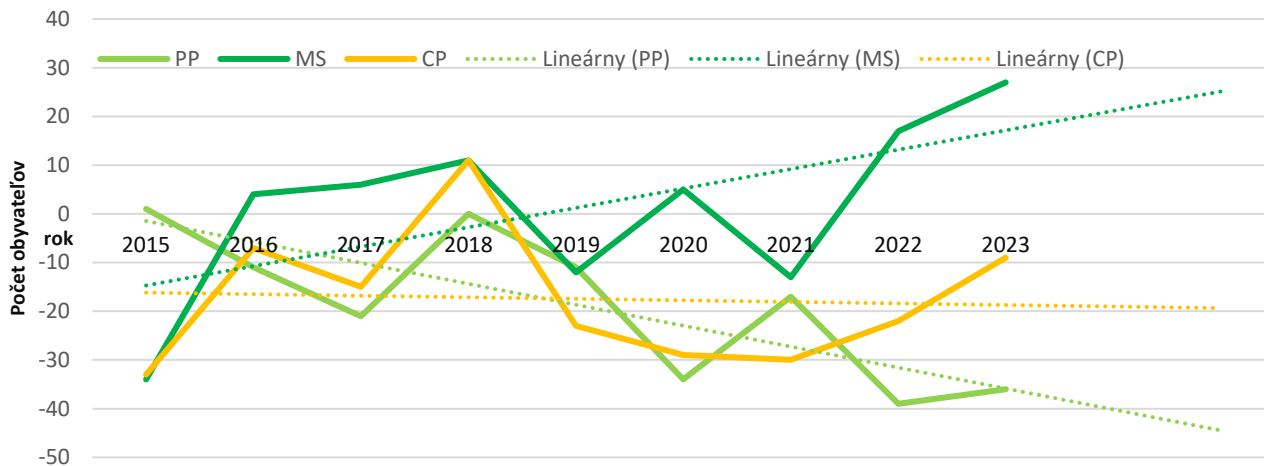
Trendové krivky migračných javov poukazujú za obdobie dekády na mierny nárast migračného prírastku pri poklese imigrácie (prist'ahovania obyvateľov do mesta) a nárastu emigrácie (graf 6.) Za obdobie dekády sa do mesta Nováky nasťahovalo 986 a odsťahovalo 926 obyvateľov. Najviac prist'ahovaných obyvateľov bolo v roku 2014 až 114 a v roku 2022 to bolo 112 obyvateľov. Najvyšší počet vyst'ahovaných bol v roku 2016 (100) a v roku 2019 (108 obyvateľov). **Migračný** úbytok obyvateľov bol v rokoch 2015, 2019 a v roku 2021, v ostatných rokoch bol pozitívny vývoj, charakterizovaný migračným prírastkom. V roku 2023 sa do mesta prist'ahovalo 78 obyvateľov a vyst'ahovalo 51.

Ako vidieť z tabuľky 10 a grafu 6 vývoj celkového pohybu obyvateľov mesta je viac ovplyvňovaný prirodzeným pohybom ako migračným pohybom. Celkový úbytok je výsledkom vyššej úmrtnosti ako aj emigrácie obyvateľov.

V rokoch 2013, 2014 a 2018 bol celkový prírastok obyvateľov v meste kladný, v ostatných rokoch bol záporný. Celkový úbytok za dané obdobie dosiahol -149 osôb. Pre stabilizáciu počtu obyvateľov je potrebné venovať zvýšenú pozornosť mladému obyvateľstvu, vytváraním podmienok pre rozvoj bývania, využívania voľného času, rastu vybudovanosti infraštruktúry ako i venovať zvýšenú pozornosť životnému prostrediu, ktoré je charakteristické silným znečistením.

Graf 7 Vývoj celkového pohybu obyvateľov mesta Nováky v období rokov 2013 – 2024

Zdroj: ŠÚ SR, 2023, vlastné spracovanie, 2023

Nepriamy vplyv na vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v obci má sobášnosť a rozvodovosť. V roku 2023 bolo v meste 15 sobášov. Najvyšší počet sobášov bol rokoch 2014 (28) a 2019 (26). Ich celkový počet za obdobie rokov 2013-2023 bol 238. Rozvodovosť je nižšia a dosiahla počet 9 v roku 2023. Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu sa sleduje len pri sčítaní obyvateľov. Tabuľka 11 vyjadruje štruktúru obyvateľov podľa rodinného stavu v roku 2021.

Tabuľka 11 Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu (2021)

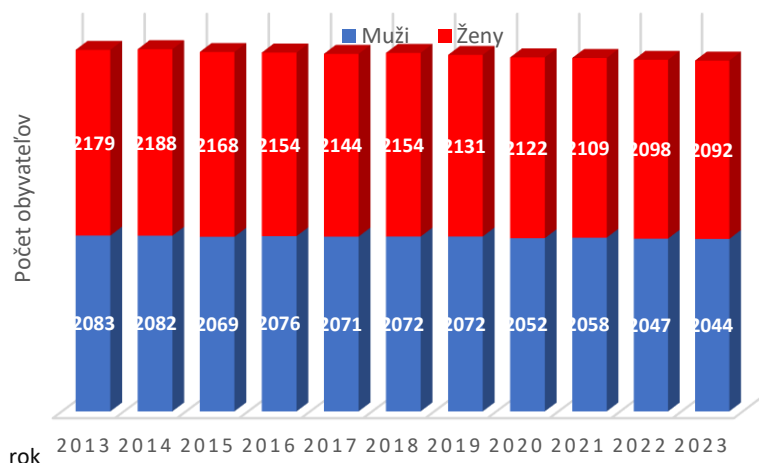
Slobodný/ slobodná		Ženatý/ vydatá		Rozvedený/ rozvedená		Vdovec/ vdova		Nezistený/ nezistená	
abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1 706	40,65	1 741	41,48	410	9,77	332	7,91	8	0,19

Zdroj: SODB, k 1.1. 2021

Štruktúra obyvateľstva

Dynamika pohybu vplýva na štruktúru populácie, ktorá je základným znakom každej populácie. Jej špecifiká ovplyvňujú jednak vývoj populácie a tiež vplývajú na spoločenský a hospodársky život mesta. Základnými štruktúrami obyvateľstva sú štruktúry podľa pohlavia (graf 8) a veku, ktoré dobre dokumentuje veková pyramída (graf 9).

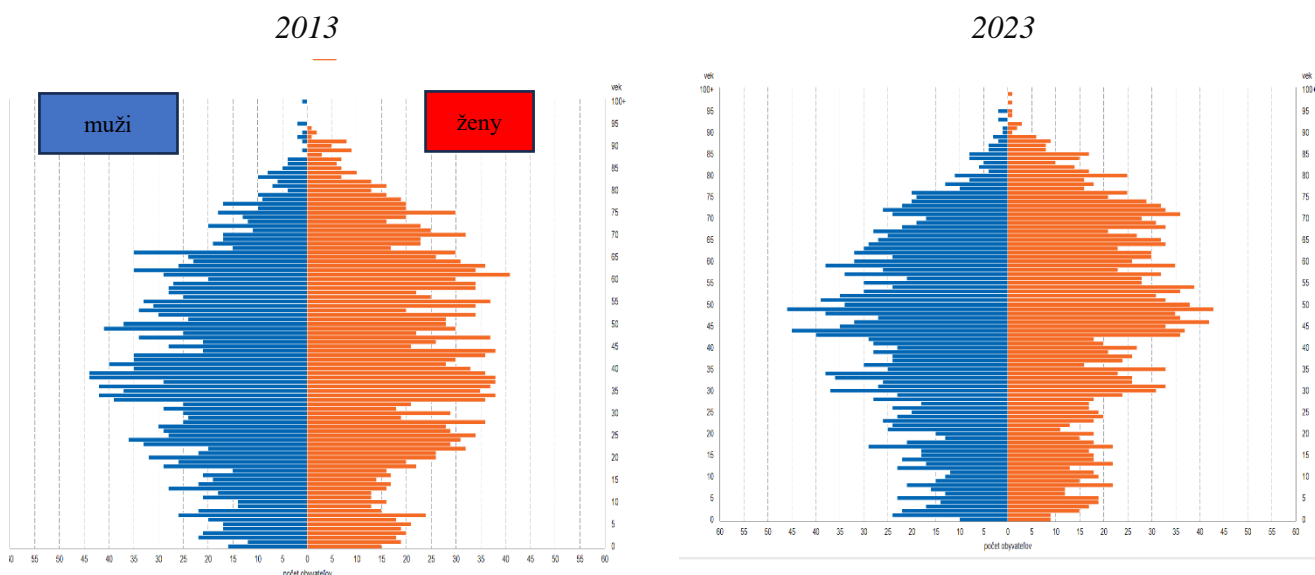
Graf 8 Vývoj štruktúry podľa pohlavia populácie mesta Nováky v rokoch 2013 a 2023

V štruktúre populácie mierne prevažujú ženy takmer počas celej dekády. Zmena v prospech mužov nastáva v posledných dvoch rokoch (2022 a 2023), kedy začínajú mierne prevažovať muži.

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

Graf 9 Veková pyramída obyvateľstva mesta Nováky v rokoch 2013 a 2023

Zdroj: ŠÚ SR, 2023

Pre mesto Nováky podobne ako i celú populáciu Slovenska je charakteristické **starnutie obyvateľstva**, ktoré vychádza práve z vekovej štruktúry populácie (graf 8). Pri starnutí populácie dosahuje významné postavenie obyvateľstvo poreprodukčného resp. poproduktívneho veku. Na základe porovnania troch biologických vekových kategórií obyvateľstva, predreprodukčnej (0 – 14), reprodukčnej (15 – 49) a poreprodukčnej (50+), možno určiť typ populácie mesta Nováky ako regresívny. Tabuľka 12 dokumentuje pokles obyvateľov v predreprodukčnom z 541(2013) na 501 (2023) a reprodukčnom veku z 2 066 (2013) na 1 814 (2023) a ich posun do nadväzujúcich kategórií a rast poreprodukčného obyvateľstva z 1 649 (2013) na 1 821 (2023). Z celkovej populácie mesta Nováky obyvateľstvo v poreprodukčnom veku dosahuje až 44,03% z populácie mesta, kým obyvateľstvo v reprodukčnom veku je zastúpené 43,86% t. z. o 0,17%-ného bodu menej ako je podiel obyvateľstva poreprodukčného veku, čo poukazuje na silný proces starnutia.

V Novákoch je vyšší podiel obyvateľov v poreprodukčnom veku ako je v okrese Prievidza (42,86%), v Trenčianskom kraji (41,20 %) a obyvateľstvo Slovenska 37,82% (2023), čo poukazuje na staršiu populáciu v meste Nováky.

Tabuľka 12 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov mesta Nováky podľa vekových skupín reprodukcie a produktivity v rokoch 2013-2023

rok	spolu	Predreprodukčný a Predproduktívny vek 0-14		Reprodukčný vek 15-49		Poreprodukčný vek 50+		Produktívny vek 15-64		Poproduktívny vek 65 a viac	
		abs.	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.
2013	4 262	547	12,83	2 066	48,47	1 649	38,69	2 964	69,54	751	17,62
2014	4 270	547	12,81	2 054	48,10	1 669	39,09	2 969	69,53	754	17,66
2015	4 237	534	12,60	2 030	47,91	1 673	39,49	2 919	68,89	784	18,50
2016	4 230	538	12,72	1 994	47,14	1 698	40,14	2 882	68,13	810	19,15
2017	4 215	527	12,50	1 988	47,16	1 700	40,33	2 849	67,59	839	19,91
2018	4 226	543	12,85	1 978	46,81	1 705	40,35	2 840	67,20	843	19,95
2019	4 203	546	12,99	1 928	45,87	1 729	41,14	2 798	66,57	859	20,44
2020	4 174	533	12,77	1 909	45,74	1 732	41,49	2 776	66,51	865	20,72
2021	4 167	515	12,36	1 883	45,19	1 769	42,45	2 780	66,71	872	20,93
2022	4 145	514	12,40	1 840	44,39	1 791	43,21	2 754	66,44	877	21,16
2023	4 136	501	12,11	1 814	43,86	1 821	44,03	2 737	66,18	898	21,71

Zdroj: ŠÚ SR, 2024

Za obdobie dekády 2013 – 2022 pokles detí predstavoval 8,4%. Pre rozvoj hospodárstva je dôležité poznať štruktúru obyvateľstva podľa produktivity, možnosti zapojenia sa obyvateľstva do pracovného procesu podľa veku. V tejto štruktúre podstatná časť populácie je tvorená obyvateľstvom v **produktívnom veku** (15-64), ktorí dosahujú podiel 66,18% (2023) na celkovej populácii. Za obdobie rokov 2013 – 2022 počet obyvateľov 15-64 ročných poklesol o 7,66%, kým podiel obyvateľov poproduktívneho veku naopak vzrástol o 19,57%. Vzhľadom na to, že do veku 65 a viac rokov sa dostávajú veľmi početné kohorty osôb narodených v 60. a 70. rokoch, je možné očakávať ďalšie pomerne výrazné zvyšovanie podielu seniorskej skupiny. K starším seniorom nad 85 rokov patrí 85 obyvateľov mesta (2023).

Mierny pokles detskej zložky a výraznejší pokles obyvateľstva v produktívnom veku a nárast podielu obyvateľov v poproduktívnej skupine poukazuje na proces starnutia zhora, ktorý sa do budúcnosti bude prehlbovať. Na tento demografický proces v populácii mesta, mesto nie je pripravené na čo poukazuje minimálna vybudovanosť sociálnej infraštruktúry pre seniorov a preto je potrebné venovať tomu zvýšenú pozornosť.

Starnutie populácie v meste Nováky dokumentuje tiež index starnutia (179,24%), ktorý poukazuje na to, že populácia je staršia ako populácia okresu Prievidza (160,70%), TSK (143,90%) ale i populácia Slovenska v globále (114,76 %).

Ku kultúrny znakom populácie patria jej špecifiká v oblasti dosiahnutého vzdelania, religiozity (náboženstvo) a národnosti a ďalšie, ktoré sa zisťujú pri sčítaní ľudu, domov a bytov a obyvateľia ich uvádzajú podľa vlastného presvedčenia.

Dosiahnuté **vzdelanie** je jedným zo základných faktorov, ktoré ovplyvňujú uplatnenie na trhu práce. Viac ako polovica (52,11%) populácie Novák má ukončené stredné vzdelanie, v ktorom mierne prevažuje úplné stredné vzdelanie s maturitou. V populácii mesta je pomerne vysoký podiel obyvateľov s dosiahnutým vysokoškolským vzdelaním (15,75%), ktoré prevyšuje základné vzdelanie (14,75%) (tabuľka 13). Bez vzdelania v štádiu vzdelávania sú deti vo veku 0-14, ktoré dosahujú na populácii 8,34%. U 4,48% populácie nebolo zistené dosiahnuté vzdelanie. Štruktúru podľa najvyššie ukončeného vzdelania vzdelávania graficky dokumentuje graf 10.

Tabuľka 13 a graf 10 Počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v (2021)

P.č.	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	2021	
		abs.	%
1.	Základné	619	14,75
2.	Stredné odborné - učňovské (bez maturity)	1 013	24,14
3.	Úplné stredné (s maturitou)	1 174	27,97
4.	Vyššie odborné	211	5,03
5.	Vysokoškolské	631	15,03
6.	Bez ukončeného vzdelania (osoby 0-14 rokov)	350	8,34
7.	Bez školského vzdelania (osoby 15 a viac rokov)	11	0,26
8.	Nezistené	188	4,48
	Spolu	4 197	100,0

- bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0–14 rokov
- základné vzdelanie
- stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity)
- úplné stredné vzdelanie (s maturitou)
- vyššie odborné vzdelanie
- vysokoškolské vzdelanie
- bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac
- nezistené

Zdroj: SODB, 2021, vlastné spracovanie, 2024

V náboženskom vyznaní obyvateľov mesta prevláda náboženské vyznanie rímskokatolíckej cirkvi. Hlási k nemu viac ako polovica (58,71%) obyvateľov mesta, kým v roku 2011 to bolo 69,08%. Silný nárast sa prejavil v počte obyvateľov bez vyznania, ktorý vzrástol o 19,28% v roku 2011 na 30,78 %. Ostatné vyznania majú nízky počet veriacych (tabuľka 14).

Tabuľka 14 Počet obyvateľov podľa náboženského vyznania

P.č.	Náboženské vyznanie	abs.	%	P.č.	Náboženské vyznanie	abs.	%
1.	Rímskokatolícka cirkev v SR (rímskokatolícke)	2464	58,71	8.	Evanjelická cirkev metodistická, Slovenská oblasť	4	0,1
2.	Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické)	51	1,22	9.	Kresťanské zbory na Slovensku	13	0,31
3.	Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke)	22	0,52	10.	Iné	53	1,26
4.	Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske)	12	0,29	11.	Nezistené	18	2,67
5.	Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne)	9	0,21	12.	Bez náboženského vyznania	1292	30,78
6.	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike (abs.)	7	0,17	Spolu		673	100,00
7.	Evanjelická cirkev metodistická, Slovenská oblasť	4	0,1				

Zdroj: SODB, 2021

Národnostná štruktúra v mesta Nováky je takmer homogénna. Podstatné zastúpenie v meste má obyvateľstvo slovenskej národnosti. Ostatné národnosti nie sú zastúpené ani 1% (tabuľka 15). Ku dňu SODB 2011 to bolo 91,79% a podiel v roku 2021 dosiahol 93,45%.

Tabuľka 15 Národnostná štruktúra v riešenom území roku 2021

Národnosť	abs.	%	Národnosť	abs.	%
Slovenská	3 922	93,45	Poľská	1	0,02
Maďarská	9	0,21	Ukrajinská	2	0,05
Rómska	0	0	Ostatné	19	0,45
Česká	17	0,41	Nezistená	227	5,41

Zdroj: SODB, 2021

EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA

Využitie pôdneho fondu

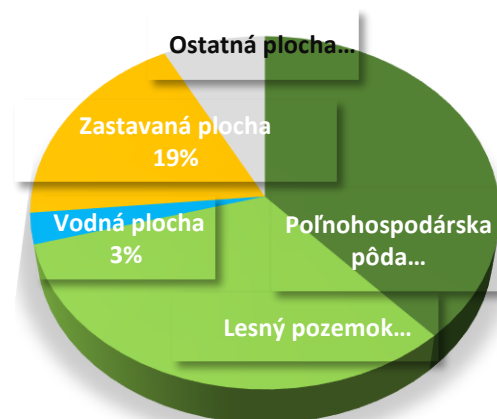
Hospodárska činnosť mesta Nováky je podmienená viacerými prírodnými, ekonomickými a kultúrnymi faktormi. K najstarším odvetviam hospodárstva patrí poľnohospodárstvo. Poľnohospodárska pôda zaberá 741,21 ha, čo predstavuje 38,24 % plochy katastrálneho územia mesta. V štruktúre poľnohospodárskej pôdy výrazne dominuje orná pôda, ktorá zaberá 647,97 ha. Prevažuje veľkobloková orná pôda. Zornenie poľnohospodárskej pôdy dosahuje 87,42%. Na poľnohospodárskej pôde hospodári Roľnícke družstvo podielnikov Koš. Plochy trvalého trávnatého porastu (lúky a pasienky) majú 40,31 ha, čím sa na poľnohospodárskej pôde podieľajú 5,44 %. Okrem toho v meste Nováky sa nachádzajú menšie plochy záhrad (52,93 ha), tvoriace hlavne záhradkárske kolónie. Ovocne sady a vinice v území nie sú zastúpené. Štruktúru pôdneho fondu zobrazuje tabuľka 16 a graf 11. Nepoľnohospodárska pôda v území Novák zaberá najväčšie plochy. Pripadá na ňu plocha takmer dvakrát väčšia ako na poľnohospodársku plochu. Zaberá 61,76% z plochy územia. Vo využívaní nepoľnohospodárskej pôdy prevládajú lesné pozemky, ktoré zaberajú viac ako polovicu (52,55%) z nepoľnohospodárskej pôdy a takmer jednu tretinu (32,46%) z celkovej plochy. Štruktúru nepoľnohospodárskeho fondu dopĺňa zastavaná plocha, ktorá tvorí 18,74 %, vodná plocha s 2,83 % a ostatné plochy zaberajúce 7,73 %. Ich veľkosť a podiel na celkovej ploche územia mesta Nováky zobrazuje tabuľka 16 a graf 11.

Poľnohospodárska výroba je zastúpená skleníkovým hospodárstvom vo vlastníctve HBP a.s., ktoré prevádzkujú prostredníctvom AGRO GTV o. z. zamerané na pestovanie paradajok od roku 2009. Pestovanie je realizované na báze hydroponického roztoku, využívajúceho prebytočné teplo z tepelnej centrály a tepelnú energiu bankých vôd.

Tabuľka 16 Využitie z pôdneho fondu v meste Nováky v roku 2023

Formy využitia pôdneho fondu	Plocha	
	(v ha)	v %
Poľnohospodárska pôda	741,21	38,24
z toho:		
orná pôda	647,97	87,42
vinice	0,00	0,00
záhrady	52,93	7,14
ovocné sady	0,00	0,00
trvalé trávnaté porasty	40,31	5,44
Nepoľnohospodárska pôda	1 197,18	61,76
z toho:		
lesné plochy	629,13	52,55
zastavané plochy	363,17	30,34
vodné plochy	54,94	4,59
ostatné plochy	149,93	12,52
Celková výmera územia mesta	1 938,38	

Graf 11 Štruktúra využitia pôdneho fondu mesta Nováky v roku 2023

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie, 2024

Priemysel

Z výrobných odvetví je charakteristický priemysel. Mesto Nováky je súčasťou palivovo-energeticko-chemického cyklu Hornej Nitry. Jeho palivová oblasť bola tvorená ťažbou hnedého uhlia a lignitu, ktorá dlhodobo bola v útlme a dotovaná štátom. V roku 2023 došlo k poslednej ťažbe v tomto regióne. Na uhoľné bane boli naviazané viaceré výrobné podniky, hlavne tepelná elektráreň Nováky v Zemianskych Kostol'anoch, kde bola tiež ukončená výroba elektrickej energie na báze spracovania hnedého uhlia a lignitu a chemické závody Fortischem a.s., ale aj ďalšie ekonomické aktivity ako i vybudovanosť technickej infraštruktúry mesta. Najväčším podnikom sú chemické závody Fortischem a.s., ktoré svoju tradíciu začali písať už v roku 1938. Orientujú sa najmä na výrobu produktov, ktoré sú založené na výrobe a spracovaní chlóru, karbidu vápnika, karbidových zmesí a technických plynov ako i na výrobu **polyvinylchloridu** a podieľajú sa aj na výrobe **základných a špeciálnych malotonážnych chemikálií**. Viac ako **80% z celkovej produkcie je určených na export**.

Okrem toho chemická výroba so svojimi odvetviami (gumárenskou výrobou, výrobou plastov a výrobkov) je realizovaná vo viacerých podnikoch, napr. Saargummi Slovakia s.r.o., Kaprain SK, IG Plast. V meste sa nachádza aj viacero strojárnskych firiem ako Stappert Slovensko, a.s., Majostav Nováky s.r.o., VOP Nováky, a.s., BISO Schrottenecker Slovakia spol. s.r.o. a ďalšie (tabuľka 17) a je tiež tu spoločnosť Carcoutics Slovakia Nováky zameraná na výrobu polyuretánových a hliníkových dielov pre automobily. Do Novák chce prísť jeden z kľúčových dodávateľov žilinskej Kia Slovakia, juhokórejsky Mobis, ktorý chce investovať do výstavby novej výrobnéj haly na výrobu elektropohonov do automobilov. K podnikom ľahkého priemyslu patrí napr. spoločnosť VAŠA s.r.o. Nováky. Výstavbou nových výrobnoskladových hál predpokladá investor rozšírenie existujúcej priemyselnej výroby, súčasne vytvorenie nových približne 120 pracovných miest a vhodné podmienky na vstup nových priemyselných výrobcov do regiónu.

Prievidzské pekárne a cukrárne, a.s. sú zamerané na pekárenskú výrobu. Ďalšie výrobné podniky zobrazuje tabuľka 17, okrem toho je v meste viacero stavebných firiem.

Tabuľka 17 Vybrané podnikateľské subjekty v meste Nováky

p.č.	Meno podnikateľského subjektu (živnostníka)	Oblasť podnikania
1.	Fortischem, a.s.	chemický výroba, energetika.
2.	Kaprain SK	chemický priemysel, energetika
3.	VÁŠA, s.r.o.	služby
4.	Carcoustics Slovakia Nováky s.r.o.	automobil. priem.
5.	Stappert Slovensko, a.s.	strojárstvo
6.	Real Project, s.r.o.	doprava
7.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	služby
8.	Majostav Nováky s.r.o.	strojárstvo
9.	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.	baníctvo
10.	VOP Nováky, a.s.	strojárenská a vojenská výroba.
11.	Ministerstvo obrany SR	štátna správa
12.	Prievidzské pekárne a cukrárne,a.s	výroba a predaj pekárenských výrobkov
13.	Saargummi Slovakia s.r.o.	gumárenská výroba
14.	MAKS-D s.r.o.Nováky	strojárenská výroba
15.	TechnoNova s.r.o.	strojárenská výroba
16.	SLOVECA, Sasol Slovakia spol.s.r.o.	chemický výroba
17.	BISO Schrottenecker Slovakia spol. s.r.o.	strojárenská činnosť
18.	STAPERT Slovensko a.s.Nováky	etrojárenská činnosť
19.	Slovenské elektrárne a.s. Bratislava Elektráreň Nováky	elektrická energia, tepelná energia

Zdroj: Interný materiál mesta Nováky, 2024

Cestovný ruch

Mesto Nováky má veľmi dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu (ďalej len CR). I keď disponuje potenciálom pre rozvoj CR, nemá vybudovanú adekvátnu základňu pre jeho rozvoj napr. „kamenné“ verejné informačné stredisko, prevádzkové vybavenie, ani komplexnú a informačnú webstránku cestovného ruchu o možnostiach na území mesta, sprístupnenia sakrálnych stavieb a ich prezentácie podobne ako i ostatných stavieb a pamiatok o ľudskej činnosti od staroveku po súčasnosť, vývoji banskej činnosti a pod. Nedostatočný je aj výber stravovacích, ubytovacích, športových zariadení pre využitie turistami, ale i domácim obyvateľstvom pre rekreáciu a oddych. Nosnými formami CR môžu byť pre mesto poznávací a horský cestovný ruch, cestovný ruch zameraný na letný pobyt pri vode, turistiku, cykloturistiku, vodné športy a vidiecky turizmus. Zmenou životného štýlu hlavne u mládeže sa do popredia dostávajú záujmy o nové druhy športu a aktívnu spoločenskú zábavu v prírodnom prostredí.

Mesto je napojené na sieť značkovaných turistických chodníkov regiónu. Cez riešené územie vedie Hornonitrianska cyklomagistrála (pozri cyklodoprava časť).

Na území mesta sa nachádza viacero kultúrno-historických pamiatok. V ústrednom zozname pamiatkového fondu sú evidované tieto národné kultúrne pamiatky:

✚ Rímskokatolícky klasicistický kostol sv. Mikuláša z roku 1803, postavený na gotickom základe, pochádzajúcom z 15. storočia. Pred kostolom je umiestnený barokový mariánsky stĺp z roku 1716, na kónickom, trojnásobne členenom obelisku stojí baroková socha Immaculaty

✚ Kláštor kanonistiek sv. Augustína de Notre Dame postavený v 17. storočí, v druhej polovici 19. storočia rozšírený a v roku 1941 adaptovaný. V budove bola v druhej polovici 18.storočia zriadená kaplnka sv. Jána Nepomuckého.

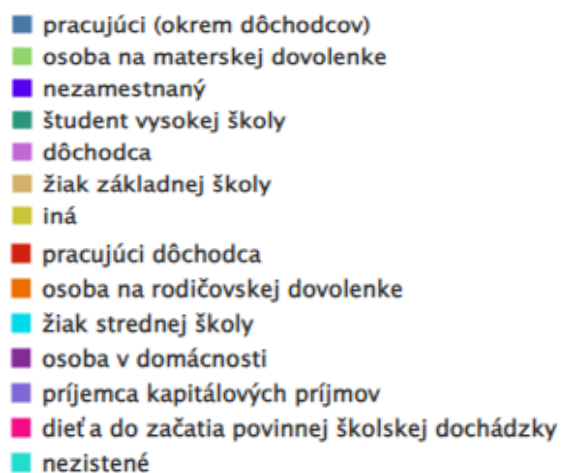
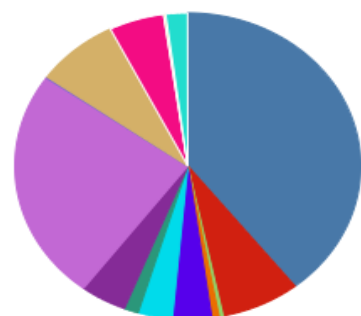
- ✚ Pohrebna kaplnka sv. Juliány v areáli cintorína, klasicistická stavba postavená v roku 1820
- ✚ Kúria - jednopodlažná klasicistická budova postavená koncom 18. storočia, upravená začiatkom 19. storočia
- ✚ Socha sv. Vendelína v záhrade domu č. 204, neskorobaroková, z konca 18. storočia, uvádzaná z roku 1798
- ✚ Socha Madony na stĺpe, Pieta Božia muka - prícestná malá sakrálna architektúra. Božie muky spomínané sú v roku 1798
- ✚ Pamätník SNP, pomník padlým hrdinom v SNP

Trh práce

Ekonomická aktivita obyvateľstva sa sleduje cez dve skupiny obyvateľov: ekonomicky aktívne (EAO) a ekonomicky neaktívne obyvateľstvo (ENO). Za ekonomicky aktívnych sa považujú obyvatelia 16-roční a starší, ktorí sú pracujúci (okrem dôchodcov), pracujúci dôchodcovia, nezamestnaní a osoby na materskej dovolenke. Ekonomická aktivita obyvateľov na území SR sa sleduje len raz za 10 rokov pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov (ďalej len SODB), pričom obyvatelia sa vyjadrujú resp. nevyjadrujú k zisťovaným dátam podľa vlastného uváženia. Z tohto dôvodu ekonomická aktivita nebola zistená u 2,05% obyvateľov mesta (tabuľka 18).

Tabuľka 18 a graf 12 Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

P.č	Ekonomická aktivita	abs.	%
1.	pracujúci (okrem dôchodcov)	1 652	39,36
2.	pracujúci dôchodca	309	7,36
3.	osoba na materskej dovolenke	16	0,38
4.	osoba na rodičovskej dovolenke	29	0,69
5.	nezamestnaný	153	3,65
6.	žiak strednej školy	135	3,22
7.	študent vysokej školy	56	1,33
8.	osoba v domácnosti	181	4,31
9.	dôchodca	1 026	24,45
10.	príjemca kapitálových príjmov	5	0,12
11.	žiak základnej školy	325	7,74
12.	dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky	216	5,15
13.	iná	8	0,19
14.	nezistené	86	2,05
Obyvatelia spolu		4 197	100,00

Zdroj: SODB, 2021, vlastné spracovanie, 2023

Poznámka: 1-14 druh ekonomickej aktivity
- číslovanie tabuľka 19

Zo 4 197 obyvateľov EAO bolo 2 159 a 1 952 obyvateľov bolo ENO a u 86 obyvateľov nebola zistená ekonomická aktivita. Tento údaj poskytuje len SODB a v členení ho zobrazuje tabuľka 18 a graf 12.

Ku dňu 26.05.2001 (SODB) bolo v meste Nováky 2 159 ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO), čo predstavovalo 51,44% z celkového počtu obyvateľov a 77,66% z obyvateľov v produktívnom veku (2 780). V štruktúre ENO dominujú pracujúci a za nimi nasledujú pracujúci dôchodcovia. Mnohí dôchodcovia, častokrát kvôli nízkym príjmom, zostávajú naďalej v pracovnom procese resp. si nachádzajú nové

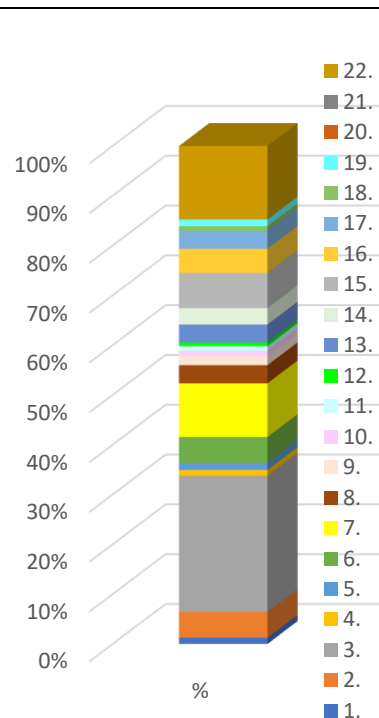
zamestnanie. Významným ukazovateľom v EAO je podskupina, ktorú tvoria nezamestnaní. Jej pozitívny vývoj zastavila celosvetová pandémia Covid-19, ktorá sa prejavila negatívne na rozvoji hospodárstva a odrazila sa aj v strate pracovných miest a v raste nezamestnanosti.

Zo skupiny ENO sú najviac zastúpení dôchodcovia (1 026). Ďalej do tejto skupiny patria deti, žiaci a študenti stredných a vysokých škôl, osoby v domácnostiach (tabuľka 18).

Z výsledkov sčítania r. 2021 vyplýva výrazná zamestnanosť v priemysle, kde pracuje viac ako ¼ obyvateľov (27,37%). Vysoká zamestnanosť bola v ťažbe a dobývaní hnedého uhlia a lignitu, typického pre celý región Hornej Nitry. V roku 2023 skončila posledná ťažba a dobývanie uhlia vo všetkých baniach regiónu. Dochádza k rekvalifikácii zamestnancov baní a ich presun podľa voľných pracovných príležitostí do iných odvetví hospodárstva. Zamestnanosť v meste sa znížila. Rozsah a štruktúra pracovných príležitostí na území mesta je významným faktorom dochádzky EAO za prácou. Blízkosť okolitých mestských centier ako Prievidza, Bánovce nad Bebravou, Trenčín, Topoľčany a ďalších, umožňuje obyvateľom mesta odchádzať aj za prácou do rôznych odvetví hospodárstva. Významná časť ekonomicky aktívnych obyvateľov pracuje v stavebníctve a v obchode ako i vo verejnej správe a obrane (tabuľka 19 a graf 13).

Tabuľka 19 a graf 13 Štruktúra obyvateľstva mesta Nováky podľa odvetví ekonomickej klasifikácie (2021)

P. č.	Odvetvie	EAO	%
1.	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	25	1,25
2.	Ťažba a dobývanie	104	5,18
3.	Priemyselná výroba	549	27,37
4.	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	23	1,15
5.	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	29	1,45
6.	Stavebníctvo	104	5,18
7.	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	216	10,77
8.	Doprava a skladovanie	73	3,64
9.	Ubytovacie a stravovacie služby	37	1,84
10.	Informácie a komunikácia	21	1,05
11.	Finančné a poisťovacie činnosti	19	0,95
12.	Činnosti v oblasti nehnuteľností	14	0,7
13.	Odborné, vedecké a technické činnosti	73	3,64
14.	Administratívne a podporné služby	66	3,29
15.	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	142	7,08
16.	Vzdelávanie	97	4,84
17.	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	72	3,59
18.	Umenie, zábava a rekreácia	19	0,95
19.	Ostatné činnosti	27	1,35
20.	Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	0	0
21.	Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	0	0
22.	Nezistené	296	14,76
	Spolu	2 006	100,00

Poznámka: 1-22 odvetvia hospodárstva číslovanie v tabuľke 19

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2021, vlastné spracovanie, 2024

Trh práce popri zamestnanosti sleduje aj druhú zložku, a to nezamestnanosť. Pre nezamestnanosť v dekáde 2013-2023 je charakteristický klesavý trend, ktorý bol narušený covidovým obdobím, kde dochádzalo k udržaniu zamestnanosti zavádzaním rôznych proticovidových opatrení (napr. povinné dovolenky, skrátený pracovný čas, práca z domu atď.), čím sa prejavovala snaha podnikov udržať pracovné sily, zamedziť značnému prepúšťaniu a tým aj udržať nižšiu nezamestnanosť.

Pandémia postihla všetkých podnikateľov, čím nezamestnanosť v meste vzrástla (graf 14). Hlavne malí podnikatelia, nielen že stratili svoje pozície na trhu, ale museli pristúpiť i k zatváraniu svojich prevádzok. V nasledujúcich rokoch pokles nezamestnanosti bol pribrzdený vypuknutím vojny na Ukrajine a následnou energetickou krízou, ale i uzatvorením ťažby uhlia a lignitu na Hornej Nitre.

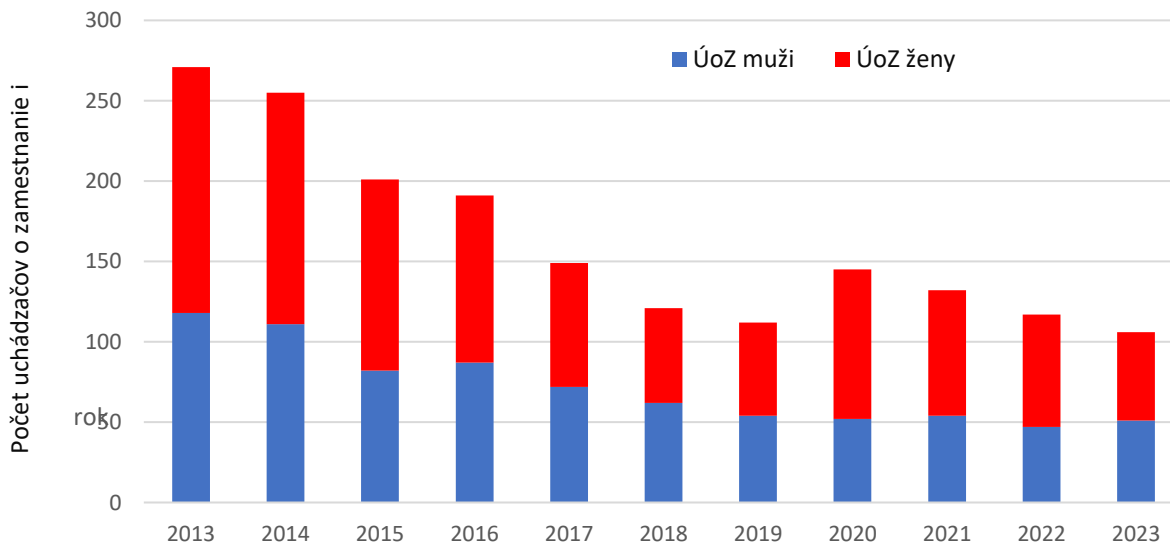
Tabuľka 20 Vývoj uchádzačov o zamestnanie za obdobie rokov 2013-2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PEUoZ ženy	153	144	119	104	77	59	58	93	78	70	55
PEUoZ muži	118	111	82	87	72	62	54	52	54	47	51
PEUoZ spolu	271	255	201	191	149	121	112	145	132	117	106

Zdroj: ŠÚ SR, 2024

Nezamestnanosť prezentovaná cez uchádzačov o zamestnanie (UoZ) dosiahla najnižšiu hodnotu v roku 2023. Za toto obdobie dekády sa znížila z 271 UoZ v roku 2013 viac ako o polovicu na 106 UoZ v roku 2023. Jej vývoj podľa jednotlivých rokov dobre znázorňuje graf 14.

Graf 14 Vývoj nezamestnanosti v meste v období rokov 2013 – 2023

Zdroj: ŠÚ SR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

Výrazný podiel na nezamestnanosti majú ženy. Na trhu práce sa všeobecne ťažšie uplatňujú. Je to vidieť aj v štruktúre nezamestnaných v meste, kde tiež prevažujú ženy v pomere 51,89% : 48,11% (2023).

Krátkodobá ako i strednodobá nezamestnanosť v meste (graf 14), poukazuje na prístupnosť voľných pracovných síl na trhu práce v regióne. Viac ako jedna tretina (35,85%) prináleží dlhodobej nezamestnanosti.

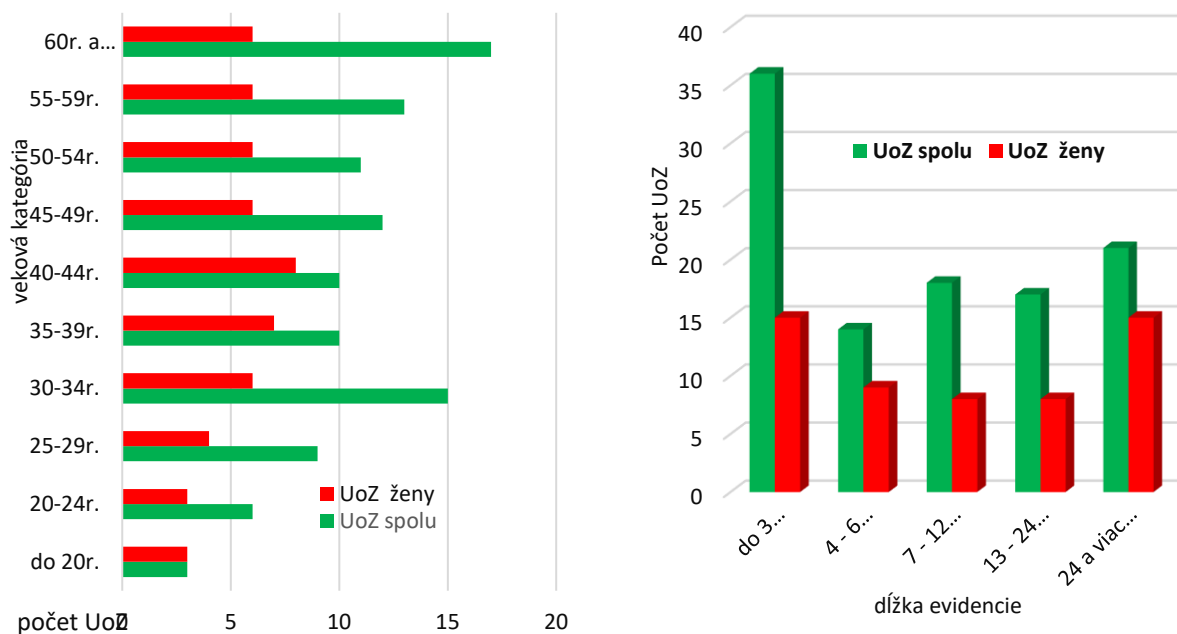
Dlhodobo nezamestnaní sú zamestnávateľmi ťažko prijímaní do pracovného procesu z viacerých dôvodov. Častokrát strácajú nielen záujem o prácu ale aj návyky pracovať, nevedia sa začleniť do spoločnosti, dostávajú sa do rizikových skupín a mnohí z nich sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. Z celkového počtu 106 je dlhodobo nezamestnaných 38 osôb z toho je 23 žien. Štruktúru nezamestnaných podľa dĺžky evidencie zobrazuje tabuľka 21 a graf 15.

Tabuľka 21 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v r. 2023

UoZ	MJ	Nezamestnaní	mesiace					dlhodobo nezamestnaní/100 nezamestnaných
			do 3	4-6	7-12	13-24	24+	
Spolu	abs.	106	36	14	18	17	21	38
	%	100,00	33,96	13,21	16,98	16,04	19,81	35,85
z toho ženy	abs.	55	15	9	8	8	15	23
	%	100,00	27,27	16,36	14,55	14,55	27,27	41,82

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Graf 15 a 16 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa dĺžky nezamestnania a vekovej skupiny v r. 2023

Zdroj: ÚPSVaR, 2024, vlastné spracovanie, 2024

Medzi UoZ podľa veku dominujú starší uchádzači (graf 16). V krízovom období zamestnávateľia často ako prvých prepúšťajú najmä starších zamestnancov v dôchodkovom resp. preddôchodkovom veku. Vekové skupiny nezamestnaných nad 50 rokov sa ťažšie uplatňujú na trhu práce práve kvôli veku. V meste Nováky výraznejšie postavenie medzi UoZ má veková kategória skupiny 30 – 34 ročných (tabuľka 22). Zastúpenie ostatných vekových skupín dokumentuje tabuľka 22 a graf 15.

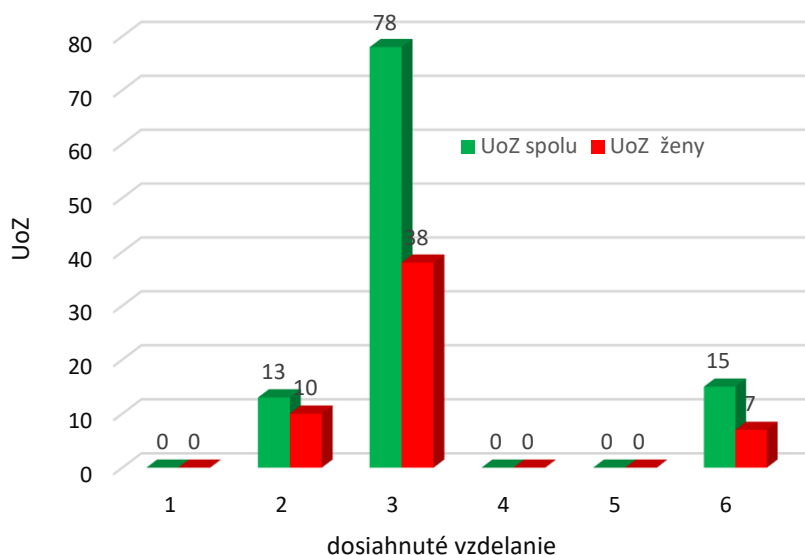
Tabuľka 22 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa vekových kategórií v r. 2022

UoZ	M.j	spolu	Veková kategória									
			do 20r.	20-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	60r. a viac
spolu	abs.	106	3	6	9	15	10	10	12	11	13	17
	%	100,00	2,83	5,66	8,49	14,15	9,43	9,43	11,32	10,38	12,26	16,04
ženy	abs.	55	3	3	4	6	7	8	6	6	6	6
	%	100,00	5,45	5,45	7,27	10,91	12,73	14,55	10,91	10,91	10,91	10,91

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Medzi UoZ v roku 2023 prevládajú nezamestnaní s ukončeným sekundárnym (stredoškolským) vzdelaním. Takmer ¾ (78 osôb – 73,59%) nezamestnaných sú osoby s vyšším stredným vzdelaním. Za nimi nasledujú nezamestnaní s vysokoškolským vzdelaním a nezamestnaní s nižším stredným vzdelaním (graf 17).

Graf 17 Štruktúra nezamestnaných v osobách podľa dosiahnutého vzdelania k 31.12. 2022

Zdroj: ÚPSVaR, 2024, vlastné spracovanie, 2023

Poznámka: 1 - primárne vzdelanie (nie je zastúpené), 2 - nižšie sekundárne vzdelanie, 3 - vyššie sekundárne vzdelanie (nie je zastúpené), 4 - post sekundárne neterciárne vzdelanie, 5- terciárne vzdelanie (nie VŠ -nie je zastúpené)), 6 - terciárne vzdelanie (VŠ)

Technická infraštruktúra

Dobre vybudovaná sieť ciest, chodníkov, energetických, komunikačných zdrojov, plynofikácie a odpadového hospodárstva je dôležitý faktor, ktorý podmieňuje rozvoj samotného mesta ale i kvalitu života jeho obyvateľov. Tieto zložky technickej infraštruktúry ovplyvňujú aj atraktivnosť mesta nielen pre obyvateľov a návštevníkov mesta ale i lokalizáciu firiem a podnikateľských subjektov.

K nadradeným trasám technickej infraštruktúry územia mesta Nováky patria:

- ✚ Skupinový vodovod Nováky DN 250 ,
- ✚ VTL distribučný plynovod: Nitra – Partizánske – Nováky – Prievidza DN 300, PN 25
- ✚ tranzitné prenosové nadzemné 220 kW vzdušné elektrické vedenie linky V271 VVN Bystričany – Sučany,
- ✚ tranzitné prenosové nadzemné 100 kW vzdušné elektrické vedenie,
- ✚ tranzitné vedenie tepla – horúcovod (Nováky - Prievidza),
- ✚ telekomunikačné rozvody – optický kábel (Orange)

Telekomunikácie

Mesto Nováky tvorí samostatný mestský telefónny obvod (MTO), je sídlom ústredne MTO Nováky. Prislúcha do primárnej oblasti Prievidza a je napojený na sekundárne centrum Banská Bystrica. Koncom deväťdesiatych rokov minulého storočia sa uskutočnila digitalizácia MTO, čím sa počet účastníkov /kapacita analógovej ATÚ zdvojnásobil. Ústredňa je umiestnená v priestoroch pošty. Miestna telefónna sieť (MTS) je vedená zemou a čiastočne vzduchom.

Mesto je pokryté telekomunikačnou sieťou s možnosťou pripojenia sa na internetovú sieť prostredníctvom mobilných operátorov. Pokrytie signálom zabezpečujú všetci operátori na telekomunikačnom trhu SR poskytujúci mobilné hlasové a dátové služby. Občanom sú tiež k dispozícii poštové služby (Slovenská pošta, a.s.).

Energetické siete

Mesto je elektrifikované a plynofikované. Plynofikácia mesta bola realizovaná v rokoch 1980 – 1983.

Elektrické vedenie je tranzitné prenosové nadzemné 220 kW, vzdušné elektrické vedenie linky V271 VVN Bystričany – Sučany a tranzitné prenosové nadzemné 100 kW vzdušné elektrické vedenie. Napojený je na ňu Fortischem a.s. Nováky.

Dodávka elektrickej energie pre sídelný útvar Nováky je rozvodnou stanicou Nováky 110/22 kW s výkonom transformátorov 3x40 MVA, najmä prostredníctvom 22 kW linky č. 292 a distribučných trafostaníc 22/0,4 kV (DTS). Územím Novák vedú viaceré elektrické vedenia.

Mestom prechádza trasa plynovodu Topoľčany, Partizánske, Nováky, Prievidza a Martin, ktoré je vysokotlakové o priemere Ø 300 mm.

Cestné a dopravné siete

Územím viedli od praveku dôležité dopravné spojnice Ponitria s Pohroním a Turcom. Túto významnú dopravnú polohu si mesto zachovalo dodnes. Územím prechádza medzinárodná komunikácia E572, vedúca po ceste I/9 v smere západ – východ Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Nováky – Prievidza – Handlová – Žiar nad Hronom – Zvolen. Cesta I/9 je v úseku Prievidza – Nováky vybudovaná v štvorprúdovom profile. Nadregionálny význam má aj cesta I/64 smere sever-juh (Žilina – Prievidza – Nováky – Partizánske – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno). Tieto cesty I. triedy sa spájajú v severnej časti mesta Nováky. Na hlavnú komunikačnú sieť nadväzujú cesty tretej triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť ako napr. cesta III. triedy č. 1 791 Nováky – Lehota pod Vtáčnikom. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami.

Hromadná doprava osôb je v súčasnosti v Novákoch zabezpečovaná prímestskou autobusovou dopravou Slovenskou autobusovou dopravou Prievidza, a.s. (SAD) a diaľkovou dopravou. Cez mesto Nováky prechádza približne 29 prímestských autobusových liniek. Autobusová stanica nie je vybudovaná centrálnne.

Plochy statickej verejnej dopravy sú v centrálnej časti mesta na námestí SNP, pred mestským úradom, pred kultúrnym domom a pred niektorými budovami verejnej vybavenosti a súkromných firiem, parkovacie plochy pred bytovými domami a parkoviská pred areálmi HBP a.s. a Fortischem, a.s.

Mestom Nováky prechádza aj železničná trať č. 140 Prievidza – Nové Zámky. Ide o trať nadregionálneho významu II. kategórie. Napája región Hornej Nitry na železničnú trať I. kategórie, ktorá je súčasťou paneurópskeho koridoru IV. Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo. Trať je neelektrifikovaná jednokoľajná. Okrem toho územím prechádza železničná spojka: Chrenovec – Nováky.

Cyklistická doprava je miestneho charakteru v rámci zástavby mesta a v katastri mesta resp. v medzi najbližším sídlami. Pohyb cyklistov je po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami len po cestách a účelových komunikáciách. Cez územie mesta Nováky vedú nasledovné cyklomagistrály a cyklookruhy:

Ponitrianska cyklomagistrála - dĺžka 149 km (marker symbol cyklotrasa bicycle red), spravuje SCK, číslo trasy 019, názvy: Prameň Nitry - Nitrianske Pravno – Bojnice – Opatovce nad Nitrou – Nováky – Kamenec pod Vtáčnikom – Bystričany – Čereňany – Oslany – Malé Uherce – Partizánske – Žabokreky nad Nitrou - prerušenie - Výčapy, Opatovce - Veľký Cetín - Nové Zámky - Komoča, Hornonitrianska cyklomagistrála: Bojnický cyklookruh - dĺžka 139 km (marker symbol cyklotrasa bicycle blue), spravuje SCK, číslo trasy 2308, Nitrianske Pravno - Handlová - Lehota pod Vtáčnikom – Oslany hranica Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja - Partizánske - Nováky -Prievidza – Handlová.

V súlade s výsledným návrhom Štúdie realizovateľnosti „Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre“ je navrhnutá cyklotrasa, pre ktorú je potrebné zabezpečiť územnú rezervu pre koridory cyklistickej komunikácie Trenčianskeho kraja v nasledujúcich úsekoch: Ilava - Valaská Belá – Nováky a hranica Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja - Partizánske - Nováky - Prievidza – Handlová.

Cyklotrasa bude mať cyklo-dopravný charakter, bude slúžiť nielen ako prepojenie turisticky významných lokalít s možnosťou športového vyžitia pre turistov, či rodiny s deťmi, ale i ako bezpečná alternatívna doprava do zamestnania pre obyvateľov regiónu Horná Nitra.

Vodné hospodárstvo a kanalizácie

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie mesta pitnou vodou a zodpovedá aj za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území mesta.

Doplňkovo, hlavne na zavlažovanie je v individuálnom domovom fonde využívaná voda zo studní, ktorá pre pitné účely nemusí byť zdravotne nezávadná.

Mesto má vybudovaný skupinový vodovod Nováky, ktorým zabezpečuje dodávku hygienicky nezávadnej vody pre svojich obyvateľov a 13 obcí a mesta pozdĺž skupinového vodovodu (Čereňany, Horná Ves, Kostolná Ves, Zemianske Kostol'any, Diviacka Nová Ves, Diviaky nad Nitricou, Kamenec pod Vtáčnikom, Bystričany, Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota a Radobica).

Vodovod je v správe StVPS Prievidza. Napojenosť obyvateľov na vodovod mesta je 100%.

Tabuľka 23 Štruktúra domov podľa zásobovania vodou

Spolu	vodovod v byte zo spoločného zdroja		vodovod v byte z vlastného zdroja		mimo domu - z verejnej siete		vodovod mimo domu		bez vodovodu		nezistené	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
945	887	93,86	12	1,27	35	3,7	1	0,11	3	0,32	7	0,74

Zdroj: SODB, 2021

Na zásobovanie skupinového vodovodu Nováky pitnou vodou sa využívajú najmä pramene v Diviakoch nad Nitricou, studne v Ješkovej Vsi a pramene v Nitrianskom Rudne. V súčasnosti sa nevyužívajú studne v Nitrianskych Sučanoch (cca 35 l.s-1) a vrt Jama v Nitrianskom Rudne. Na akumuláciu vody slúži vodojem Brezina a vodojem Lelovce. Pre zabezpečenie plynulej dodávky pitnej vody je potrebné navrhnuť postupnú rekonštrukciu vodovodných privádzačov a vodovodnej siete. Podniky v meste využívajú aj iné zdroje vody ako napr. HBP a.s. Baňa Nováky, o.z. - nie je napojený na verejný vodovod. Má vlastný zdroj o výdatnosti $Q = 8$ až 10 l.s-1, vrátane vodovodného systému. Pre technologické účely využíva banskú vodu.

Fortischem, a.s. - je napojený na verejný vodovod a má aj vlastnú studňu č.2 v areáli podniku.

Mesto Nováky má vybudovanú jednotnú **kanalizáciu**. Verejná kanalizácia z mesta Nováky je napojená na kanalizáciu v areáli Fortischem, a.s. Dĺžka kanalizačnej siete v Novákoch, ktorá je v správe StVPS je 11,157 km. Odpadové vody sú privádzané stokou „A“ DN 1600 mm, ktorej trasa vedie pozdĺž toku rieky Nitra cez mernú šachtu do kanalizačnej siete Fortischem, a.s. a ČOV. ČOV predstavuje typ mechanicko – biologickej čistiarene odpadových vôd s kalovým hospodárstvom. Odpadové vody z MB ČOV sú zaústené do otvoreného kanála a spolu s ostatnými odpadovými vodami sú vypúšťané do recipientu - rieky Nitra. MB ČOV je registrovaná ako verejná kanalizácia 1. kategórie. Spôsob čistenia v ČV sa delí na: mechanický stupeň čistenia, biologický stupeň a kalové hospodárstvo. Vyčistené odpadové vody sú vypúšťané do recipientu kontinuálne.

Vlastný kanalizačný systém vrátane ČOV má vybudovaný HBP, a.s., ktorý sa prevádzkuje v katastrálnom území Nováky. Čističku odpadových vôd má areál Bane Nováky a areál BME, o.z.. Baňa Nováky, o.z. má vybudovaný samostatný kanalizačný systém vrátane čistiarene odpadových a banských vôd a Banská mechanizácia a elektrifikácia o.z. (BME, o.z) má vybudovanú splaškovú kanalizáciu, ktorá vyúsťuje do biologicko – mechanickej čističky splaškových vôd BME a dažďovú kanalizáciu, do ktorej sú vyústené aj priemyselné vody, ktoré sa zachytávajú v zbernej nádrži a následne sú zaústené do potoka Lehôtku. Zariadenie MV SR „Sklady Trebianka“ a Vojenský útvar 5730 Nováky – nie sú napojené na verejnú kanalizáciu, majú vlastnú MB ČOV. Vyčistené vody sú vypúšťané do potoka Trebianka.

Do verejnej kanalizácie sú odvádzané aj splaškových vôd z domácností. Prípojku na kanalizačnú sieť má 71,43% domov. Len jedna štvrtina domov (25,19 % tabuľka 24) má vybudovaný septik alebo žumpu na zachytávanie odpadových vôd. Domácu čističku odpadových vôd má vybudovaných 8 domov a domov bez kanalizácie je 17 (0,74%). (tabuľka 24).

Tabuľka 24 Štruktúra domov podľa čistenia odpadových vôd (2021)

Spolu	septik, žumpa		prípojka na kanalizačnú sieť (abs.)		domáca čistička odpadových vôd		bez kanalizácie		nezistený	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
945	238	25,19	675	71,43	8	0,85	17	1,8	7	0,74

Zdroj: SODB, 2021

Odpadové hospodárstvo

Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním. Mesto je zapojené do zberu triedeného odpadu. Zbierajú a vyvážajú sa predovšetkým druhy odpadu – tuhý komunálny odpad, papier, plast, kovy, sklo, nápojové kartóny biologicky rozložiteľný odpad, elektroodpad z domácností, objemový odpad a drobný stavebný odpad (tabuľka 25).

V meste je zavedený jednotný systém nakladania s odpadmi, za ktorý občania platia ročný poplatok. Odpad je zneškodňovaný skládkovaním a separovaním. S vybranou spoločnosťou Vepos spol. s r.o Nováky realizuje zber a zvoz odpadov, ktoré obec riešia na základe zmluvného vzťahu. Podrobnosti o nakladaní s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi sú upravené Všeobecne záväzným nariadením mesta. Zberný dvor vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu je zriadený v areáli firmy Vepos.

Tabuľka 25 Vývoj množstva komunálneho odpadu v meste Nováky 2018-2022

Názov odpadu	rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Tuhý komunálny odpad	1 284,670 t	1 216,750 t	1 154,440 t	1 051,230 t	1 008,310 t
Papier	176,369 t	96,185 t	105,530 t	85,585 t	84,105 t
Plast	40,260 t	43,650 t	46,150 t	58,810 t	49,04 t
Sklo	114,150 t	131,760 t	143,710 t	141,370 t	132,960 t
Biologicky rozložiteľný odpad	350,000 t	376,000 t	518,000 t	418,520 t	469,480 t
Objemový odpad	306,840 t	426,260 t	485,670 t	366,870 t	381,55 t
Drobný stavebný odpad	184,940 t	189,910 t	221,940 t	134,880 t	172,570 t

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky

Sociálna infraštruktúra

vplýva na životnú úroveň obyvateľov a uspokojuje jeho potreby. Je podmienená štruktúrou osídlenia, ale tiež veľkosťou sídla. Pri sociálnej infraštruktúre sa najčastejšie berie do úvahy: školstvo, zdravotníctvo, sociálne služby a služby obyvateľstvu.

Školstvo

Na základe zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na mesta a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1.7.2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest.

Výchovno-vzdelávacia činnosť detí je zaistená od predškolského veku v materskej škôlke. V meste je zriadená materská škola s kapacitou cca 110 detí. Poskytuje predškolskú školskú výchovu a starostlivosť pre deti vo veku 3 až 6 rokov. Materská škola disponuje aj s jedálňou.

Tabuľka 26 Vývoj počtu detí a pedagógov v MŠ

Obdobie	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Počet detí	121	120	118	121	109	109	116	116	114	106
Počet tried	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Počet pedagógov	5	4	6	7	8	8	7	8	8	8

Zdroj: Územný plán mesta Nováky

Základné vzdelávanie detí získavajú v základnej kole. Základná škola v Novákoch predstavuje plno organizovanú školu s ročníkmi 1-9. Základná škola vznikla v roku 1989 zlúčením dvoch základných škôl. V školskom roku 2022-2023 ju navštevovalo 396 detí. Výučbu zaisťovalo 34 pedagógov a 1 vychovávateľka. Okrem vyučovacej činnosti sa žiaci zúčastňujú rôznych súťaží a olympiád, kde dosahujú pekné výsledky. Pri škole pracuje školský klub detí, ktorý v roku 2022 navštevovalo 116 detí a celú činnosť zaisťovalo 5 pedagógov.

Výučba sa realizuje v školských priestoroch na Pribinovej ulici 123/9 a v školských priestoroch na ulici J.C.Hronského 356/2.

Tabuľka 27 Vývoj počtu žiakov v ZŠ

Šk.rok	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.	Spolu	Počet tried
2020/21	26	39	28	46	56	47	54	57	49	402	18
2019/20	39	28	45	58	48	53	53	54	42	420	18
2018/19	26	45	41	43	60	52	53	43	46	409	19
2017/18	41	43	37	45	49	49	43	47	47	401	18
2016/17	41	37	37	43	51	43	45	49	33	379	18
2015/16	38	35	42	45	48	44	48	33	51	384	18
2014/15	34	40	45	40	46	48	31	52	61	397	19
2013/14	37	45	37	37	48	33	54	66	46	403	19
2012/13	46	36	38	39	34	54	65	51	29	392	19
2011/12	36	34	39	22	53	61	51	32	36	364	19

Zdroj: Územný plán mesta Nováky

Ku škole patrí aj budova školskej jedálne, školská záhrada, sad, ihrisko a trávnatá oddychová plocha.

Tradicíu v meste má Základná umelecká škola, ktorá vznikla v roku 1957 (odbor hudobný, výtvarný a tanečný). Každoročne realizuje súťaž Novácky talent pre žiakov ZUŠ. V roku 2024 bol realizovaný už 16. ročník. Prehliadka je určená pre spevákov, speváčky, súbory a kapely ZUŠ. Súťažiť môžu len žiaci.

V meste Nováky ja stredné školstvo zastúpené Strednou odbornou školou, ktorá poskytuje štúdium v odboroch – kontrolór potravín, technik spracovania plastov, mechanik - mechatronik, mechanik hasičskej techniky, mechanik počítačových sietí, biotechnológia a farmakológia, poradenstvo vo výžive, procesný špecialista pre chemický priemysel a farmaceutický priemysel.

Kapacita školy je 20 tried a 440 žiakov. Popri dennom štúdiu je tu tiež nadstavbové štúdium.

Pre záujmovú činnosť detí a mládeže slúži Centrum voľného času, ktoré realizuje kurzy aj pre dospelých. Pre žiakov základnej a strednej školy ponúka širokú paletu aktivít a krúžkov ako napr. rybársky, tenisový, plávanie, vodné pólo, futbalový krúžok, futbalový krúžok pre dievčatá, moderná gymnastika pre dievčatá, moderný tanec, Šikovníček – výtvarné techniky a ručné práce pre deti MŠ, výtvarno-umelecká činnosť, astronomický krúžok, divadelný krúžok a výučba angličtiny. Pre dospelých sa organizujú kurzy jogy, relaxačné cvičenia pre ženy, Pilates – cvičenia pre dospelých.

Okrem toho sa v meste nachádzajú jazykové školy ako napr. Leonardo – progresívna jazyková škola, Excellent jazyková škola a iné.

Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

Zdravotné služby v meste poskytuje Poliklinika na ulici Matice Slovenskej 960/3, ktorá je od roku 2004 vo vlastníctve mesta. Poliklinika je v prevádzke od roku 1988. Poskytuje viacero druhov zdravotnej služby. Nachádzajú sa tu napr. ambulancie zubného lekárstva, dve ambulancie pre dospelých, ambulancie fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, ambulancia vnútorného lekárstva, všeobecná ambulancia pre deti a dorast, gynekologická ambulancia. Zdravotné služby poskytujú aj dve zdravotné strediská. Zdravotné stredisko na ulici Lehotskej 640/68, kde sú ambulancie – chirurgická, cievnej chirurgie, oftalmologická ale aj SVALZ, rádiológia, ambulancia, všeobecná ambulancia pre dospelých ambulancia zubného lekára. Druhé zdravotné stredisko sa nachádza na ulici M. R. Štefánika 32 (všeobecný lekár, ambulancie zubného lekárstva). v chemických závodov Fortischem, a. s. (M. R. Štefánika 1) majú pre svojich pracovníkov vlastné ambulancie zubného lekára a všeobecnú ambulanciu pre dospelých. Okrem toho sa v meste vyskytuje ambulancia rýchlej lekárskej pomoci. Výdaj liekov a liečiv pre obyvateľov Novák poskytuje 5 lekární.

V meste Nováky sa nemocnica nevyskytuje. Obyvatelia za špecializovanými odbornými a špeciálnymi službami dochádzajú do nemocnice v Bojniciach alebo na polikliniku v Prievidzi. Ku zdravotníckym zariadeniam v období Covid-19 pribudli stacionárne a mobilné odberové miesta.

Zariadenia sociálnych služieb sa v meste Nováky nevyskytujú. Sociálne oddelenie mestského úradu pre obyvateľov mesta poskytuje a zabezpečuje základné sociálne poradenstvo, vydáva a vybavuje žiadosti o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu (domáca opatrovateľská služba, zariadenia pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár), v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnej pomoci zabezpečuje agendu opatrovateľskej služby v bytoch občanov, vykonáva terénnu sociálnu prácu občanov, ktorým sa poskytuje opatrovateľská služba.

Obyvateľstvo mesta starne, čo vyvoláva rastúci tlak na zintenzívnenie a zefektívnenie spolupráce v sociálnej a v zdravotnej oblasti prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a technológií s cieľom udržať seniorov do čo najvyššieho veku v aktívnom a dôstojnom prežívaní v domácom prostredí.

Pre dôchodcov mesta Nováky podľa Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov poskytuje príspevok na stravovanie a zabezpečuje stravovanie a dovoz stravy. Strava je zabezpečená v jedálni Základnej školy, odkiaľ je zabezpečený aj dovoz obedov pre nevládných dôchodcov.

Kultúra

Mestský dom kultúry je centrom kultúrneho života mesta. Realizuje a rozvíja kultúrne aktivity najmä lokálneho charakteru (tabuľka 28), čím umožňuje obyvateľom nielen naplňať voľný čas, vzdelávať sa ale upevňovať i genius loci. K pravidelným kultúrnym podujatiam mesta patria Ples poľovníkov, Fašiangy, Detský maškarný ples, Celomestské slávnosti, koncerty, Novácky jarmok atď. Podľa aktivít kalendária mesto (tabuľka 28) je charakteristické kultúrnym a spoločenským životom počas celého roka. Väčšina aktivít sa realizuje pod záštitou Mestského úradu ako i občianskych združení.

Tabuľka 28 Kalendárium kultúrno- spoločenských aktivít mesta Nováky

Mesiac	Podujatie	Termín	Organizátor	Miesto konania
január	Ples Poľovníkov	27.01.2024	Lovecký spolok Doliny	DK Nováky
február	Top Slovakia Dart CUP	2.-3.02.2024	ZŠO Slovensko	DK Nováky
	Fašiangy, Detský maškarný ples	09.02.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Znovuotvorenie Kontaktné centrum Nováky, úvod do problematiky GDPR	12.02.2024	Kontaktné centrum Nováky	DK Nováky
	Valné zhromaždenie Spolok priateľov Bane Nováky	14.02.2024	SPBN	DK Nováky
	Slovenský zväz záhradkárov, sad 4, Nováky	16.02.2024	SZZ, sad č. 4, Nováky	DK Nováky
	Seminár KR a DZ OblFZ Prievidza	17.02.2024	OblFZ Prievidza	DK Nováky
	Členská schôdza SZZ	23.02.2024	SZZ, ZO-24-1, Nováky, sad č. 1	DK Nováky
	Výročná členská schôdza SRZ	24.02.2024	SRZ, MO, Prievidza	DK Nováky
	Predajné trhy	26.02.2024	Najdek, s. r. o,	DK Nováky
	Koncert Smejko a Tanculienka	28.02.2024	Divadlo Maska	DK Nováky
Výročná členská schôdza SZZP, Nováky	29.02.2024	SZZP, Nováky	DK Nováky	
marec	Pietny akt, tragédia vo VOP Nováky	01.03.2024	Mesto Nováky	Park Dr. Š. Moyses
	Celomestské oslavy MDŽ	08.03.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Výročná členská schôdza, SZZ	15.03.2024	SZZ, ZO-24-1, Nováky, sad č. 4	DK Nováky
	Deň ľudovej rozprávky	15.03.2024	Mesto Nováky	Knižnica
	Noc v knižnici – noc s Andersenom 2024	22.03.2024	Mesto Nováky	DK Nováky, Knižnica Nováky
	Voľby prezidenta SR I. kolo, VO č. 1	23.03.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
apríl	Oslavy dňa učiteľov	27.03.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Oslobodenie mesta, pietna spomínka	04.04.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP
	Silné reči	05.04.2024	Silné reči	DK Nováky
	Koncert Spievankovo	26.04.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
máj	Stavanie Mája	30.04.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP
	Absolventský koncert ZUŠ Nováky	06.05.2024	ZUŠ Nováky	DK Nováky
	Novácky talent	07.05.2024	ZUŠ Nováky	DK Nováky
jún	Koncert Šlágrov – M. Jakubec	19.05.2024	M. Jakubec	DK Nováky
	MDD – cesta rozprávkovým parkom	01.06.2024	Mesto Nováky	Par. Dr. Š. Moyses
	Voľby do Európarlamentu, VO č. 1	08.06.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Koncoročné vystúpenie Gymnastiek	14.06.2024	CVČ Nováky	DK Nováky
júl	Uhoľná stopa	15.06.2024	SPBN, Mesto Nováky	Nám. SNP, DK Nováky
	Vatra zvrchovanosti	19.07.2024	Mesto Nováky	Areál jazero Nováky
august	Nováky Letný deň	24.08.2024	Mesto Nováky	Futbalový štadión Nováky
	Výročie SNP (pietny akt)	29.08.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP
september	Otvorenie školského roka 2024/2025	02.09.2024	ZŠ Nováky	Nám. SNP
	Spievankovo - koncert	19.09.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Výstava ovocia a zeleniny	27.-28.09.2024	SZZ Nováky	DK Nováky
október	Šarkaniáda	04.10.2024	Mesto Nováky	Futbalový štadión Nováky

	Celomestské oslavy mesiaca úcty k starším	10.10.2024	Mesto Nováky	DK Nováky
	Koncert F. Zhyrnof	19.10.2024	F. Zhyrnof	DK Nováky
	Stužková slávnosť SOŠ Nováky	25.10.2024	SOŠ Nováky	DK Nováky
november	Strašidielka v meste	06.11.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP
	Stužková slávnosť SOŠ Nováky	18.11.2024	SOŠ Nováky	DK Nováky
	Novácky jarmok	22.- 23.11.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP
	Slávnostný Šachtag SPBN	29.11.2024	SPBN	DK Nováky
december	Celomestský Mikuláš, Nováckym chodníčkom	06.12.2024	Mesto Nováky, FSK Marinka Nováky	DK Nováky, Nám. SNP
	Slovensko spieva koledy	11.12.2024	Mesto Nováky, My týždenník	Nám. SNP
	Ladové kráľovstvo muzikál	16.12.2024	Ladové kráľovstvo SK	DK Nováky
	Slávnostná akadémia ZŠ Nováky	19.12.2024	ZŠ Nováky	DK Nováky
	Silvester, príchod Nového roka 2025	31.12.2024	Mesto Nováky	Nám. SNP

Zdroj: MsÚ Nováky

V priestoroch kultúrneho domu sa konajú svadby, zábavy, oslavy, výročné členské schôdze miestnych spoločenských organizácií, stretnutia, posedenia a besedy rôzneho druhu.

Dom kultúry pre realizáciu kultúrneho života v meste disponuje kultúrno spoločenskou sálou (kapacita 300 miest), bábkovou sálou (kapacita 80 miest) a reprezentačnou miestnosťou (kapacita 40 miest).

Stánkom kultúry je aj Mestská knižnica, ktorá sprístupňuje obyvateľom bohatý knižničný fond a zároveň realizuje rôzne akcie pre deti i dospelých.

Špecifikom Novák je súkromné Technické MOTO múzeum, kde sú vystavené historické motocykle, a automobily. Moto Múzeum je umiestnené v areáli firmy DKP Slovakia.

V meste sú zastúpené viaceré aktívne organizácie, ktoré ovplyvňujú hlavne voľnočasové aktivity obyvateľov. Patria k nim napr. Slovenský zväz záhradkárov, Základná organizácia 24 -1 Nováky, Mestský klub dôchodcov - Denné centrum ZO Jednoty dôchodcov na Slovensku v Novákoch, Základná organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých v Novákoch, Materské centrum Nováčik, Miestny odbor Matice slovenskej v Novákoch, Slovenský rybársky zväz - Mestská organizácia Prievidza. Život v meste počas rôznych slávností spríjemňujú Novácka dychovka a Folklórna skupina MARINKA o. z.,

K významným osobnostiam mesta patria:

- p. Andrej Ďurina – kronikár mesta 1952-1986
- prof. Rudolf Jurík – kronikár 1994-2000
- Mgr. Mária Leitmaová – kronikárka 2005 – 2014
- p. Ján Gogola - predseda miestneho národného výboru 1956- 1981
- Mgr. Peter Bošiak - predseda miestneho národného výboru 1984- 1989
- p. Šimon Srna – riaditeľ ZŠ Nováky 1962-1989

V meste sa nachádza viacero kultúrnych pamiatok, ktoré odrážajú jeho históriu. Patria k nim napr. rímskokatolícky klasicistický kostol sv. Mikuláša, Kláštor kanonistiek sv. Augustína de Notre Dame, pohrebná kaplnka sv. Juliány, viacero cirkevných pamiatok napr. mariánsky barokový stĺp so sochou Immaculaty, Pieta Božia muka a svetských pamiatok a taktiež je potrebné spomenúť napr. pamätník SNP a pomník padlým hrdinom v SNP.

Šport

Športový život mesta sa odohráva hlavne na mestskej krytej plavárni a v Lodenici pri Nováckom jazere.

V meste sú aktívne viaceré športové kluby, ktoré rozvíjajú športové aktivity formou súťaží. Nováky sú známe vodnými športami, najmä vodným pólom a rýchlostnou kanoistikou. Klub vodného póla realizuje súťaže vo viacerých kategóriách (muži juniori, kadeti, starší žiaci, mladší žiaci a U11, kde získal viacero domácich ale i zahraničných ocenení. V Novákoch je zriadené Národné centrum vodného póla. K známym klubom patrí aj i Klub rýchlostnej kanoistiky, ktorý realizuje v roku 2024 už 52 ročník pretekov Novácka päťstovka. Preteky sa realizujú na vodnej nádrži v Novákoch. Novácka päťstovka patrí dnes k najvýznamnejším pretekom Slovenského pohára.

Mesto Nováky eviduje až 13 účastníkov olympijských hier a to v odvetviach vodné pólo 8, rýchlostná kanoistika 4 a bežecké lyžovanie 1.

Tradíciu v meste má i Tenisový klub NCHZ Nováky, ktorý sa začal rozvíjať so vznikom NCHZ. Pri centre voľného času sa začal formovať Karate klub Nováky. Od roku 2000 sa začal výraznejšie prezentovať na súťažiach a aj v rámci Slovenska ako samostatný klub.

K ďalším športovým klubom patria Futbalový klub FK ISKRA Nováky alebo Pumptrack club Nováky zameraný predovšetkým pre bicykle a taktiež skateboardy alebo ďalšie kluby ako Klub lyžiarov Nováky, Mestský klub v elektronických šípkach Nováky, MK Šampión fitness, RMK Nováky – raketo-modelársky klub.

Pre neorganizované športové aktivity obyvateľov mesta slúžia rôzne ihriská a hlavne i športový areál mesta s účelovým multifunkčným ihriskom, ihriskom pre deti a futbalový štadión, ktorý slúži pre organizované klubové športové aktivity s tréningovým ihriskom s relatívne vyhovujúcim vybavenostným zázemím. Športové aktivity možno zabezpečiť aj v rámci školských zariadení a Centra voľného času. V areáloch škôl sa nachádzajú tri školské telocvične, ktoré by mohli byť využívané širokou verejnosťou. Vhodné terény prírodného prostredia umožňujú rozvoj ďalších aktivít ako napr. lyžovania, turistiky, cykloturistiky atď. Pre obyvateľov mesta je k dispozícii Fitness centrum.

Komerčná infraštruktúra podľa názorov respondentov nie je veľmi rozvinutá. Nachádza sa tu niekoľko predajní, medzi ktorými dominujú potraviny. K ostatným predajniam patria napr. predajňa drogérie (3), kvetinárstvo, domáce potreby (2), železiarstvo, predajne textilu, papiernictvo, predajňa stavebnín, lekárne (5), predajňa chovateľských potrieb, novinové stánky, cukráreň, očná optika a iné.

Okrem toho v meste sú rozvinuté služby ako napr. kaderníctvo, holičstvo, kozmetika, cestovná kancelária, autoservis, auto umývaňa, čerpacia stanica a iné. Okrem toho sa v meste nachádzajú ubytovacie a stravovacie služby. Patria k nim napr. Ubytovňa Queen steel, Ubytovňa REAL PROJECT s.r.o. a BYDOS Prievidza, spol. s r.o. V súčasnosti sú v meste Nováky prevádzkované aj pohostinstvá, bufety a reštaurácie ako napr. KASÍNO, KVIŤÁK ČIŽNÁR, MOTOREST, ALFA CLUB, pohostinstvo TOPOĽ, Pohostinstvo FK CZ, Kaviareň – CAFFE, DONER KEBAB, reštaurácia Hrádok.

Lokalizácia a druhovosť zariadení komerčnej infraštruktúry sa riadia trhovým mechanizmom, a sú veľmi dynamické z hľadiska vzniku a zániku.

MAJETOK MESTA

Úlohou samosprávy je plniť samosprávne funkcie, ktoré sú dané zákonom o obecnom zriadení a ďalších prenesených kompetencií v rámci verejnej správy. Základným nástrojom jej finančného hospodárenia je rozpočet, ktorým riadi financovanie úloh a funkcií mesta v príslušnom ročnom období. Rozpočet obsahuje hlavne príjmy a výdavky (tabuľka 29). Nástrojom na zabezpečenie hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, ale i jej podnikateľskej činnosti je i majetok mesta. K rozvoju mesta môžu napomôcť aj aktivity a finančné zdroje súkromného sektora ako aj združení alebo nadácií, ktoré sú súčasťou nevládneho sektora.

Veľkosť príjmov mesta a jej majetok je závislý od veľkosti a počtu obyvateľov. Veľkosť mesta vplýva aj na rozsah disponibilného majetku a jeho štruktúry. Schopnosť samosprávneho manažmentu rozhoduje o finančnom hospodárení, aktivizuje získavanie ďalších finančných prostriedkov z rôznych grantových schém.

Tabuľka 29 Rozpočet mesta Nováky v EUR za roky 2018 – 2023

Rozpočet mesta (skutočnosť)	rok					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné príjmy mesta	4 661 006	5 004 813	5 260 227	5 554 848	5 686 810	6 079 231
Bežné príjmy RM						
Spolu	4 661 006	5 004 813	5 260 227	5 554 848	5 686 810	6 079 231
Kapitálové príjmy mesta	408 214	24 073	109 580	54 066	105 274	1 304 332
Kapitálové príjmy RM						
Spolu	408 214	24 073	109 580	54 066	105 274	1 304 332
Príjmy finančných operácií mesta	546 595	574 022	608 440	886 137	1 192 163	1 094 566
Príjmy finančných operácií RM						
Spolu	546 595	574 022	608 440	886 137	1 192 163	1 094 566
Príjmy spolu	5 615 815	5 602 908	5 978 247	6 495 051	6 984 247	8 478 129
Bežné výdavky	4 148 724	4 525 031	4 510 316	5 341 984	5 440 155	5 882 792
Bežné výdavky RM						
Spolu	4 148 724	4 525 031	4 510 316	5 341 984	5 440 155	5 882 792
Kapitálové výdavky	739 877	386 167	497 292	703 201	677 531	1 982 600
Kapitálové výdavky RM						
Spolu	739 877	386 167	497 292	703 201	677 531	1 982 600
Výdavky finančných operácií mesta	207 620	262 527	171 252	175 021	196 182	305 426
Výdavky finančných operácií RM						
Spolu	207 620	262 527	171 252	175 021	196 182	305 426
Výdavky spolu	5 096 221	5 173 725	5 178 860	6 220 206	6 313 868	8 170 818

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Tabuľka 30 Štruktúra bežných príjmov mesta Nováky v EUR v rokoch 2018 – 2023

Bežné príjmy mesta	rok					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Daňové príjmy	3 126 057	3 326 255	3 243 442	3 374 424	3 556 409	3 588 601
Nedaňové príjmy	228 535	232 436	244 436	186 433	210 764	229 893
Iné poplatky a platby	185 944	180 468	180 313	188 558	237 554	241 179
Ostatné príjmy	227 700	177 008	125 194	204 867	210 035	213 187
Prijaté bežné transfery	892 770	1 088 646	1 466 842	1 600 566	1 472 048	1 806 371
Spolu	4 661 006	5 004 813	5 260 227	5 554 848	5 686 810	6 079 231

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Ako vidieť z tabuľky 29 a 30 celkový objem príjmov v období jednotlivých rokoch rastie, okrem roku 2019, kedy bol zaznamenaný pokles. Analýza príjmov poukazuje na skutočnosť, že príjmy mesta tvoria tri zložky – bežné príjmy mesta, kapitálové príjmy a príjmy z finančných operácií. Bežné príjmy mali pozitívny vývoj pre

mesto, v celom období rástli. Kapitálové príjmy mali skokový vývoj, striedalo sa obdobie vyšších príjmov s obdobím nižších príjmov. Príjmy z finančných operácií mesta v období rokov 2018-2022 tiež rástli.

Štruktúra bežných príjmov zahŕňa daňové príjmy, nedaňové príjmy a prijaté bežné transfery (tabuľka 30). Pre mesto sú najvýraznejšie daňové príjmy, ktoré tvoria viac ako 60 % z bežných príjmov. Za nimi nasledujú prijaté bežné transfery, ktoré tvoria jednu štvrtinu bežných príjmov. Nedaňové príjmy, iné poplatky a platby ako i ostatné príjmy dosahujú pomerne vyrovnanú hodnotu cca 4% (tabuľka 30).

Celkové výdavky mali rastúci trend. Z toho bežné výdavky mali kolísavý vývoj. V rokoch 2018 - 2019 mali rastúci trend a naopak v rokoch 2019-2020 došlo k ich miernemu zníženiu a v nasledujúcich rokoch ich nárastu. Kapitálové výdavky dosiahli najvyššiu hodnotu v roku 2018 a v roku 2021. Výdavky finančných operácií mali mierne kolísavý vývoj.

Bežné výdavky smerovali v prvom rade do vzdelávania a následne do administratívy mesta a služby občanov. Tieto dve položky pokrývajú okolo 70 % z bežných výdavkov mesta. Za nimi nasledujú výdavky na hospodársku správu a ostatný majetok a odpadové hospodárstvo. Štruktúru výdavkov ostatných položiek, ktorá je výrazne nižšia zobrazuje tabuľka 31.

Tabuľka 31 Štruktúra bežných výdavkov mesta Nováky v EUR v r. 2018 – 2022

Bežné výdavky mesta	rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Manažment, kontrola, marketing	116 298	147 445	139 016	183 640	190 584
Administratíva mesta a služby občanom	997 610	989 261	1 055 638	1 243 917	1 120 044
Vzdelávanie	1 919 547	2 162 705	2 228 474	2 456 396	2 705 044
Kultúra	110 162	109 412	70 796	69 547	80 796
Odpadové hospodárstvo	192 412	210 427	249 953	274 012	337 419
Projekty a dotácie	182 255	182 275	115 973	171 609	69 758
Úvery	20 963	19 614	17 024	15 577	20 615
Hospodárska správa a údržba majetku	609 477	703 892	633 442	927 286	915 895
Spolu	4 148 724	4 525 031	4 510 316	5 341 984	5 440 155

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Tabuľka 32 Štruktúra bežných výdavkov mesta Nováky v EUR v r. 2018 – 2022

Bežné výdavky mesta	rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Manažment, kontrola, marketing	116 298	147 445	139 016	183 640	190 584
Administratíva mesta a služby občanom	997 610	989 261	1 055 638	1 243 917	1 120 044
Vzdelávanie	1 919 547	2 162 705	2 228 474	2 456 396	2 705 044
Kultúra	110 162	109 412	70 796	69 547	80 796
Odpadové hospodárstvo	192 412	210 427	249 953	274 012	337 419
Projekty a dotácie	182 255	182 275	115 973	171 609	69 758
Úvery	20 963	19 614	17 024	15 577	20 615
Hospodárska správa a údržba majetku	609 477	703 892	633 442	927 286	915 895
Spolu	4 148 724	4 525 031	4 510 316	5 341 984	5 440 155

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Tabuľka 33 Vývoj hospodárskeho výsledku mesta Nováky v rokoch 2018-2023

Štruktúra	rok					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné príjmy	4 661 006	5 004 813	5 260 227	5 554 848	5 686 810	6 079 231
Kapitálové príjmy	408 214	24 073	109 580	54 066	105 274	1 304 332
Príjmy spolu	5 069 220	5 028 886	5 369 807	5 608 914	5 792 084	7 383 563
Bežné výdavky	4 148 724	4 525 031	4 510 316	5 341 984	5 440 155	5 882 792
Kapitálové výdavky	739 877	386 167	497 292	703 201	677 531	1 982 600
Výdavky spolu	4 888 601	4 911 198	5 007 608	6 045 185	6 117 686	7 865 392
Hospodársky výsledok	+ 180 619	+ 117 688	+ 362 199	- 436 271	- 325 602	- 481 829

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Ako vidieť z tabuľky 33 pozitívny hospodársky výsledok v období rokov 2018-2020 bol pozastavený vývojom spôsobený dôsledkami pandémie Covid-19, vojnou na Ukrajine, energetickou krízou, rast inflácie a nastúpil negatívny vývoj vo výsledku hospodárenia. Pre budúce hospodárenie mesta Nováky v období rokov 2023 - 2026 bol schválený rozpočet príjmov a rozpočet výdavkov (tabuľka 34), tak aby mesto dosiahlo kladný hospodársky výsledok v danom období.

Tabuľka 34 Schválené rozpočtové príjmy na obdobie rokov 2023-2026

Bežné príjmy mesta	rok			
	2023	2024	2025	2026
Daňové príjmy	3 627 052	3 797 913	3 876 625	4 085 206
Nedaňové príjmy	230 369	224 246	222 946	222 946
Iné poplatky a platby	246 948	231 347	121 450	121 450
Ostatné príjmy	237 084	212 154	246 650	246 650
Granty a transfery	1 490 941	1 715 947	1 643 845	1 643 845
Spolu	5 832 394	6 181 607	6 111 516	6 320 097

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Tabuľka 35 Schválené rozpočtové výdavky na obdobie rokov 2023-2026

Bežné výdavky mesta	rok			
	2023	2024	2025	2026
Manažment, kontrola, marketing	221 887	162 252	145 952	145 952
Administratíva mesta a služby občanom	1 195 230	1 196 243	1 136 888	1 137 688
Vzdelávanie	2 867 338	3 212 030	3 165 288	3 165 288
Kultúra	100 399	128 341	105 565	105 565
Odpadové hospodárstvo	305 650	361 898	361 898	355 715
Projekty a dotácie	157 552	68 990	119 590	119 590
Úvery	36 293	53 629	50 460	44 970
Hospodárska správa a údržba majetku	948 045	961 229	821 416	821 616
Spolu	5 832 394	6 144 612	5 907 057	5 896 384

Zdroj: Interné materiály mesta Nováky, 2024

Komplexný pohľad na hospodárenie samospráv podáva tzv. finančné zdravie, vypracované Inštitútom pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO). Finančné zdravie mesta poukazuje do akej miery je hospodárenie udržateľné, alebo či spôsobuje alebo nespôsobuje problémy mesta. Zahŕňa viaceré kľúčové parametre finančnej stability (celkový dlh, dlhová služba, bilancia bežného účtu, záväzky po lehote splatnosti a záväzky aspoň 60 dní po splatnosti) s rôznou váhou za ostatné štyri roky. Samosprávy môžu dosahovať pri ukazovateli finančného zdravia hodnoty) v intervale 0 - 6 (tabuľka 36).

Tabuľka 36 Hodnotenie finančného zdravia mesta Nováky

		Stupnica hodnotenia	
		0 - najhoršie	najlepšie - 6
Rok	Hodnotenie celkom	Štruktúra hodnotenia	
2022	4,1 z max. 6 Dobré	Celkový dlh	4,7
		Dlhová služba	5,4
		Bilancia bežného účtu	3,3
		Záväzky po splatnosti k príjmom	5,5
		Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	2,2
2021	4,5 z max. 6 Dobré	Celkový dlh	5,3
		Dlhová služba	5,4
		Bilancia bežného účtu	3,8
		Záväzky po splatnosti k príjmom	5,8
		Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	2,2
2020	4,4 z max. 6 Dobré	Celkový dlh	4,6
		Dlhová služba	5,3
		Bilancia bežného účtu	4,4
		Záväzky po splatnosti k príjmom	5,8
		Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	2,3
2019	4,5 z max. 6 Dobré	Celkový dlh	4,5
		Dlhová služba	5,2
		Bilancia bežného účtu	4,0
		Záväzky po splatnosti k príjmom	5,9
		Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	3,5
2018	4,7 z max. 6 Dobré	Celkový dlh	4,4
		Dlhová služba	5,2
		Bilancia bežného účtu	4,1
		Záväzky po splatnosti k príjmom	6,0
		Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	4,8

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/profil/samosprava/>

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

3.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia mesta Nováky do roku 2030:

„Nováky - prosperujúce priemyselné mesto s atraktívnym prostredím, s dobudovanou infraštruktúrou, ktorá vytvára priaznivé podmienky pre plnohodnotný a harmonický život všetkých obyvateľov mesta s trvalo udržateľným rozvojom a spokojnosťou občanov a jeho návštevníkov.“

Hlavný cieľ do roku 2030:

Zvyšovať a rozvíjať kvalitu života obyvateľov mesta Nováky, využívaním ľudského, prírodného, kultúrneho a historického potenciálu pre rozvoj hospodárskych aktivít s dôrazom na rozvoj lokálneho podnikania a budovaním infraštruktúry vytvárať priaznivé podmienky pre plnohodnotný život v ďalších desaťročiach.

3.2 Štruktúra priorít

Strategický cieľ je definovaný podľa vízie nasledovne:

Nadalej zvyšovať a rozvíjať ponuku služieb, občianskej a technickej vybavenosti, na požadovanej úrovni s možnosťou využívania SMART technológií, vytvárať podmienky a rozvíjať malé a stredné podnikanie, rozvíjať komunitný, spoločenský, kultúrny a športový život, revitalizovať prostredie po banskej činnosti, dávať dôraz na ochranu životného prostredia v tejto silne znečistenej environmentálnej oblasti a tým zvyšovať kvalitu života obyvateľov a environmentálnu stabilitu krajiny mesta.

Strategický cieľ sa bude dosahovať prostredníctvom špecifických cieľov, ktoré sa budú napĺňať na základe stanovených opatrení a aktivít zaradených do prioritných oblastí:

- ✓ **Konkurencieschopná, prosperujúca a udržateľná ekonomika**
- ✓ **Kvalitná a efektívna sociálna infraštruktúra**
- ✓ **Environmentálna oblasť**
- ✓ **Participácia a spolupráca**

3.3 Prehľad špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

PRIORITNÉ OBLASTI	ŠPECIFICKÉ CIELE	OPATRENIA
1. Konkurencieschopná, prosperujúca a udržateľná ekonomika	1.1 Zvyšovať konkurencieschopnosť mesta 1.2 Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry a jej skvalitnenie v SMART oblasti 1.3 Transformácia Hornej Nitry	1.1.1 Zlepšovať podmienky pre rozvoj podnikania 1.2.1 Bezpečnosť dopravnej infraštruktúry a pohybu účastníkov dopravy 1.3.1 Transformácia banského priemyslu v meste Nováky

<p>2. Kvalitná a efektívna sociálna infraštruktúra</p>	<p>2.1 Rozvoj, rekonštrukcia a skvalitnenie bytovej infraštruktúry a služieb verejnej správy</p> <p>2.2 Zvýšenie kvality občianskej vybavenosti a bezpečnosti v meste využitím aplikácií SMART oblasti</p> <p>2.3 Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych a zdravotníckych služieb a ich infraštruktúry</p> <p>2.4 Podpora vzdelávania a zvyšovanie kvality školskej infraštruktúry a vzdelávania</p> <p>2.5 Zvýšenie dostupnosti a kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít</p> <p>2.6 Zvýšenie dostupnosti a kvality športovej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít</p>	<p>2.1.1 Rozvoj, rekonštrukcia, skvalitnenie bytovej infraštruktúry a služieb verejnej správy</p> <p>2.2.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality poskytovaných služieb a občianskej vybavenosti</p> <p>2.3.1 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality zdravotníckej infraštruktúry a služieb</p> <p>2.3.2 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb verejnosti</p> <p>2.4.1 Dobudovanie, modernizácia, rekonštrukcia a zvýšenie kvality vzdelávacej infraštruktúry</p> <p>2.5.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít</p> <p>2.6.1 Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a zvyšovanie kvality športu, športovej infraštruktúry a trávenia voľného času</p>
<p>3. Environmentálna oblasť</p>	<p>3.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných a školských budov</p> <p>3.2 Zvýšenie kvality infraštruktúry odpadového hospodárstva</p> <p>3.3 Ochrana prírody, starostlivosť o životné prostredie, osvetu a kultúrne dedičstvo</p> <p>3.4 Ochrana životného prostredia a zvýšenie stability krajiny</p>	<p>3.1.1 Modernizácia a energetická efektívnosť verejných budov a školskej infraštruktúry</p> <p>3.2.1 Dobudovanie a skvalitňovanie systému nakladania s odpadmi</p> <p>3.3.1 Podpora environmentálnej výchovy a ochrany životného prostredia, osvetu a kultúrneho dedičstva</p> <p>3.4.1 Zmierňovanie dopadov klimatických zmien</p> <p>3.4.2 Dobudovanie, rekonštrukcia a modernizácia environmentálnej infraštruktúry</p>
<p>4. Participácia a spolupráca</p>	<p>4.1. Podpora rozvoja spolupráce na lokálnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni</p>	<p>4.1.1 Budovanie partnerstiev, rozvoj sieťovania a spolupráce</p>

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

3.4 Popis intervenčnej logiky

Prioritná oblasť 1 Konkurencieschopná, prosperujúca a udržateľná ekonomika

Mesto Nováky je významným centrom priemyslu. Po zatvorení banskej ťažby lignitu stal hlavným odvetvím chemický priemysel. Okrem toho sú Nováky charakteristické bohatým i keď málo využitým prírodným a kultúrno-historickým potenciálom. Jeho rozvoj a konkurencieschopnosť znižuje nekomplexne a nedostatočne rozvinutá dopravná, technická, sociálna a environmentálna infraštruktúra mesta.

Špecifický cieľ 1.1 Zvyšovať konkurencieschopnosť mesta

Špecifický cieľ sa zameriava na rozšírenie priestorov a budovanie priemyselného parku, čím sa vytvorí možnosti pre rozvoj ďalších hospodárskych aktivít v meste.

Opatrenie 1.1.1 Zlepšovať podmienky pre rozvoj podnikania

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 2 Ekonomika, podnikanie a inovácie

Špecifický cieľ 2.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania

Špecifický cieľ 1.2 Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry a jej skvalitnenie v SMART

Špecifický cieľ 1.2 je zameraný na rekonštrukciu a modernizáciu miestnej cestnej infraštruktúry, ako aj na budovanie nových cestných prepojení, napríklad napojení priemyselných parkov a areálov s cieľom zvýšiť plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky. Prispieje k dobudovaniu a modernizácii dopravnej infraštruktúry mesta a zároveň i k zvýšeniu jej kvality, zefektívneniu dopravnej obsluhy a hlavne k zlepšeniu bezpečnosti na cestách. Umožní lepšiu dostupnosť v meste, plynulosť premávky a lepšie podmienky pre podnikateľské prostredie. Vybudovaním a skvalitnením ciest a chodníkov sa zároveň prispieje ku skvalitneniu života obyvateľov mesta a k zníženiu zaťaženia životného prostredia.

Opatrenie 1.2.1. Bezpečnosť dopravnej infraštruktúry a pohybu účastníkov dopravy

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 1 Mobilita a prepojenosť regiónu

Špecifický cieľ 1.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.3 Transformácia Hornej Nitry

Špecifický cieľ sa zameriava na podporu tvorby nových a udržateľných pracovných miest, a to v existujúcich podnikoch v regióne, ako aj v nových investíciách. Nové pracovné miesta by mali byť zamerané na jednej strane na zamestnateľnosť zamestnancov, ktorých pracovné miesta zaniknú v ťažobnom priemysle a na druhej strane by mali byť zamerané na mladú generáciu. Cieľ rovnako súvisí s podporou tvorby nových pracovných miest. Tu je potrebné sa zamerať aj na revitalizáciu tzv. hnedých

parkov, teda priemyselných areálov, ktoré budú uvoľnené po ukončení banskej činnosti a čiastočne aj pri zmene výroby energií v regióne

Opatrenie 1.3.1 Transformácia banského priemyslu v mesta Nováky

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 2 Ekonomika, podnikanie a inovácie

Špecifický cieľ 2.2 Podpora tvorby nových udržateľných pracovných miest

Prioritná oblasť 2 Kvalitná a efektívna sociálna infraštruktúra

Sociálna oblasť predstavuje široký komplex zariadení, účelovo upravených plôch a služieb, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií. Mnohé zariadenia sú v nevyhovujúcom stave, je potrebné ich rekonštruovať a modernizovať resp. budovať nové. Občianska vybavenosť a jej šírka vplyva na kvalitu života obyvateľov mesta. Jednotlivé špecifické ciele a ich opatrenia sa zameriavajú na podporu budovania, rekonštrukcie, modernizáciu, zavádzanie nových technológií a zvyšovanie kvality dostupnosti a služieb občianskej vybavenosti najmä rozvojom infraštruktúry a služieb v oblastiach školstva, kultúry, športu, zdravého životného štýlu a voľnočasových aktivít ako i bezpečnosť obyvateľov.

Špecifický cieľ 2.1 Rozvoj, rekonštrukcia, skvalitnenie bytovej infraštruktúry a služieb verejnej správy

Špecifický cieľ prispeje k vybudovaniu nových nájomných resp. sociálnych bytov, výstavbe bývaní pre znevýhodnené osoby a nízkoprijemné skupiny. Podporí výstavbu dopravnej, technickej a environmentálnej infraštruktúry s využitím SMART oblasti, čím sa zlepší kvalita a bezpečnosť bývania obyvateľov a prispeje sa aj k zníženiu a ohrozeniu osôb vylúčených z dôvodu straty bývania a k ich sociálnej integrácii. Opatrenie umožní budovanie infraštruktúry a vytváranie možností bývania pre znevýhodnené osoby a pre nízkoprijemné skupiny, budovanie pobytových zariadení komunitného typu a transformáciu existujúcich zariadení a vytváranie možností pre podporované a chránené bývanie pre rôzne skupiny obyvateľov. Cieľ tiež podporuje rozvoj nájomného bývania ako nástroja podpory slabším sociálnym skupinám, ale aj ako štartovacie bývanie pre mladé rodiny, čo pomôže ich stabilizácii v regióne.

Opatrenie 2.1.1 Výstavba a modernizácia infraštruktúry pre domovú a bytovú výstavbu

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 4 Kvalita života a sociálna infraštruktúra

Špecifický cieľ 4.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia

Špecifický cieľ 2.2 Zvýšenie kvality občianskej vybavenosti a bezpečnosti v meste využitím aplikácií SMART oblasti

Všeobecným trendom na Slovensku je rast patologických javov. Rastie kriminalita, prepádanie najmä starších osôb, vykrádanie atď. Mesto venuje pozornosť prevencii pred takýmito negatívnymi javmi, snaží im predchádzať napr. budovaním verejného osvetlenia alebo kamerového systému, vyžitím napr. Smart

systémov s cieľom zvyšovať bezpečnosť a ochranu majetku obyvateľov, ako aj ich kvalitu života. Zároveň umožňuje využívanie nových technológií v rôznych zariadeniach, ich rekonštrukciu resp. modernizáciu podľa súčasných trendov (napr. požiarne zbrojnica s technickým vybavením, rozhlas, dom smútku a pod.)

Opatrenie 2.2.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality poskytovaných služieb a občianskej vybavenosti

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Inovatívny kraj

Strategický cieľ 3 Rozumný kraj, mestá a obce

Špecifický cieľ 4.2 3.5. Bezpečný kraj, región, mestá a obce

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Inovatívny kraj

Strategický cieľ 4 Kvalita života a sociálna infraštruktúra

Špecifický cieľ 4.2 3.5. Bezpečný kraj, región, mestá a obce

Špecifický cieľ 2.3 Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych a zdravotníckych služieb a ich infraštruktúry

Špecifický cieľ sa zameriava na oblasť zdravotníctva a poskytovaných zdravotníckych služieb na území kraja. Zameriava sa na opatrenia smerujúce k budovaniu novej a modernizácii už existujúcej infraštruktúry zdravotníctva. Rovnako sa zameriava na podporné aktivity smerujúce k rozvoju ľudských zdrojov zdravotníctva, zvyšovaniu atraktivity a istôt pre povolania spojené so zdravotníctvom. V neposlednom rade sa venuje aj podporným a rozvojovým aktivitám ambulantnej starostlivosti, terénnej práce a telemedicíny.

Starnutie populácie – rast počtu obyvateľov nad 65 rokov bude vytvárať stále väčší tlak na sociálnu oblasť. Práve skupina seniorov patrí k najzraniteľnejším skupinám obyvateľstva, ktorá častokrát vyžaduje starostlivosť prostredníctvom zdravotných a sociálnych služieb. Mnohí z nich sú odkázaní na nejakú formu sociálnej služby, terénne služby resp. na komplexnú starostlivosť v domoch pre seniorov alebo v prirodzenom prostredí, vyžadujú terénnu opatrovateľskú službu.

Opatrenie 2.3.1 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality zdravotníckej infraštruktúry a služieb

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zdravý, vzdelaný a sociálny kraj

Strategický cieľ 1 Dostupné a efektívne služby

Špecifický cieľ 1.1 Moderné zdravotnícke služby

Opatrenie 2.3.2 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb verejnosti

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zdravý, vzdelaný a sociálny kraj

Strategický cieľ 1 Dostupné a efektívne služby

Špecifický cieľ 1.2 Moderné sociálne služby a inkluzívne bývanie

Špecifický cieľ 2.4 Podpora vzdelávania a zvyšovanie kvality školskej infraštruktúry a vzdelávania

Špecifický cieľ je zameraný na vybudovanie, rekonštrukciu a modernizáciu školskej infraštruktúry. Vyvára priestor aj pre podporu inovácií vo vzdelávaní.

Opatrenie 2.4.1 Dobudovanie, modernizácia, rekonštrukcia a zvýšenie kvality vzdelávacej infraštruktúry

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zdravý, vzdelaný a sociálny kraj

Strategický cieľ 1 2 Moderné vzdelávanie, šport a zdravý životný štýl

Špecifický cieľ 2.2 Primárne vzdelávanie

Špecifický cieľ 2.5 Zvýšenie dostupnosti a kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít

Špecifický cieľ 2.5 podporí budovanie, rekonštrukciu resp. modernizáciu kultúrnej, komunitnej a voľnočasovej infraštruktúry pre kultúrne a aktívne trávenia voľného času obyvateľov. Dáva dôraz na rekonštrukciu, modernizáciu a vybavenosť stánkov kultúry ako je napr. kultúrny dom, ktorý má široké využitie pre občanov ako napr. činnosť rôznych spolkov, organizácií, klubov, súborov, spoločné stretávanie obyvateľov, posedenia, zábavy, vystúpenia, výstavy atď. s bezbariérovým vstupom a moderným vybavením s novými technológiami napr. v SMART oblasti. Taktiež tento špecifický cieľ podporuje rekonštrukciu viacerých kultúrnych pamiatok v meste a tým prehlbujú aj vzťah k vlastnému regiónu. Opatrenie zároveň podporuje vytvorenie základne pre rozvoj kultúrnej činnosti v meste a tým zachovávanie kultúrneho dedičstva, výchovy a vzdelávania ku genius loci obyvateľstva mesta.

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 4 Kvalita života a sociálna infraštruktúra

Špecifický cieľ 2.2 4.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia

Opatrenie 2.5.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a taktiež aj podpora ich aktivít. Takúto pozornosť si vyžaduje najmä kúria.

Špecifický cieľ 2.6. Zvýšenie dostupnosti a kvality športovej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít

Špecifickým cieľom 2.6 je podporované budovanie, rekonštrukcia a modernizácia športových a telovýchovných objektov, viacúčelových športových areálov, športovísk, detských ihrísk, špeciálnych športových plôch a dráh, ktoré budú slúžiť pre pohybové a športové aktivity obyvateľstva. Rast športových aktivít obyvateľstva prispeje i k zlepšeniu jeho zdravotného stavu a zníženiu chorôb ako sú cukrovka,

obezita, kardiovaskulárne choroby a k zdravému využívaniu voľného času. Zároveň podporuje zvýšenie a kvalitu športu pre obyvateľov.

Opatrenia 2.6.1 Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a zvyšovanie kvality športu, športovej infraštruktúry a trávenia voľného času

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zdravý, vzdelaný a sociálny kraj

Strategický cieľ 1 2 Moderné vzdelávanie, šport a zdravý životný štýl

Špecifický cieľ 2.2 Primárne vzdelávanie

Prioritná oblasť 3 Environmentálna oblasť

V súčasnosti sa v každej oblasti spojenej s ľudskou činnosťou volá po ekologických riešeniach. Vysoká energetická náročnosť ekonomiky vytvára tlak na úsporu energie a tým aj tlak na znižovanie emisií vypúšťaných do ovzdušia, už aj tak v znečistenom prostredí. V meste Nováky sa do popredia dostávajú problémy s vysokou energetickou náročnosťou verejných a obytných budov, podnikateľských subjektov, dopravy atď. Prejavujú sa vysokou spotrebou energie na vykurovanie, osvetlenie, vetranie, chladenie, a pod., čo sa negatívne prejavuje nielen v ekonomickej oblasti ale i v oblasti životného prostredia. Popri priemysle, a doprave sú práve náklady na budovy, zaradované medzi najväčších tvorcov uhlíkovej stopy. Prijaté opatrenia by teda mali prispieť i k výraznému znižovaniu ekologickej záťaže a uhlíkovej stopy na životnom prostredí. Preto mesto Nováky výraznou snahou usiluje o výstavbu, resp. o modernizáciu budov, ktoré budú voči životnému prostrediu čo najohľadupľnejšie a pre mesto ekonomicky prínosné. Používanie pevného paliva v domácnostiach je tiež jednou z príčin kumulácie oxidov uhlíka v atmosfére, čo tiež prispieva ku globálnemu otepľovaniu Zeme.

Mesto Nováky leží v environmentálne ohrozenej oblasti. K významným znečisťovateľom prostredia patrí hlavne priemysel, poľnohospodárstvo a doprava, ktoré znečisťujú vodu, pôdu a ovzdušie. K problémom životného prostredia mesta okrem iných patrí nedobudovaná kanalizácia splaškových vôd v niektorých častiach a samostatná čistiareň odpadových vôd, nakoľko mesto je napojené na MB ČOV s kalovým hospodárstvom podniku Fortischem, a.s. Situácia v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami je rovnako neuspokojivá. V meste je nevyhnutné posilniť aj infraštruktúru zaoberajúcu sa zberom a triedením odpadov prostredníctvom investícií do technickej a technologickej vybavenosti určenej pre nakladanie s odpadmi. V otázke ochrany životného prostredia zohráva dôležitú úlohu aj environmentálne vzdelanie, ktorému je potrebné venovať náležitú pozornosť už od materskej škôlky.

Špecifický cieľ 3.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných a školských budov

Špecifický cieľ 3.1 prispeje k výstavbe, modernizácií resp. komplexnej rekonštrukcii budov s využitím nových technológií, využitím nových zdrojov energie a tým umožní zníženie energetickej spotreby budov. Taktiež zvýši aj energetickú efektívnosť budov a prispeje aj k ochrane životného prostredia. K tomu napomôže využívanie nových a energeticky menej náročných technológií ako je napr. zateplovanie, ekologizácia budov, inštalácia technológií pracujúcich s obnoviteľnými zdrojmi energií, zavádzanie tepelných čerpadiel pracujúcich na lokálnych zdrojoch energie, solárne techniky, nové technológie osvetlenia, vetrania, chladenia, zelené strechy, ochrana budov proti prehrievaniu, ale aj pred prudkými výkyvmi počasia, ako sú silné vetry, prietrže mračien, krupobitia atď.

Špecifickým cieľom je nielen zníženie energetickej náročnosti budov ale i zvýšenie ekonomického prínosu pre mesto ako aj zníženie negatívneho vplyvu na životné prostredie.

Opatrenie 3.1.1 Modernizácia a energetická efektívnosť verejných budov a školskej infraštruktúry

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zelený kraj

Strategický cieľ 1 Energetická efektívnosť územia a verejnej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.2. Energetická efektívnosť verejnej infraštruktúry

Špecifický cieľ 3.2 Zvýšenie kvality infraštruktúry odpadového hospodárstva

Špecifický cieľ sa zameriava na rozšírenie už existujúceho separovaného odpadu, čím nastane redukcia odpadov, najmä komunálneho zmesového odpadu, komunálneho odpadu, ale aj stavebného odpadu a to prostredníctvom jeho zhodnocovania. Zároveň sa zlepší vybudovanosť a vybavenie infraštruktúry odpadového hospodárstva a vytvoria sa podmienky pre zníženie tvorby a likvidáciu nelegálnych skládok odpadov.

Opatrenie 3.2.1 Dobudovávanie a skvalitňovanie systému nakladania s odpadmi

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita 2 Zelený kraj

Strategický cieľ 2. Obehová ekonomika a manažment odpadov

Špecifický cieľ 2.1. Regionálny manažment odpadov

Špecifický cieľ 3.3. Ochrana prírody, starostlivosť o životné prostredie, osvetu a kultúrneho dedičstva

Špecifickým cieľom je zvýšiť a podporiť aktivity zamerané na ochranu prírody a krajiny a kultúrneho dedičstva, zvýšiť ich osvetu u obyvateľov mesta a tým znížiť dopady znečisteného životného prostredia na zdravie obyvateľstva

Opatrenie 3.3.1 Podpora environmentálnej výchovy a ochrany životného prostredia, osvetu a kultúrneho dedičstva

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita 2 Udržateľná a spravodlivá transformácia územia TSK

Strategický cieľ 3 Udržateľné životné prostredie

Špecifický cieľ 3.3 Zlepšovanie životného prostredia

Špecifický cieľ 3.4 Ochrana životného prostredia a zvýšenie stability krajiny

Špecifický cieľ prispeje k prevencii, ochrane životného prostredia a k zvýšeniu stability krajiny implementáciou modro-zelených opatrení, ktoré umožnia udržateľne nielen hospodáriť s vodou a prechádzať krízovým obdobiam nedostatku alebo nadbytku zrážkovej činnosti. Tiež prispeje k zníženiu

následkov klimatických zmien prostredníctvom zelenej infraštruktúry ako napr. je revitalizácia zelene v meste.

Špecifický cieľ sa tiež zameriava sa na podporu budovania, rekonštrukcie a modernizácii environmentálnej vodohospodárskej infraštruktúry, vrátane kanalizácie a spracovania odpadových vôd. Prináša možnosti riešenia problémov prístupu k verejnej kanalizácii, podporuje budovanie, kanalizačných sietí a ČOV.

Špecifickým cieľom je tiež vytvorenie komplexne vybudovanej infraštruktúry kanalizačného hospodárstva, ktorá je nielen dôležitým faktorom pre rozvoj podnikateľského prostredia ale aj domácností a zároveň významne ovplyvňuje kvalitu životného prostredia mesta a jeho obyvateľov.

Opatrenie 3.4.1 Zmierňovanie dopadov klimatických zmien

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zelený kraj

Strategický cieľ 2 Obehová ekonomika a manažment odpadov

Špecifický cieľ 2.3. Adaptácia na zmenu klímy, ekosystémové služby a ochrana biodiverzity

Opatrenie 3.4.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia environmentálnej infraštruktúry

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Zelený kraj

Strategický cieľ 2 Obehová ekonomika a manažment odpadov

Špecifický cieľ 2.2. Dostupná a efektívna technická infraštruktúra - vodovody, kanalizácia

Prioritná oblasť 4 Participácia a spolupráca

Pre rozvoj územia je dôležité budovanie a upevňovanie spolupráce a partnerstiev založených na prístupe zdola nahor. Preto je dôležité vytváranie, budovanie a prehĺbovanie partnerstiev na všetkých úrovniach od lokálnej – mestskej - regionálnej až po medzinárodné úrovne v rôznych oblastiach výrobnéj a nevýrobnej sféry, ale i spoločenského a komunitného života a to zapojením občianskej spoločnosti a socioekonomických partnerov do verejných politík.

Špecifický cieľ 4.1. Podpora rozvoja spolupráce na lokálnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni

Cieľom špecifického cieľa je zvýšenie rozvojových procesov na základe vzájomnej spolupráce aktérov na rôznych úrovniach a oblastiach. Jeho súčasťou môže byť budovanie personálnych, administratívnych a technických kapacít v oblasti plánovania a riadenia rozvoja, vytvorenie potrebných štruktúr ku koordinácii rozvojových procesov, ich facilitácii s mestskými resp. regionálnymi aktérmi a budovanie informačnej základne potrebnej k plánovaniu a rozhodovaniu.

Opatrenie 4.1.1 Budovanie partnerstiev, rozvoj siet'ovania a spolupráce

Väzba na PHRSR Trenčianskeho samosprávneho kraja:

Priorita Inovatívny kraj

Strategický cieľ 3. Rozumný kraj, mestá a obce

Špecifický cieľ 3.4 Spolupracujúci a efektívny kraj, región, mestá a obce

4. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PHRSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta. Programová časť PHRSR obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike na úroveň projektov a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami aktivít samosprávy vykonávaných mimo bežnú činnosť a smerujúcich k plneniu strategického cieľa rozvoja.

Jednotlivé opatrenia stanovené v prioritných oblastiach budú v meste napĺňané prostredníctvom vytvorených aktivít. Zoznam opatrení a k nim priradených aktivít je uvedený v nasledovnej tabuľke.

OPATRENIA	POČET AKTIVÍT
1.1.1 Zlepšovať podmienky pre rozvoj podnikania	2
1.2.1 Bezpečnosť dopravnej infraštruktúry a pohybu účastníkov dopravy	2
1.3.1 Transformácia banského priemyslu v meste Nováky	2
2.1.1 Rozvoj, rekonštrukcia, skvalitnenie bytovej infraštruktúry a služieb verejnej správy	2
2.2.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality poskytovaných služieb a občianskej vybavenosti	8
2.3.1 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality zdravotníckej infraštruktúry a služieb	1
2.3.2 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb verejnosti	2
2.4.1 Dobudovanie, modernizácia, rekonštrukcia a zvýšenie kvality vzdelávacej infraštruktúry	2
2.5.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít	4
2.6.1 Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a zvyšovanie kvality športu, športovej infraštruktúry a trávenia voľného času	5
3.1.1 Modernizácia a energetická efektívnosť verejných budov a školskej infraštruktúry	1
3.2.1 Dobudovanie a skvalitňovanie systému nakladania s odpadmi	2
3.3.1 Podpora environmentálnej výchovy a ochrany životného prostredia, osvetu a kultúrneho dedičstva	1
3.4.1 Zmierňovanie dopadov klimatických zmien	1
3.4.2 Dobudovanie, rekonštrukcia a modernizácia environmentálnej infraštruktúry	2
4.1.1 Budovanie partnerstiev, rozvoj sieťovania a spolupráce	1

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

5. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

5.1 Zabezpečenie realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nováky je strednodobý dokument, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje podpora miestneho rozvoja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru, ako aj ďalšie oblasti rozvoja mesta. Charakterizuje sa ako program cielených opatrení, prípadne intervencií, ktorý bol navrhnutý pre oživenie ekonomického a sociálneho rozvoja, ako aj iných oblastí. Konkretizuje opatrenia na dosahovanie strategických cieľov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je dôležitý najmä preto, že sumarizuje základné informácie o meste k stratégii vo všetkých súvislostiach rozvoja. Slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektových zámerov.

Slúži tiež ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektových zámerov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu partnerov na území mesta.

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta má najvyšší orgán Mestské zastupiteľstvo na čele s primátorom mesta.

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nováky“ bol vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý bol zmenený a doplnený zákonom 309/2014 Z. z. Programové a strategické ciele vychádzajú z endogénnych rozvojových faktorov nachádzajúcich sa na území mesta, berú do úvahy exogénne zdroje a tendencie.

Realizačná časť PHRSR nadväzuje na programovú časť a zameriava sa najmä na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov a na vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov.

Cieľovými skupinami tohto dokumentu sú všetci obyvatelia mesta a návštevníci bez rozdielu.

5.2 Organizačné zabezpečenie manažmentu programu

Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok mesta. Najvyšším orgánom je mestské zastupiteľstvo. Primátor mesta a najvyšší orgán prijíma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiaci tím, ktorý je poverený riadením procesu. Schvaľuje návrhy a projekty rozvoja a dojednáva partnerské vzťahy. Hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o zmenách.

Najvyšší orgán v obci zároveň preberá činnosť riadiaceho tímu. Hlavnou činnosťou manažmentu programu je dodržať organizačné a technické zabezpečenie programu, vykonávať kontrolu fyzickú, ekonomickú a kvalitatívnu, ako aj pomocou ukazovateľov vykonať monitoring a viesť evidenciu. Ďalšou činnosťou riadiaceho tímu je urobiť priebežné a záverečné hodnotenie a spracovanie správ o stave a výsledkoch.

Zvlášť dôležitá je účasť verejnosti, pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť celého programu ako aj jeho plnenie a záväznosť. Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prerokovávaní čiastkových a celkových výsledkov.

Zároveň je v záujme mesta, aby pri realizovaní jednotlivých aktivít boli oslovené cieľové skupiny, pre ktoré je konkrétna aktivita pripravená a zabezpečí komunikáciu s nimi prostredníctvom jeho orgánov.

V prípade implementácie PHRSR mestské zastupiteľstvo schvaľuje celý dokument a jedenkrát ročne vyhodnotí jeho plnenie vždy do konca mája príslušného roka. Kompetenciou zastupiteľstva je aj rozhodovanie o spolufinancovaní jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov, ale aj z rozpočtu mesta. V prípade hodnotenia PHRSR zastupiteľstvo schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o aktualizácii programu. Takisto môže rozdeliť jednotlivé priority programu akčného

plánu komisiám MsZ zaoberajúcim sa monitorovaním a hodnotením. Primátor mesta riadi samotný proces implementácie, podpisuje schválenie strategického dokumentu, vykonáva uznesenia, zastupuje mesto nielen vo vzťahu k právnickým a fyzickým osobám, ale aj vo vzťahu k štátnym orgánom.

5.3 Administratívne a inštitucionálne zabezpečenie realizácie PHRSR

Pre mesto Nováky je príprava a realizácia tohto dokumentu vysokou prioritou. Mesto má na riadenie aktivít, projektov, finančnú administratívu a odbornú realizáciu dostatočné kapacity s potrebnou kvalifikáciou a skúsenosťami, resp. spolupracuje s externými odborníkmi v rôznych oblastiach. Projektové dokumentácie, rozpočty a verejné obstarávania k jednotlivým naplánovaným aktivitám sú spracované a vykonávané vždy odborne spôsobilými osobami. Mesto má dostatočné prevádzkové kapacity, t. j. kancelárie, výpočtovú a telekomunikačnú techniku, prístup na internet a ďalšie materiálno-technické zariadenia. Zamestnanci mesta, ktorí budú dohliadať na implementáciu programu a jednotlivých naplánovaných aktivít, pracujú v kancelárskych priestoroch mestského úradu a majú kompletné vybavenie a možnosti na to, aby realizácia aktivít prebehla bez problémov. Kancelárie sú vybavené potrebnými informačno-komunikačnými technológiami. Materiálno-technické a priestorové zázemie je pre potreby realizácie momentálne dostatočné, ale v prípade potreby a vzhľadom na dlhodobú platnosť dokumentu sa predpokladá obstaranie dodatočného vybavenia. Toto materiálno-technické zabezpečenie bude k dispozícii aj pre externých spolupracovníkov. Mesto Nováky má tiež skúsenosti s prípravou a realizáciou množstva investičných aj neinvestičných projektov.

Začiatok realizácie PHRSR sa začína po jeho vypracovaní a schválení v mestskom zastupiteľstve a zabezpečuje ju počas celej jeho platnosti podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Mesto na účely podpory regionálneho rozvoja „zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad PHRSR s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis.“

Tabuľka 37 Realizácia činnosti PHRSR na úrovni programu

činnosť	MsZ	primátor mesta	komisie mestského zastupiteľstva	MsÚ	hlavný kontrolór
<i>financovanie</i>	schvaľuje	riadi	hodnotí	vykonáva	
<i>implementácia</i>	schvaľuje	riadi	hodnotí	vykonáva	
<i>hodnotenie</i>	schvaľuje	riadi		vykonáva	
<i>monitorovanie</i>	schvaľuje	riadi	hodnotí	vykonáva	
<i>kontrola</i>	schvaľuje	riadi	navrhuje		vykonáva

Zdroj: vlastné spracovanie

Za realizáciu PHRSR na programovej a projektovej úrovni bude zodpovedať primátor mesta a mestské zastupiteľstvo. Za finančné riadenie na programovej a projektovej úrovni bude niesť zodpovednosť mesto. Monitorovacie a hodnotiace správy PHRSR bude každoročne prerokovávať MsÚ a návrh akčného plánu bude prehodnotený v dvojročnom cykle.

5.4 Komunikačná stratégia

Nevyhnutnosť tvorby dokumentu vychádza najmä z podpory zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu, na ktoré sa obsah dokumentu viaže. PHRSR predstavuje nástroj komunikácie mesta, vymedzuje hlavné problémy, identifikuje priority, riadi rozvoj a iniciuje zmeny. Realizácia PHRSR je zabezpečená koordinovaným prístupom a spoluprácou so všetkými aktérmi regionálneho rozvoja na území mesta.

Súčasťou PHRSR je aj tvorba komunikačnej stratégie. Komunikácia mestskej samosprávy s občanmi je

okrem výkonných povinností pokladaná za jednu z dôležitých základných činností. Prostredníctvom komunikačnej stratégie mesto nielen informuje občanov o svojej činnosti, o svojich zámeroch, plánoch a výsledkoch, ale aj získava spätnú väzbu, názory i nápady od občanov.

Komunikačná stratégia mesta vo vzťahu k PHRSR je zameraná na jeho obyvateľov ako hlavnú cieľovú skupinu. Okrem občanov sa sústreďuje aj na podskupiny: zamestnanci, organizácie a partneri. Komunikačná stratégia vo vzťahu k občanom a organizáciám predstavuje dosiahnutie včasného stavu informovanosti občanov a organizácií o realizácii aktivít PHRSR v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. Komunikačná stratégia voči partnerom nevyžaduje mimoriadne opatrenia.

Za hlavný komunikačný nástroj je považovaná webová stránka. Sekundárnymi komunikačnými nástrojmi sú informačné tabule, úradná tabuľa a mestský rozhlas.

Mesto Nováky zabezpečí účasť verejnosti na prerokovávaní vyhodnotení plnenia PHRSR za každý rok, aktualizáciu akčného plánu, prípadne iné zmeny v dokumente, a to prostredníctvom rôznych foriem zapojenia verejnosti, pričom bude zvolávať verejné zhromaždenie občanov k týmto pripomienkovaniam podľa potreby, najmenej však raz za dva roky.

5.5 Väzby na strategické dokumenty kraja

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho mesta Nováky na roky 2024 – 2030 úzko vychádza a nadväzuje na dokumenty, ktoré boli vypracované na celoslovenskej a regionálnej úrovni. Na celoslovenskej úrovni ide o dokumenty Agendy 2030. Slovensko implementuje Agendu 2030 prostredníctvom jej integrácie do všetkých verejných politík na národnej, regionálnej, ale aj miestnej úrovni. Do PHRSR sa premietajú ciele Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 ako i vízie a stratégie rozvoja vyššieho územného celku. Na regionálnej úrovni ide hlavne o Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja 2024 – 2030, ktorého prepojenosť na tento dokument je spracovaná v tabuľke Prioritné oblasti, špecifické ciele, opatrenia PHRSR mesta Nováky na roky 2024 – 2030.

K ďalším dokumentom, o ktoré sa opiera PHRSR, je aktuálny Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho samosprávneho kraja (1998) a jeho zmeny a doplnky. Na lokálnej úrovni je v súlade Územným plánom mesta Nováky (2024).

5.6 Väzba na ciele Partnerskej dohody na roky 2021 - 2027

Cieľ politiky 1 – Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa

Cieľ politiky 2 – Zelenšia nízkouhlíková Európa

Cieľ politiky 3 – Prepojenejšia Európa

Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca európsky pilier sociálnych práv

Cieľ politiky 5 – Európa bližšie k občanom

5.7 Akčný plán PHRSR do roku 2030

Súčasťou tvorby PHRSR je akčný plán – obsahuje opatrenia, prostredníctvom ktorých sa naplňujú jednotlivé priority vyjadrené prostredníctvom strategických cieľov rozvoja mesta. Všetky opatrenia sú pre mesto veľmi dôležité, avšak vzhľadom na finančné a inštitucionálne vybavenie mesta je potrebné nastaviť časový harmonogram.

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom mesta v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Akčný plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Akčný plán je spracovaný pre jednotlivé prioritné oblasti a obsahuje aj predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania a náklady na realizáciu aktivít. Časový harmonogram realizácie jednotlivých cieľov a priorit, ktoré sú opísané v tomto Programe

hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, je viazaný na možnosť čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol mesta, účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov z fondov EÚ a iných zdrojov. Jednotlivé etapy realizácie projektových zámerov budú pokračovať v nadväznosti na seba tak, aby sa jednotlivé fázy neprekrývali, ale priamo na seba nadväzovali a vytvorili tak ucelený harmonický celok. Harmonogram realizácie jednotlivých aktivít je spracovaný formou akčného plánu, ktorý zahŕňa predpokladaný rozpočet v eurách, stav pripravenosti aktivity a vytvára samostatnú prílohu 1.

5.8 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie je systematický proces, ktorého cieľom je sledovať, či realizované opatrenia a aktivity sú v súlade so stanovenými cieľmi a nakoľko sa stanovené ciele naplňajú. Monitorovanie si vyžaduje vytvoriť systém zberu, triedenia a uchovávanía relevantných informácií o vecnom a finančnom plnení programu rozvoja mesta, ako aj funkčnú inštitucionálnu štruktúru schopnú tento systém naplňovať. Monitorovanie bude prebiehať na základe vopred definovaných monitorovacích indikátorov výsledku stanovených pre jednotlivé opatrenia. Údaje získané monitorovaním sa využijú na priebežné sledovanie výkonnosti – dosahovaných výsledkov. Výsledky monitorovania výkonnosti sa prezentujú v monitorovacej správe, ktorá sa vypracováva každoročne.

Tabuľka 38 Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHRSR Nováky

rok	Správa o plnení PHRSR mesta	Termín spracovania monitorovacej správy	Hodnotenie: plnenie výdavkov a výstupov/operatívne návrhy	Hodnotenie: plnenie cieľov/plnenie ukazovateľov/operatívne návrhy	Porovnanie plánu so skutočnosťou/merateľné ukazovatele	Prerokovanie správy v MsZ
2023	áno	05/2024	áno	áno	áno	áno
2024	áno	05/2025	áno	áno	áno	áno
2025	áno	05/2026	áno	áno	áno	áno
2026	áno	05/2027	áno	áno	áno	áno
2027	áno	05/2028	áno	áno	áno	áno
2028	áno	05/2029	áno	áno	áno	áno
2029	áno	05/2030	áno	áno	áno	áno
2030	áno	05/2031	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

Zber monitorovacích indikátorov, ktoré sú uvedené v akčnom pláne dokumentu, sa bude realizovať a vyhodnocovať raz ročne na úrovni opatrení. Riadiaci tím na mestskom úrade ročne zhotoví monitorovaciu správu o plnení týchto indikátorov. Túto predloží na zastupiteľstve mesta na prerokovanie stanoviska a následne na prerokovanie kontrolórovi. Sledované monitorovacie indikátory sa porovnávajú v každej správe s počiatočným stavom a s predchádzajúcim monitorovaním.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Vykonáva ich Oddelenie výstavby a rozvoja mesta MsÚ. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Hodnotí sa relevantnosť (posúdenie vzájomnej súvislosti priorít samosprávy, zámerov a strategických cieľov), účinnosť (hodnotenie miery dosiahnutia strategických cieľov programu, širších plánovaných aj neplánovaných prínosov a pozitívnych resp. negatívnych vplyvov realizácie programu), efektívnosť a hospodárnosť (posúdenie efektívnosti vstupov k dosiahnutým výstupom, či za rovnaké vstupy bolo možné získať vyššie výstupy, alebo či bolo možné za nižšie vstupy získať rovnaké výstupy), užitočnosť a dopad (porovnanie plánovaného, resp. dosiahnutého vplyvu cieľov programu s potrebami cieľovej skupiny) a

stabilita a udržateľnosť (posúdenie perspektívnosti pôsobenia očakávaných kladných zmien vyplývajúcich z realizácie častí programu po ich ukončení, či sa očakávané kladné zmeny nestanú zastaranými v krátkom časovom období).

Ukazovatele, ktoré hodnotiaci rámec sleduje sa budú sledovať nasledovne:

- Hodnotiace ukazovatele na úrovni dopadu sa budú sledovať na konci roku 2027
- Hodnotiace ukazovatele na úrovni výsledku sa budú sledovať sumárne v strednodobom horizonte implementácie stratégie (na konci roku 2030)

Hodnotiace správy sa budú predkladať v dvoch časových obdobiach:

Záverečná hodnotiacia správa – bude spracovaná po ukončení obdobia relevantnosti PHRSR. Táto správa bude hodnotiť najmä celkový dopad implementácie stratégie.

Strednodobá hodnotiacia správa – bude sledovať sumárne hodnotenie implementácie stratégie v strednodobom časovom horizonte (2027) na úrovni výsledkov.

Tabuľka 39 Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHRSR mesta Nováky

Rok	Hodnotiacia správa mesta	Termín spracovania hodnotiacej správy	Hodnotenie plnenia cieľov: efektívnosť a účinnosť ich plnenia	Hodnotenie plnenia cieľov: relevantnosť, užitočnosť, udržateľnosť	Referenčné porovnanie výkonnosti mesta s inou obcou	Návrh opatrení na dosahovanie výsledkov/komentár	Prerokovanie správy v zastupiteľstve
2027	strednodobá	06/2026	áno	áno	áno	áno	áno
2030	záverečná	06/2030	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Riadiaci tím vytvorí systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta – zabezpečuje monitorovanie plnenia akčného plánu a jeho aktualizáciu. Samospráva raz ročne získa a spracuje pripomienky mestského úradu, poslancov a verejnosti, zvyčajne počas zostavovania rozpočtu na ďalší rok, taktiež vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dopady realizovaných opatrení a aktivít. Aktualizáciu Akčného plánu PHRSR mesta uskutoční každé 3 - 4 roky. Riadiaci tím zabezpečí fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PHRSR a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PHRSR a akčného plánu.

Monitorovanie a hodnotenie plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov pri jednotlivých aktivitách. Hodnoty jednotlivých merateľných ukazovateľov sa zbierajú po rokoch. Ako merateľné ukazovatele sú navrhnuté najmä tie, ktoré sa týkajú výstupov v danej oblasti. Ďalej sú to merateľné ukazovatele výsledkov sledujúce strednodobý efekt alebo merateľné ukazovatele vplyvov sledujúce dlhodobý efekt a dôsledky na cieľovú skupinu. Okrem toho sú medzi merateľné ukazovatele zaradené aj ukazovatele popisujúce samotnú cieľovú skupinu v danej oblasti. Všetky aktivity a ich merateľné ukazovatele sú rozpísané v akčnom pláne.

6. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV VRÁTANE FINANČNÉHO PLÁNU

6.1 Finančný plán

PHRSR predstavuje integrovanú stratégiu, ktorej implementácia zahŕňa opatrenia realizované mestom, príp. ďalšími rozvojovými partnermi. Tieto opatrenia môžu byť financované z rôznych zdrojov. Stratégia tiež obsahuje opatrenia, ktoré zatiaľ nie sú finančne pokryté, ale financovanie ktorých je v dokumente navrhnuté. Realizácia týchto opatrení je závislá od získania finančných prostriedkov.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta je jeho schopnosť v priebehu realizácie programu rozvoja zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Preto je pri realizácii jednotlivých projektov nevyhnutné finančné plánovanie.

Každý projekt musí mať vlastné spolufinancovanie buď z vlastných zdrojov alebo z úverových bankových zdrojov, príp. sponzorov. Je potrebné vopred plánovať svoje finančné toky a vyčleniť pre každý rok realizácie projektu, resp. projektov, potrebné financie. Tieto financie sa musia stať súčasťou rozpočtu mesta a sú účelovo viazané na jednotlivé aktivity.

Na finančné zabezpečenie cieľov, úloh a aktivít bude mesto využívať finančné prostriedky predovšetkým z verejných a rôznych iných zdrojov:

- z rozpočtu mesta Nováky (vlastné zdroje),
- z rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja,
- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev a Úradu Vlády SR),
- štátne účelové fondy (Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- bankové úvery,
- príspevky od právnických a fyzických osôb,
- sponzorské príspevky,
- príspevky medzinárodných inštitúcií, organizácií, nadácií a pod.,
- prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi SR a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus),
- európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), ktoré Slovensko čerpá prostredníctvom Partnerskej dohody SR:
 - ✓ Plán obnovy a odolnosti SR
 - ✓ Program Slovensko 2021 – 2027
 - ✓ štátny rozpočet
 - ✓ zahraničné programy
 - ✓ iné dotačné programy

Financovanie jednotlivých aktivít bude viaczdrojové, pričom štruktúra zdrojov financovania bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie mesta a od vonkajších ekonomických podmienok. Pri získavaní zdrojov pre financovanie aktivít PHRSR sa bude využívať metóda aktívneho vyhľadávania finančných zdrojov. Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít je stanovené kvalifikovaným odhadom, pričom konkrétne rozpočty budú súčasťou žiadostí o nenávratný finančný príspevok alebo žiadostí o dotácie.

Tabuľka 40 Indikatívny finančný plán realizácie PHRSR v €

oblasť	spolu v €
<i>Konkurencieschopná, prosperujúca a udržateľná ekonomika</i>	10 424 693,84
<i>Kvalitná a efektívna sociálna infraštruktúra</i>	24 783 380,00 (22 323 380,00)
<i>Environmentálna oblasť</i>	20 500 000,00
<i>Participácia a spolupráca</i>	100 000,00
SPOLU	55 808 073,84 (53 348 073,84)

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých aktivít programu sa bude prihliadať na ich potrebu a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta Nováky. Najvyššiu prioritu majú aktivity, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy a aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Do druhej kategórie (vysoká priorita) sú zaradené aktivity vyplývajúce zo všeobecne–záväzných nariadení, strategických dokumentov a investičné projekty s ukončenou prípravnou fázou (spracovaná projektová dokumentácia a právoplatné stavebné povolenie). Tretiu kategóriu (stredná priorita) majú projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o zdroje EÚ a štátneho rozpočtu. V nízkej kategórii sa nachádzajú projekty zadané ako zámery bez ukončenej prípravnej fázy (bez pripravenej projektovej dokumentácie). Prioritizácia a hierarchia projektov bude tvorená na úrovni mestského zastupiteľstva.

7. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

7.1 Popis rizík a prehľad opatrení na ich minimalizáciu

Riziko spojené s legislatívou, právnymi patreniami a s verejným obstarávaním	Na elimináciu tohto rizika má mesto k dispozícii vždy odborné a skúsené osoby, ktoré zabezpečujú všetky náležitosti týkajúce sa správnej realizácie v súlade s právoplatnými zákonmi na Slovensku a opatreniami v rámci rôznych zmlúv. Mesto Topoľčany týmto eliminuje aj riziko spojené s oneskorenými procesmi v rámci verejného obstarávania a ohrozenia jeho plynulého priebehu.
Administratívne zabezpečenie implementácie programu	O zabezpečenie riadenia programu sa postarajú interní zamestnanci mesta. Takéto zloženie projektového tímu umožňuje syntézu pracovných skúseností zamestnancov a ich odborných skúseností s implementáciou aktivít. Projektový tím bude kompaktný a k výkonu svojich povinností bude pristupovať zodpovedne a s vysokou mierou odbornosti, čím sa eliminuje riziko vzniku následných finančných korekcií súvisiacich s neplnením podmienok zmluvy o poskytnutí dotácie, či iných. V prípade potreby bude prizvaný externý odborník.

Omeškanie realizácie aktivít	Časový harmonogram je naplánovaný s dostatočnou časovou rezervou. Poskytnutie dotácie alebo iných zdrojov však mesto nevie ovplyvniť. Časť aktivít bude financovaných priamo z rozpočtu mesta.
Neschopnosť mesta spolufinancovať aktivity	Financovanie aktivít z dotačných zdrojov bude podmienené prijatím uznesenia mestského zastupiteľstva o zabezpečení spolufinancovania projektov. Ďalším eliminujúcim prvkom je zodpovedné hospodárenie mesta.
Riziká z nedosiahnutia cieľových hodnôt ukazovateľov	Nepredpokladáme nedosiahnutie merateľných ukazovateľov, nakoľko boli naplánované na základe predchádzajúcich skúseností a odborných predpokladov. Každoročná monitorovacia správa nám vyhodnotí dodržanie/naplnenie stanovených MU. V prípade potreby je možné MU upraviť v rámci aktualizácie dokumentu.

8. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE ZO SPRACOVANIA PHRSR

8.1 Záverečná správa

Potreba spracovania nového PHRSR pre mesto Nováky bola identifikovaná v roku 2023, kedy bolo prijaté rozhodnutie spracovania daného dokumentu. Gestorom tvorby PHRSR bol Ing. Branislav Adamec, primátor mesta Nováky. Koordinátorom tvorby PHRSR bola Mgr. Jana Bieliková, riaditeľka Regionálnej rozvojovej agentúry Topoľčiansko, ktorá bola zároveň spracovateľom celého dokumentu.

Prípravné práce na tvorbe PHRSR začali v druhej polovici roku 2023 a to zberom relevantných informácií a podkladov. Zistenia boli následne konzultované a skontrolované v rôznych zdrojoch.

Pokiaľ to bolo možné, prebiehali aj osobné stretnutia s vedením mesta a zamestnancami MsÚ, na základe čoho boli identifikované ciele PHRSR. Tie boli konfrontované s prioritami vedenia a potrebami rozvoja územia, a takto prehodnotené boli jedným zo vstupných materiálov tvorby PHRSR pre nové obdobie.

V roku 2024 prebiehal aktívny zber dát charakterizujúci súčasný stav v meste a zároveň boli zosumarizované štatistické údaje za jednotlivé oblasti. Aj vďaka stretnutiam uzrel svetlo sveta materiál, ktorý bol neskôr podkladom pre vytvorenie akčného plánu PHRSR – jednotlivé aktivity. Následne na to boli formulované špecifické ciele a opatrenia.

Spracovaná bola aj SWOT analýza, ktorá odzrkadľuje ďalšie plusy a mínusy na území mesta Nováky.

Na konci roka 2023 bola pripravená Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu PHRSR mesta Nováky na roky 2024 – 2030.

V mesiacoch apríl a máj 2024 bol rozpracovaný návrh vlastnej stratégie, implementačného plánu, plánu financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR a to aj na základe konzultácií s vedením mesta a relevantnými zamestnancami MsÚ. Finálna podoba dokumentu bola odovzdaná 4.6.2024.

V ďalšom kroku nasleduje schválenie dokumentu mestským zastupiteľstvom.

8.2 Zdroje informácií a literatúra

- Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002
- www.novaky.sk – oficiálna stránka Mesta Nováky
- internet
- MsÚ Nováky
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030
- Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko

- Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2021
- Štatistický úrad SR
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť
- Kolektív: Environmentálne záťaž Slovenská agentúra životného prostredia
- Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestského rozvoja jadrových miest Prievidza, Nováky a mesta Bojnice a obce Koš na roky 2021 – 2027

8.3 Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

ZOZNAM TABULIEK

- Tabuľka 1 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja mesta Nováky
- Tabuľka 2 Chránené ložiskové územia
- Tabuľka 3 Geomorfologické členenie mesta Nováky
- Tabuľka 4 Charakteristika vodnatosti v profile Nitra – Nováky
- Tabuľka 5 Environmentálne záťaž
- Tabuľka 6 Počet domov podľa typu domu a bytov v roku 2021
- Tabuľka 7 Počet domov podľa počtu podlaží v roku 2021
- Tabuľka 8 Počet bytov podľa počtu obytných miestností rok 2021
- Tabuľka 9 Počet obyvateľov v rokoch 2013-2023
- Tabuľka 10 Vývoj dynamiky obyvateľov mesta Nováky v rokoch 2013 – 2023
- Tabuľka 11 Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu (2021)
- Tabuľka 12 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov mesta Nováky podľa vekových skupín reprodukcie a produktivity v rokoch 2013-2023
- Tabuľka 13 Počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v (2021)
- Tabuľka 14 Počet obyvateľov podľa náboženského vyznania
- Tabuľka 15 Národnostná štruktúra v riešenom území roku 2021
- Tabuľka 16 Využitie z pôdneho fondu v meste Nováky v roku 2023
- Tabuľka 17 Vybrané podnikateľské subjekty v meste Nováky
- Tabuľka 18 Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity
- Tabuľka 19 Štruktúra obyvateľstva mesta Nováky podľa odvetví ekonomickej klasifikácie (2021)
- Tabuľka 20 Vývoj uchádzačov o zamestnanie za obdobie rokov 2013 – 2023
- Tabuľka 21 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v r. 2023
- Tabuľka 22 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa vekových kategórií v r. 2022
- Tabuľka 23 Štruktúra domov podľa zásobovania vodou
- Tabuľka 24 Štruktúra domov podľa čistenia odpadových vôd (2021)
- Tabuľka 25 Vývoj množstva komunálneho odpadu v meste Nováky 2018 – 2022
- Tabuľka 26 Vývoj počtu detí a pedagógov v MŠ
- Tabuľka 27 Vývoj počtu žiakov v ZŠ
- Tabuľka 28 Kalendárium kultúrno- spoločenských aktivít mesta Nováky
- Tabuľka 29 Rozpočet mesta Nováky v EUR za roky 2018 – 2023
- Tabuľka 30 Štruktúra bežných príjmov mesta Nováky v EUR v r. 2018 – 2022
- Tabuľka 31 Štruktúra bežných výdavkov mesta Nováky v EUR v r. 2018 – 2022
- Tabuľka 32 Štruktúra bežných výdavkov mesta Nováky v EUR v r. 2018 – 2022
- Tabuľka 33 Vývoj hospodárskeho výsledku mesta Nováky v rokoch 2018-2022
- Tabuľka 34 Schválené rozpočtové príjmy na obdobie rokov 2023 – 2026

- Tabuľka 35 Schválené rozpočtové výdavky na obdobie rokov 2023 – 2026
- Tabuľka 36 Hodnotenie finančného zdravia mesta Nováky
- Tabuľka 37 Realizácia činnosti PHRSR na úrovni programu
- Tabuľka 38 Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHRSR Nováky
- Tabuľka 39 Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHRSR mesta Nováky
- Tabuľka 40 Indikatívny finančný plán realizácie PHRSR v €

ZOZNAM GRAFOV

- Graf 1 a 2 Štruktúra domového fondu podľa obdobia výstavby a jeho rekonštrukcie
- Graf 3 Počet obyvateľov v rokoch 2013 – 2023
- Graf 4 Dynamika pohybu obyvateľstva mesta Nováky v roku 2013 – 2023
- Graf 5 Vývoj prirodzeného pohybu v období rokov 2013 – 2024
- Graf 6 Vývoj migrácie obyvateľstva mesta Nováky v období rokov 2013 – 2023
- Graf 7 Vývoj celkového pohybu obyvateľov mesta Nováky v období rokov 2013 – 2024
- Graf 8 Vývoj štruktúry podľa pohlavia populácie mesta Nováky v rokoch 2013 a 2023
- Graf 9 Veková pyramída obyvateľstva mesta Nováky v rokoch 2013 a 2023
- Graf 10 Počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania (2021)
- Graf 11 Štruktúra využitia pôdneho fondu mesta Nováky v roku 2023
- Graf 12 Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity
- Graf 13 Štruktúra obyvateľstva mesta Nováky podľa odvetví ekonomickej klasifikácie (2021)
- Graf 14 Vývoj nezamestnanosti v meste v období rokov 2013 – 2023
- Graf 15 a 16 Evidovaní uchádzači o zamestnanie podľa dĺžky nezamestnania a vekovej skupiny v r. 2023
- Graf 17 Štruktúra nezamestnaných v osobách podľa dosiahnutého vzdelania k 31.12. 2022

ZOZNAM OBRÁZKOV

- Obrázok 1 Vymedzenie riešeného územia

8.4 Zoznam použitých skratiek

- ČOV – čistiareň odpadových vôd
- EÚ – Európska únia
- EŠIF - európske štrukturálne a investičné fondy
- MsÚ – Mestský úrad
- MsZ – mestské zastupiteľstvo
- MŠ – materská škola
- NUTS - Nomenklatúra územných štatistických jednotiek
- PHRSR – Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/mesta
- PRV – Program rozvoja vidieka
- RRA – regionálna rozvojová agentúra
- RÚSES – regionálny územný systém ekologickej stability
- SODB – sčítanie obyvateľov, domov a bytov
- SR – Slovenská republika
- MU – merateľný ukazovateľ
- ŠR – štátny rozpočet
- ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

VÚC – vyšší územný celok

ÚP – územný plán

ÚPD – územnoplánovacia dokumentácia

ZŠ – Základná škola

Z. z. – zberka zákonov

ITMS - centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu, následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontroly a auditu EŠIF a Kohézneho fondu

VKM - viacvrstvé kombinované materiály (tetrapaky)

8.5 Prílohy

Akčný plán mesta Nováky na roky 2024 – 2030

AKČNÝ PLÁN MESTA NOVÁKY NA ROKY 2024 – 2030

Špecifický cieľ	Opatrenie	Aktivita	Zodpovednosť za implementáciu	Predpokladaný rozpočet v €	Stav pripravenosti aktivity	Predpokladaná realizácia do roku	Kľúčový výkonnostný ukazovateľ	Zdroj údajov ukazovateľa	Poznámka
1.1 Zvyšovať konkurencieschopnosť mesta	1.1.1 Zlepšovať podmienky pre rozvoj podnikania	1.1.1.1 Rozšírenie priemyselného parku	externý + interný manažment	150 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	plocha	realizátor projektu	strategickí partneri
		1.1.1.2 Zefektívnenie činnosti tepelného hospodárstva v meste	externý + interný manažment	1 500 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030		realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
1.2 Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry a jej skvalitnenie v SMART oblasti	1.2.1 Bezpečnosť dopravnej infraštruktúry a pohybu účastníkov dopravy	1.2.1.1 Obnova a rekonštrukcia miestnych komunikácií (ul. Štúrova, Nábrežná, Lesná, Čerešňová, Tichá, Šimonovská, Tajovského a iné)	externý + interný manažment	2 500 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	dĺžka komunikácií v km	realizátor projektu	
		1.2.1.2 Vybudovanie chodníka do priemyselnej zóny Nováky	externý + interný manažment	150 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2025	dĺžka v m	realizátor projektu	
1.3 Transformácia Hornej Nitry	1.3.1 Transformácia banského priemyslu v meste Nováky	1.3.1.1 Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít v meste Nováky	externý + interný manažment	200 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	plocha, počet	realizátor projektu	
		1.3.1.2 Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít - pokračovanie projektu „Kontaktné centrum v Novákoch“	externý + interný manažment	712 346,92	žiadosť na schvaľovaní Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	2024 – 2026	počet	realizátor projektu	
2.1 Rozvoj, rekonštrukcia, skvalitnenie bytovej infraštruktúry a služieb verejnej správy	2.1.1 Výstavba a modernizácia infraštruktúry pre domovú a bytovú výstavbu	2.1.1.1 Príprava nových lokalít na individuálnu bytovú výstavbu (IBV)	externý + interný manažment	1 000 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	počet	realizátor projektu	nastavenie právnych vzťahov predovšetkým v lokalite „Otcova roľa“ vrátane štúdie
		2.1.1.2 Výstavba mestských nájomných bytov (hromadná bytová výstavba)	externý + interný manažment	2 000 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	počet	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.2.1.1 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom a podnikateľom	externý + interný manažment	350 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet	realizátor projektu	

2.2 Zvýšenie kvality občianskej vybavenosti a bezpečnosti v meste využitím aplikácií SMART oblasti	2.2.1 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality poskytovaných služieb a občianskej vybavenosti	2.2.1.2 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému	externý + interný manažment	55 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet	realizátor projektu	MIRRI
		2.2.1.3 Dobudovanie verejného osvetlenia - výmena káblovej trasy verejného osvetlenia v chemickej kolónii + park Š. Moyzesa	externý + interný manažment	800 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	počet	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.2.1.4 Modernizácia zostávajúcej časti mestského verejného osvetlenia za LED svietidlá cca 600ks	externý + interný manažment	250 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2025	počet	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.2.1.5 Vybudovanie smartwireless rozhlasu Nováky	externý + interný manažment	110 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2025	počet	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.2.1.6 Obnova budovy Gastra	externý + interný manažment	2 000 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	plocha, počet	realizátor projektu	obnova budovy v závislosti od možností dotačných a súkromných zdrojov, od ktorých závisí aj budúca vízia realizácie
		2.2.1.7 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice a vybavenie technikou	externý + interný manažment	500 000	štádium projektového zámeru	2026 – 2030	počet	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.2.1.8 Rekonštrukcia Domu smútku Nováky	externý + interný manažment	500 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	rekonštruovaná budova	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
2.3 Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych a zdravotníckych služieb a ich infraštruktúry	2.3.1 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality zdravotníckej infraštruktúry a služieb	2.3.1.1 Výstavba/rekonštrukcia polikliniky	externý + interný manažment	3 500 000 (1 040 000)	projektová dokumentácia na rekonštrukciu, energetický audit, stavebné povolenie	2025 – 2030	nová/rekonštruovaná budova	realizátor projektu	Fond na spravodlivú transformáciu

	2.3.2 Dobudovanie, modernizácia a zvýšenie kvality sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb verejnosti	2.3.2.1 Výstavba zariadenia pre seniorov	externý + interný manažment	3 500 000	architektonická štúdia	2026 – 2027	nové zariadenia	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.3.2.2 Spolupráca s klubom dôchodcov a združeniami seniorov pri realizácii vzdelávacích aktivít seniorov	externý + interný manažment	80 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet	realizátor projektu	zabezpečiť nové sociálne služby a opatrenia, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, vrátane inovatívnych služieb a opatrení komunitnej starostlivosti
2.4 Podpora vzdelávania a zvyšovanie kvality školskej infraštruktúry a vzdelávania	2.4.1 Dobudovanie, modernizácia, rekonštrukcia a zvýšenie kvality vzdelávacej infraštruktúry	2.4.1.1 Rekonštrukcia budovy a areálu Základná škola Nováky na ul. Pribinovej vrátane rekonštrukcie školskej jedálne r. 5-9	externý + interný manažment	2 000 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	rekonštruovaná budova	realizátor projektu	
		2.4.1.2 Rekonštrukcia budovy a areálu Základnej umeleckej školy Nováky fotovoltaika vrátane vybudovania stáleho pódia	externý + interný manažment	1 100 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2025	rekonštruovaná budova plocha	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
2.5. Zvýšenie dostupnosti a kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít	2.5. Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a zvýšenie kvality kultúrnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít	2.5.1.1 Rekonštrukcia budovy a modernizácia vybavenia Domu kultúry Nováky vrátane fotovoltaiky a kanalizácie	externý + interný manažment	2 218 380	štádium projektového zámeru	2025 – 2026	rekonštruovaná budova plocha	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.5.1.2 Skvalitňovanie a dobudovanie samostatného zariadenia pre mimoškolskú činnosť v rámci Centra voľného času.	externý + interný manažment	800 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	plocha, počet, kapacita	realizátor projektu	
		2.5.1.3 Rekonštrukcia kultúrnej pamiatky Kúria Nováky	externý + interný manažment	1 500 000	štádium projektového zámeru	2026 – 2030	rekonštruovaná pamiatka	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.5.1.4 Podpora kultúrnych aktivít iných subjektov mestskou samosprávou (priestory, dotácie)	externý + interný manažment	80 000	štádium projektového zámeru	2030	počet aktivít	realizátor projektu	
		2.6.1.1 Rekonštrukcia a revitalizácia športového areálu (futbalový štadión + umelé osvetlenie)	externý + interný manažment	240 000	projektová dokumentácia, energetický audit, stavebné povolenie	2024	rekonštruovaný areál	realizátor projektu	realizovať sa bude v prípade schválenia finančných prostriedkov

2.6. Zvýšenie dostupnosti a kvality športovej a voľnočasovej infraštruktúry a podpora ich aktivít	2.6.1 Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a zvyšovanie kvality športu, športovej infraštruktúry a trávenia voľného času								FNPS a schválenia MsZ
		2.6.1.2 Rekonštrukcia detských ihrísk, budovanie nových detských ihrísk a modernizácia ich vybavenia	externý + interný manažment	60 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	nové a rekonštruované ihrisko	realizátor projektu	
		2.6.1.3 Podpora športových klubov mestskou samosprávou (priestory, dotácie)	externý + interný manažment	1 080 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet podporených klubov	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.6.1.4 Vybudovanie a sprístupnenie integrovaných športových zariadení v areáloch škôl pre celodenné využívanie	externý + interný manažment	60 000	projektová dokumentácia	2024 – 2030	počet zariadení	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
		2.6.1.5 Vybudovanie mestských a regionálnych cyklotrás a etapovej vybavenosti cykloturistiky a ich vzájomné prepojenie	externý + interný manažment	1 000 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet, km	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
3.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných a školských budov	3.1.1 Modernizácia a energetická efektívnosť verejných budov a školskej infraštruktúry	3.1.1.1 Zníženie energetickej náročnosti budovy Základnej školy Nováky na ul. J. C. Hronského r. 1-4	externý + interný manažment	1 250 000	schválený projekt	04 – 11 2024	počet modernizovaných budov	realizátor projektu	Plán obnovy - Ministerstvo dopravy
3.2 Zvýšenie kvality infraštruktúry odpadového hospodárstva	3.2.1 Dobudovanie a skvalitňovanie systému nakladania s odpadmi	3.2.1.1 Rozšírenie existujúceho separovaného zberu odpadov a úprava zložiek komunálnych odpadov	externý + interný manažment	1 000 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	množstvo vyseparovaného odpadu v t	realizátor projektu	
		3.2.1.2 Rekonštrukcia mestského kompostoviska	externý + interný manažment	700 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	plocha	realizátor projektu	
3.3. Ochrana prírody, starostlivosť o životné prostredie, osvetu a kultúrneho dedičstva	3.3.1 Podpora environmentálnych výchov a ochrany životného prostredia, osvetu a kultúrneho dedičstva	3.3.1.1 Podpora projektov a aktivít v oblasti ochrany prírody a krajiny, environmentálnej osvetu a kultúrneho dedičstva	externý + interný manažment	300 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet projektov a aktivít	realizátor projektu	

3.4 Ochrana životného prostredia a zvýšenie stability krajiny	3.4.1 Zmierňovanie dopadov klimatických zmien	3.4.1.1 Revitalizácia mestských zelených plôch - Park Š. Moyzesa	externý + interný manažment	500 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	revitalizovaná plocha	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
	3.4.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, modernizácia environmentálnej infraštruktúry	3.4.2.1 Vybudovanie čističky odpadných vôd pre mesto Nováky	externý + interný manažment	5 000 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	počet ČOV	realizátor projektu	
		3.4.2.2 Rozšírenie prípadne rekonštrukcia siete splaškovej a dažďovej kanalizácie (ul. Jesenského, ul. Duklianska dve vetvy a iné)	externý + interný manažment	1 500 000	štádium projektového zámeru	2025 – 2030	km	realizátor projektu	realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov
4.1. Podpora rozvoja spolupráce na lokálnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni	4.1.1 Budovanie partnerstiev, rozvoj sieťovania a spolupráce	4.1.1.1 Zlepšenie regionálnej spolupráce pri rozvojových aktivitách	externý + interný manažment	100 000	štádium projektového zámeru	2024 – 2030	počet aktivít	realizátor projektu	podpora malých foriem miestnych a regionálnych tradičných podujatí

Jednotlivé aktivity uvedené v akčnom pláne mesta Nováky na roky 2024-2030 môžu byť presunuté, či doplnené do iných špecifických cieľov a to predovšetkým s ohľadom na možné vyhlásené výzvy na čerpanie externých finančných prostriedkov.